

Πτυχιακή εργασία

**Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Ι.Κ.Α.**

Όνοματεπώνυμο: Ντάμπο Αρτεμισία
Αρ. Μητρώου: 2007058
Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ρόη Γεωργιά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	4
ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΛΟΓΟΣ.....	4
1.Α Γενικά περί ασφάλισης.....	4
1.Β Τα είδη της ασφάλισης.....	6
1.Γ Η κοινωνική ασφάλιση.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	12
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	19
Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	19
3.Α Ιστορική αναδρομή.....	19
3.Β Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα	28
3.Γ Το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα, τα χρόνια προβλήματα και η οικονομική κρίση.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	33
ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ.....	33
4.Α Ίδρυση και εξέλιξη του Ι.Κ.Α.....	33
4.Β. Δομή και διάρθρωση του Ι.Κ.Α.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	46
ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	46
5.Α. Οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης του Ι.Κ.Α.....	46
5.Β. Ιατροφαρμακευτικές παροχές του Ι.Κ.Α.....	49
5.Γ. Συνταξιοδοτικές παροχές του Ι.Κ.Α.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:.....	76
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ Ι.Κ.Α.....	76
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.....	80
Βιβλιογραφία.....	82
Δικτυογραφία.....	83
Παραρτήματα.....	84

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αφορά στην Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα και ειδικότερα στην περίπτωση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Τα ζητήματα που αναλύονται αφορούν στο χαρακτήρα του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος εντός του πλαισίου που διαγράφεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ενδιαφέρον εστιάζεται στην εξελικτική πορεία του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, στις παροχές που διαθέτει στους δικαιούχους ασφαλισμένους αλλά και στα προβλήματα που έχουν κατά περίπτωση ανακύψει, καθώς και στην ανταπόκριση του Ιδρύματος στις απαιτήσεις της σημερινής οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας.

Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την έννοια και τα είδη της ασφάλισης, ενώ στη συνέχεια η ανάλυση εστιάζεται στην κοινωνική ασφάλιση και στο πλαίσιο που έχει διαγραφεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφορικά με την κοινωνική ασφάλιση στα κράτη-μέλη της. Το τρίτο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας, αφορά στην Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, σχετικά με την οποία πραγματοποιείται μια ιστορική αναδρομή, αναλύονται οι Φορείς της και επιχειρείται μια ανάλυση των χρόνιων αλλά και σύγχρονων προβλημάτων που ταλανίζουν το Ελληνικό Ασφαλιστικό Σύστημα.

Εν συνεχεία, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται αποκλειστικά στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Αναλυτικότερα, στο τέταρτο κεφάλαιο αποτυπώνεται η εξελικτική πορεία του εν λόγω Φορέα, καθώς και η διάρθρωσή του. Ακολουθεί η ανάλυση των παροχών κοινωνικής ασφάλισης που χορηγούνται από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, βάσει της διάκρισής τους σε συνταξιοδοτικές και ιατροφαρμακευτικές παροχές. Τέλος, επιχειρείται μια εκτίμηση αναφορικά με την βιωσιμότητα του ΙΚΑ-TEAM, με βασική παράμετρο τις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας, όπως οι τελευταίες έχουν διαμορφωθεί από την οικονομική κρίση και τις συνέπειές της στην Ελληνική πραγματικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΕΡΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΛΟΓΟΣ

1.Α Γενικά περί ασφάλισης

Η έννοια της ασφάλισης, ανάγεται στο μακρινό παρελθόν του ανθρώπου και είναι συνυφασμένη με τη δημιουργία και την εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας ανά τους αιώνες. Οι απαρχές του εν λόγω θεσμού, τοποθετούνται χρονικά στη δεύτερη χιλιετία προ Χριστού, όταν εμφανίστηκε με την πρώτη του μορφή, ήτοι την αλληλοβοήθεια μεταξύ ατόμων που ασκούσαν κάποια παρεμφερή εργασία. Η δημιουργία του πρώτου «ταμείου αλληλοβοήθειας», λαμβάνει χώρα στην Αίγυπτο και αφορά τους εργάτες των πυραμίδων. Όπως μας είναι γνωστό από πάπυρο που βρίσκεται σε μουσείο του Καΐρου, από κοινού οι αιγύπτιοι εργάτες, κατέβαλαν ένα μέρος της σε είδος αμοιβής τους ώστε να εξασφαλιστεί τροφή για όσους δεν μπορούσαν να δουλέψουν, ενώ σε περίπτωση θανάτου προβλέπονταν αποζημίωση που κάλυπτε τα έξοδα της κηδείας. Ανάλογοι θεσμοί υπό αυτή τη μορφή της αλληλοβοήθειας και της αποταμίευσης ώστε να αντιμετωπιστούν από κοινού τα διάφορα προβλήματα της ζωής των ανθρώπων, συναντώνται και σε άλλες κοινωνίες της τότε περιόδου¹, όπως στην αρχαία Βαβυλωνία όπου περί το 1750 π.Χ. δημιουργείται ταμείο αλληλοβοήθειας των εμπόρων, σε χώρες της Μεσοποταμίας, στην αρχαία Ελλάδα και στην Κύπρο.

Συγκεκριμένα, στην αρχαία Ελλάδα ήταν εδραιωμένη μέσω κάποιων θρησκευτικών, μη κερδοσκοπικών οργανώσεων η κάλυψη των εξόδων της κηδείας ενός πολίτη, ενώ κατά τον 6^ο π.Χ. αιώνα, με νόμο του Σόλωνα θεσπίστηκε ο θεσμός των «ομοτάφων» ο οποίος αφορούσε στη δημιουργία ενώσεων με αντικείμενο την κάλυψη των εξόδων ταφής. Και ενώ στην Ελλάδα ο εν λόγω θεσμός διευρύνθηκε πέρα από την κάλυψη των μεμονωμένων αυτών εξόδων και επεκτάθηκε στην αλληλοβοήθεια, στον καταμερισμό των κινδύνων και στην αμοιβαιότητα, στην Κύπρο δημιουργείται το πρώτο νοσοκομειακό πρόγραμμα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Το πρόγραμμα αυτό, αναφέρονταν στην συμφωνία μεταξύ του βασιλιά Ιδαλίου και του γιατρού Ονάσυλλου και των αδελφών του. Συνημμένη τον 5^ο

¹« Που οδηγείται η κοινωνική ασφάλιση;», Αικατερίνη Ζαφείρη-Καμπίτση, Αθήνα 2011

π.Χ. αιώνα, η συμφωνία αυτή όριζε ότι οι αδελφοί αναλάμβαναν την ιατρική περίθαλψη των τραυματισμένων σε μάχη στρατιωτών και ο Ιδάλιος θα τους προσέφερε χρήματα ως αντάλλαγμα. Στα επόμενα χρόνια, ο θεσμός της ασφάλισης συναντάται διαδοχικά υπό την ευρηματική μορφή των «θαλασσοδανείων» (4^{ος} αιώνας), ως ασφάλιση για την απόδραση δούλου μέσω καταβολής περιοδικών πληρωμών εκ μέρους του ιδιοκτήτη, αλλά υπό την έννοια της «κοινής αβαρίας», ήτοι την αναλογική επιβάρυνση όλων των ενδιαφερομένων για κάθε θυσία που τελούνταν χάριν ενός πλοίου ή του φορτίου του.

Με την πάροδο των αιώνων, ο θεσμός της ασφάλισης επεκτείνεται χωρικά και εξελίσσεται εννοιολογικά ώστε να λάβει πιο σύγχρονες μορφές που θα ανταποκρίνονται στις κατά περίπτωση ανάγκες των πολιτών. Έτσι, στην αρχαία Ρώμη, θεσπίζεται το πρώτο συνταξιοδοτικό σύστημα της ανθρώπινης ιστορίας, σύμφωνα με το οποίο όποιος λεγεωνάριος αποχωρούσε από την υπηρεσία του, λάμβανε αναλογικά με τις εισφορές που είχε καταβάλλει χρηματική αποζημίωση (αποζημίωση την οποία σε περίπτωση θανάτου έπαιρνε η οικογένειά του). Μετέπειτα, στο Βυζάντιο, η έννοια της ασφάλισης αποτυπώνεται με σαφήνεια στους «Πανδέκτες»² του Ιουστινιανού (529 μ.Χ.), όπου γίνεται λόγος για την οικονομική εξασφάλιση της χήρας και των τέκνων σε περίπτωση θανάτου του συζύγου-προστάτη της οικογενείας αλλά και μνεία της κοινής αβαρίας και των ναυτοδάνειων. Οι δύο τελευταίες αυτές μορφές ασφάλισης, αναπτύχθηκαν περαιτέρω κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, περίοδος επανεμφάνισης και ασφαλιστικών εταιρειών αντίστοιχων της αρχαίας Ελλάδας της εποχής του Σόλωνα. Και ενώ στον Μεσαίωνα η έννοια της ασφάλισης επικεντρώνεται στη ναυτική δραστηριότητα, λόγω κάποιων κοινωνικών αναταραχών³ δίνεται το έναυσμα να επινοηθούν νέοι τρόποι χρηματοδότησης, να αντικατασταθεί στη θέση του «ασφαλιστή» ο χρηματοδότης από ένα τρίτο πρόσωπο και τελικά, ο θεσμός της ασφάλισης να αρχίσει να λαμβάνει την έννοια που έχει στην σύγχρονη εποχή.

² Οι «Πανδέκτες» αποτελούνταν από πενήντα βιβλία και συνιστούσαν τμήμα της κωδικοποίησης της νομοθεσίας που πραγματοποιήθηκε από τον Ιουστινιανό ώστε να καθορίσει τους κανόνες δικαίου που ήταν υποχρεωμένοι να ακολουθούν οι δικαστές και να εκσυγχρονίσει το ρωμαϊκό δίκαιο.

³ Όπως, λόγω χάριν, το έτος 1236, όταν η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία με ρύθμιση του Πάπα Γρηγορίου του ΙΧ, απαγόρευσε τον τόκο στο ναυτικό δάνειο, προκαλώντας τεράστια αναστάτωση στην ναυσυλτοία.

Σταθμό στην εξέλιξη του θεσμού της ασφάλισης, συνιστούν οι επονομαζόμενες «τοντίνες». Χρονολογούμενες από το 1650, έτος κατά το οποίο δημιουργήθηκαν στην Φλωρεντία, οι «τοντίνες» αποτελούσαν σωματεία τα οποία αποσκοπώντας στη δημιουργία κεφαλαίου, συγκέντρωναν από τα μέλη τους εισφορές και διένεμαν τα κέρδη στα μέλη που επιζούσαν κάθε χρόνο. Παράλληλα, την ίδια εποχή αρχίζουν να δημιουργούνται ανώνυμες ασφαλιστικές εταιρίες, ώστε να αποφευχθεί μέσω των αποθεματικών κεφαλαίων που οι εν λόγω εταιρίες ήταν δια νόμου υποχρεωμένες να διατηρούν, ο κίνδυνος μη ικανοποίησης του ασφαλισμένου. Οι εταιρίες αυτές, εκτοπίζουν σταδιακά τους μεμονωμένους ασφαλιστές και τον 19^ο αιώνα κυριαρχούν στην ασφαλιστική αγορά. Η βιομηχανική επανάσταση προκαλεί στη συνέχεια τις απαιτούμενες διεργασίες, ώστε να επικρατήσουν οι μεγάλες εταιρίες που συγκεντρώνουν πλέον το σύνολο των ασφαλιστικών εργασιών και που αναγκάζονται όμως να λειτουργούν βάσει συστηματικών νομοθετικών ρυθμίσεων εκ μέρους του εκάστοτε κράτους. Με τον τρόπο αυτό, εμφανίζεται ο πρώτος ασφαλιστικός νόμος στο Βέλγιο το 1874, για να ακολουθήσει η Ιταλία το 1882 και λίγα χρόνια αργότερα η Αγγλία το 1906 και οι χώρες της Γερμανίας και της Ελβετίας το 1908.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργείται η έννοια της ασφάλισης με σύγχρονους όρους, ενώ μέσα από πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες που προκαλούνται από την εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας, αποκρυσταλλώνονται και διαχωρίζονται τα δύο είδη της, που αφορούν στην ιδιωτική και στην κοινωνική ασφάλιση.

1.Β Τα είδη της ασφάλισης

Ο θεσμός της ασφάλισης είναι δυνατό να διακριθεί σε δύο είδη, στην κοινωνική και στην ιδιωτική ασφάλιση. Η κοινωνική ασφάλιση, αναφέρεται στην ασφάλιση που ασκείται βάσει νόμου από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (φορείς κοινωνικής ασφάλισης) και αφορά κυρίως στην εκ μέρους του Κράτους ή των διαφόρων Ταμείων, ασφάλιση έναντι κινδύνων που απειλούν τον άνθρωπο. Αντίστοιχα, η ιδιωτική ασφάλιση, ασκείται από ασφαλιστικές εταιρίες (επιχειρήσεις μεγάλης κεφαλαιουχικής βάσης) και στηρίζεται σε σύναψη σύμβασης μεταξύ ασφαλιζόμενου και ασφαλιστικής επιχείρησης με σκοπό επίσης την κάλυψη

κινδύνων. Οι δύο αυτές κατηγορίες ασφάλισης, έχουν με την πάροδο των χρόνων διαφοροποιηθεί πλήρως και έχουν προσλάβει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Αναλυτικότερα, αναφορικά με την κοινωνική ασφάλιση, βασικό της γνώρισμα αποτελεί ο τρόπος χρηματοδότησής της. Η εν λόγω χρηματοδότηση, στηρίζεται κατά βάση στις εισφορές που καταβάλουν οι ασφαλισμένοι αλλά και οι εργοδότες, ενώ ένας σημαντικός αριθμός ασφαλιστικών φορέων χρηματοδοτείται από κοινωνικούς πόρους ή μέσω επιχορήγησης από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Οι παροχές δηλαδή που λαμβάνει ο ενδιαφερόμενος, προέρχονται εν μέρη από τις δικές του εισφορές αλλά και από τις αντίστοιχες εισφορές που οφείλει να καταβάλει ο εργοδότης του και εν μέρει από κρατικούς πόρους. Επιπροσθέτως, το ασφάλιστρο που πρέπει να καταβάλει ο ενδιαφερόμενος αντιστοιχεί σε ποσοστό του εισοδήματός του και στην περίπτωση της συνταξιοδοτικής παροχής, η σύνταξη εξαρτάται και υπολογίζεται από το ύψος των τελευταίων μισθών του ασφαλισμένου.

Όσον αφορά στην ιδιωτική ασφάλιση, κατά τη σύναψη της συμβάσεως ορίζεται ρητά το ασφαλιζόμενο αντικείμενο (η υγεία του ασφαλιζόμενου, η κατοικία, η παροχή σύνταξης), το ασφάλιστρο, ήτοι το χρηματικό ποσό που υποχρεούται να καταβάλλει περιοδικά ο ασφαλιζόμενος και η αποζημίωση που ο τελευταίος θα λάβει σε περίπτωση πρόκλησης ορισμένης ζημίας στο ασφαλιζόμενο αντικείμενο ή το επίπεδο της σύνταξης σε περίπτωση συνταξιοδοτικής παροχής. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, το ασφάλιστρο που καταβάλει ο ενδιαφερόμενος είναι ένα σταθερό χρηματικό ποσό και αυτό που τελικά λαμβάνει δεν είναι παρά το κεφάλαιο που ισοδυναμεί με το άθροισμα των εισφορών του προσαυξημένο κατά έναν ετήσιο τόκο.

Εντός του άνωθεν πλαισίου, αναδεικνύεται το βασικό χαρακτηριστικό της ιδιωτικής ασφάλισης που αποτελεί και την ειδοποιό διαφορά της από την κοινωνική: ο κεφαλαιοποιητικός και ανταποδοτικός της χαρακτήρας. Συγκεκριμένα, το κεφαλαιοποιητικό στοιχείο προκύπτει από το γεγονός ότι οι παροχές που τελικά λαμβάνει ο ασφαλιζόμενος προέρχονται αποκλειστικά από τις δικές του εισφορές με την προσαύξησή τους κατά τον ετήσιο τόκο. Στην πραγματικότητα δηλαδή, οι εισφορές του ασφαλιζόμενου για μια σειρά ετών, δημιουργούν ένα χρηματικό απόθεμα το οποίο και χρηματοδοτεί τις προβλεπόμενες παροχές προς αυτόν. Παράλληλα και αναφορικά με τον ανταποδοτικό χαρακτήρα της ιδιωτικής ασφάλισης, οι παροχές που τελικά λαμβάνει ο ασφαλιζόμενος, είναι ανάλογες με τις

εισφορές που καταβάλλει χωρίς να υπάρχει περίπτωση αναδιανομής του εισοδήματος και του πλούτου και κατ' επέκταση όφελος των εισοδηματικά χαμηλότερων τάξεων.

Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι ο κεφαλαιοποιητικός και ανταποδοτικός χαρακτήρας της ιδιωτικής ασφάλισης, δεν οφείλεται παρά στον τρόπο χρηματοδότησής της, δηλαδή στην άμεση χρηματοδότησή της αποκλειστικά από τον ασφαλιζόμενο στη βάση του κεφαλαιοποιητικού συστήματος. Καθίσταται έτσι φανερό ότι ο διαφορετικός τρόπος χρηματοδότησης της ιδιωτικής και της κοινωνικής ασφάλισης αποτυπώνει μια διαφορετική φιλοσοφική και λειτουργική αντίληψη. Στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης, οι εισφορές των ενδιαφερομένων είναι ανάλογες του εισοδήματός τους, ενώ οι παροχές που λαμβάνονται (π.χ. ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης), είναι ίδιας ποιότητας. Επιπλέον, στην περίπτωση του διανεμητικού συστήματος, οι εισφορές που καταβάλλονται από τους εργαζόμενους χρηματοδοτούν τις συντάξεις των εκάστοτε συνταξιούχων. Στην πραγματικότητα, η έννοια της κοινωνικής ασφάλισης εμπερικλείει σε μεγάλο βαθμό και πραγματώνει την αλληλεγγύη ανάμεσα στις γενιές. Εν αντιθέσει, στην ιδιωτική ασφάλιση, ο ενδιαφερόμενος, εφόσον δεχτεί ένα συγκεκριμένο «πακέτο» υπηρεσιών (που ορίζεται στη σύμβαση), λαμβάνει την ίδια ποιότητα υπηρεσιών ανεξαρτήτως του εισοδήματός του. Ταυτόχρονα, βάση του ανταποδοτικού χαρακτήρα της, η ιδιωτική ασφάλιση απομακρύνεται από την έννοια της αλληλεγγύης τόσο ως προς τις άλλες γενιές όσο και ως προς τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα.

Οι υποστηρικτές της ιδιωτικής ασφάλισης, στηρίζονται εν μέρει σε πλεονεκτήματα που θεωρούν εγγενή στον συγκεκριμένο τύπο ασφάλισης και εν μέρει σε μειονεκτήματα της κοινωνικής ασφάλισης, που έχουν άλλωστε οδηγήσει σε οξυτάτες οικονομικές κρίσεις τα ασφαλιστικά συστήματα και σε μακροχρόνιες κοινωνικές διαμάχες. Για τους θιασώτες της, η ιδιωτική ασφάλιση αποτελεί ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο, που προωθεί την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, εφόσον ευρισκόμενη σε ανταγωνιστικές συνθήκες, είναι απαλλαγμένη από το βάρος της γραφειοκρατίας και της χαμηλής παραγωγικότητας του δημοσίου τομέα. Η μέτρηση όμως της παραγωγικότητας είναι εξ' ορισμού δύσκολη όσον αφορά στην περίπτωση των υπηρεσιών, ενώ η γραφειοκρατία που αναμφίβολα συνιστά ένα δυσβάσταχτο βάρος, μειώνει σε μεγάλο βαθμό τα διοικητικά έξοδα της κοινωνικής ασφάλισης για την παροχή ίδιας ποιότητας υπηρεσιών εν συγκρίσει με τις παρεχόμενες από την ιδιωτική ασφάλιση υπηρεσίες.

Η περεταίρω ανάλυση και σύγκριση κοινωνικής και ιδιωτικής ασφάλισης υπερβαίνει τα όρια και τους σκοπούς της παρούσης εργασίας. Ολοκληρώνοντας το παρόν υποκεφάλαιο πρέπει να τονιστεί πως σε κάθε περίπτωση η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί μια από τις σημαντικότερες παρεμβάσεις του κράτους, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το κράτος πρόνοιας, αλλά ενώ συνιστά ίσως την κυριότερη έκφρασή του, δεν δύναται να ταυτιστεί με αυτό. Από την άλλη πλευρά, ο ατομικισμός και ο ανταγωνισμός δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης, γεγονός που συμβαίνει όταν με την ιδιωτική ασφάλιση η ευθύνη της κοινωνίας περιορίζεται στο να υποχρεώνει τα άτομα να ασφαλίζονται.

1.Γ Η κοινωνική ασφάλιση

Όπως προαναφέρθηκε, ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης έχει τις ρίζες του στο απώτερο παρελθόν της ανθρώπινης ιστορίας. Αποτελεί μια εκ των σημαντικότερων παρεμβάσεων του κράτους, η οποία εντάθηκε από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Βρίσκεται άρρηκτα συνδεδεμένη με το κράτος-πρόνοιας, συνιστά την κυριότερη ίσως έκφρασή του, αλλά δεν ταυτίζεται με αυτό. Στην πραγματικότητα, η κοινωνική ασφάλιση δεν είναι αποτέλεσμα της ανάπτυξης του κράτους-πρόνοιας, αλλά αντίστροφα, η εδραίωση της κοινωνικής ασφάλισης δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη συγκρότηση του κράτους-πρόνοιας και την περεταίρω επέκταση του εκάστοτε συστήματος της κοινωνικής ασφάλειας. Είναι αναγκαίο να τονιστεί, πως τόσο η εδραίωση και η επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης, όσο και η ίδια η σύσταση του κράτους-πρόνοιας, έλαβαν χώρα στη βάση της μισθωτής εργασίας. Συγκεκριμένα, η μεγάλη εξάπλωση της μισθωτής εργασίας από τον 18^ο αιώνα και έπειτα, οδήγησε στην περεταίρω συνειδητοποίηση της αναγκαιότητας της ύπαρξης κοινωνικής ασφάλισης και παράλληλα δημιούργησε τις βάσεις για τη δημιουργία του κράτους-πρόνοιας.

Καθώς λοιπόν λόγω της εξάπλωσης της εργασίας, η αναγκαιότητα της κοινωνικής ασφάλισης γινόταν όλο και πιο έντονη, τα κοινωνικά συστήματα που επικράτησαν ανά τον κόσμο καθίσταντο ολοένα και πιο οργανωμένα και λειτουργικά. Στην Ευρώπη, κυριάρχησαν δύο κοινωνικά συστήματα, αυτό της Μεγάλης Βρετανίας και αυτό της Γερμανίας. Στη Μεγάλη Βρετανία, διαμορφώθηκαν κατ' ουσία οι αρχές του Κράτους Πρόνοιας, εφόσον βάσει του κοινωνικού συστήματος του λόρδου

Beveridge, προϋπόθεση της μη σπατάλης των εθνικών πόρων λόγω κακής υγείας, έλλιπούς διατροφής ή στεγάσεως των πολιτών αλλά και για την αποκατάσταση των ολέθριων συνεπειών της ανεργίας και την αντιμετώπιση του φόβου της ανάγκης που καταλάμβανε τους πολίτες, αποτελεί η εξασφάλιση από το Κράτος στο άτομο ενός κατώτατου ορίου αγαθών, υπηρεσιών και ευκαιριών. Στον αντίποδα, ο αυτοκράτορας της Γερμανίας Γουλιέλμος, εν έτη 1881 και υπό την βοήθεια του καγκελάρου Bismarck, με διακήρυξή του δήλωνε ότι το Κράτος είναι υπεύθυνο και για τις πράξεις αλλά και για τις παραλείψεις του, ενώ ο ρόλος του αφορά στη θετική συμβολή, δια των ποικίλων μέσων και ιδρυμάτων που διαθέτει, για την ευημερία όλων των πολιτών, ιδίως δε των αδύναμων και άπορων⁴.

Στις Ηνωμένες πολιτείες της Αμερικής, η ιστορία της κοινωνικής ασφάλισης ξεκινά κατ' ουσία ως μια δέσμη μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της Μεγάλης Ύφεσης. Συγκεκριμένα, η έναρξη του πρώτου προγράμματος Κοινωνικής Ασφάλισης πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης θητείας του Προέδρου Φράνκλιν Ντ. Ρούζβελτ ως περιορισμένης εφαρμογής μέτρο, όταν τη δεκαετία του 1930 τα ποσοστά της φτώχειας μεταξύ των ηλικιωμένων ανήλθαν στο 50 τοις εκατό⁵. Με το εν λόγω πρόγραμμα επιδιώκονταν ο περιορισμός των κινδύνων της τότε σύγχρονης αμερικανικής ζωής, τους κυριότερους εκ τους οποίους αποτελούσαν η φτώχεια, η ανεργία, το γήρας και ο αγώνας επιβίωσης για τις χήρες και τα ορφανά τέκνα. Ο πυρήνας του προγράμματος αφορούσε σε ασφάλιση κατά της ανεργίας και σε συνταξιοδοτικές παροχές, από τις οποίες όμως αποκλείστηκε ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, ήτοι οι γυναίκες και οι μειονότητες⁶. Με το πέρασμα των χρόνων, το περιεχόμενο της κοινωνικής ασφάλισης των Η.Π.Α. μεταβλήθηκε, ενσωματώνοντας τις παγκόσμιες κοινωνικές εξελίξεις και αντανακλώντας μια ισορροπία ανάμεσα στην προώθηση της ισότητας και στην παροχή επαρκούς και καθολικής κάλυψης⁷.

Στο ίδιο πλαίσιο, σημειώνονται μετατροπές και στα κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα των περισσότερων κρατών, μετατροπές που εξαρτώνται από τις κοινωνικές εξελίξεις στο εκάστοτε κράτος και από την προσαρμοστικότητα του τελευταίου. Ανεξαρτήτως όμως της βραχυπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διαδικασίας

⁴ « Που οδηγείται η κοινωνική ασφάλιση;», σελ.1, Αικατερίνη Ζαφείρη-Καμπίση, Αθήνα 2011

⁵ "A Reader's Companion to American History: Poverty". Retrieved March 17, 2006 .

Mink, Gwendolyn (1995). *The Wages of Motherhood: Inequality in the Welfare State, 1917-1942*. Ithaca: Cornell University Press. σ.. 127.⁶

⁷ Kessler-Harris, Alice. In Pursuit of Equity, 2001. σ.. 156.

εξέλιξης των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ανά κράτος, η συνειδητοποίηση του δικαιώματος του κάθε ανθρώπου στην κοινωνική ασφάλιση και της ανάγκης ύπαρξης πλήρους και λειτουργικού κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος γίνεται οικουμενική συμπεριλαμβανόμενη άλλωστε και στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου από τον Ο.Η.Ε..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Η κοινωνική ασφάλιση, εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μιας πολιτικής η οποία με απώτερο στόχο την κοινωνική συνοχή, επιδιώκει την εξίσωση των οικονομικών και κοινωνικών διαφορών στην Ευρώπη και την εξασφάλιση μιας ίσης κατανομής των πλεονεκτημάτων από τη λειτουργία της κοινής αγοράς προς όλα τα κράτη-μέλη και προς όλους τους πολίτες της⁸. Αναγνωρίζοντας την σπουδαιότητα του ζητήματος, οι ιθύνοντες αφουγκράστηκαν ήδη από τη Συνθήκη της ΕΟΚ την αναγκαιότητα της κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας για την επιδιωκόμενη κοινωνική συνοχή. Στην ιδρυτική συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας όμως, η κοινοτική κοινωνική πολιτική προβλέπονταν αόριστα και υπήρξε λειτουργικά προσανατολισμένη στον πρωταρχικό στόχο της ΕΟΚ, ήτοι στην δημιουργία της κοινής αγοράς⁹. Σε αυτό το πλαίσιο, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ρώμης, η κοινωνική πολιτική αποσκοπούσε στη βελτίωση των προϋποθέσεων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, στη μείωση των κοινωνικών εντάσεων που προκαλούνταν από τις διαρθρωτικές προσαρμογές των οικονομιών των κρατών-μελών στην ενοποιητική διαδικασία και τέλος στην αποτροπή του κοινωνικού ντάμπινγκ¹⁰ ανάμεσα στα κράτη-μέλη¹¹.

Πρέπει στο σημείο αυτό να τονιστεί πως τα κράτη-μέλη επέλεξαν στη δεδομένη χρονική στιγμή να διατηρήσουν την πλήρη αυτονομία τους στο κοινωνικό πεδίο, μια στάση την οποία ακολούθησαν και στις επόμενες δεκαετίες. Αυτό οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους. Αρχικά, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας του εκάστοτε κράτους-μέλους, αντιστοιχούν σε διαφορετικές «παραδόσεις» και σε «κοινωνικά κεκτημένα» που δεν είναι εύκολο να αλλάξουν. Έπειτα, υπήρχε η

⁸ Μούσης Ν., *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, Αθήνα, 2008, σελ. 237

⁹ Σακελλαρόπουλος Θ., *Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική*, 1993, σελ.39

¹⁰ Κοινωνικό ντάμπινγκ συνιστά η εκμετάλλευση του χαμηλότερου κόστους εργασίας σε μια χώρα (λόγω μειωμένων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης), με σκοπό την προσέλκυση σε αυτήν επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εις βάρος άλλων χωρών. (για περαιτέρω ανάλυση, βλ. <http://europa.europa.eu/drupal/>)

¹¹ Νικολακοπούλου-Στεφάνου Ηρώ, *Η κοινωνική Ευρώπη, Ελλείμματα και προοπτικές*, Αθήνα, 2002, σελ. 16

πεποίθηση της αυτόματης βελτίωσης των κοινωνικών συνθηκών εν γένει, θεωρώντας ότι η οικονομική ολοκλήρωση θα συμπαρέσυρε και την κοινωνική πρόοδο και ευημερία¹². Σε αυτό το τελευταίο σημείο, εν μέρει επαληθεύτηκαν.

Αναλυτικότερα, με την κατοχύρωση της ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων στο εσωτερικό της κοινότητας και της εγκατάστασης και εργασίας εντός της κοινής αγοράς, παρατηρήθηκε έντονη μετακίνηση του εργατικού δυναμικού των κρατών-μελών, το οποίο κατανεμήθηκε αρτιότερα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το εν λόγω γεγονός, είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη διασύνδεσης των κοινωνικοασφαλιστικών συστημάτων των κρατών-μελών, έτσι ώστε να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των εργαζομένων και να μην εμποδίζεται η απρόσκοπτη μετακίνησή τους¹³. Συνάγεται λοιπόν το συμπέρασμα, ότι πράγματι η προοδευτική ολοκλήρωση των αγορών οδήγησε στην συνειδητοποίηση της ανάγκης σύγκλισης –ή έστω συντονισμού, αρκετών στοιχείων των κοινωνικών συστημάτων των κρατών-μελών.

Κατά τα πρώτα στάδια λειτουργίας της ΕΟΚ, η διασύνδεση των κοινωνικοασφαλιστικών συστημάτων των κρατών-μελών πραγματοποιούνταν στη βάση διμερών συμφωνιών, καθώς όλα τα κράτη-μέλη διέθεταν συστήματα κοινωνικής ασφάλισης οργανωμένα με το πρότυπο Βίσμαρκ. Μέσω των διευρύνσεων της κοινότητας όμως, εισήλθαν στους κόλπους της κράτη με μπερβεριτζιανής κατεύθυνσης κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα, γεγονός που κατέστησε πιο επιτακτική και άμεση την ανάγκη μιας συνολικής ρύθμισης των σχετικών με την κοινωνική ασφάλιση και προστασία ζητημάτων.

Παράλληλα, με την πάροδο των ετών, γίνεται εμφανής στα κράτη-μέλη η ύπαρξη κοινών κοινωνικών φαινομένων. Έτσι, από την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης το 1958 εκ μέρους έξι¹⁴ κρατών της γηραιάς ηπείρου και για τις επόμενες τρεις δεκαετίες, ο πληθυσμός τους σημειώνει μια μικρή ανοδική πορεία, αυξάνεται ο μέσος όρος ζωής του ατόμου αλλά μειώνεται η διάρκεια της ενεργούς ζωής του, επιμηκύνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση και σημειώνεται μαζική είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας. Τα γενικά αυτά φαινόμενα παρουσιαζόμενα σε

¹² Μούσης Ν., *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, Αθήνα, 2008, σελ. 257

¹³ Κοντιάδης Ξ., *Συνταγματικές εγγυήσεις και θεσμική οργάνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004, σελ.264

¹⁴ Δυτική Γερμανία, Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Γαλλία και Κάτω Χώρες.

μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό σε κάθε κράτος-μέλος, ήλθαν να συμπληρώσουν παραπλήσιες ενδοκλαδικές διαρθρωτικές μεταβολές και τομεακές μετακινήσεις από τη γεωργία προς τον βιομηχανικό τομέα και από αυτόν προς τον τριτογενή. Ως συνέπεια των μεταβολών αυτών, τα προβλήματα κοινωνικής ασφάλισης, απασχόλησης και επαγγελματικής εκπαίδευσης, ταλάνιζαν όλα τα κράτη-μέλη και λάμβαναν προτεραιότητα στους πολιτικούς τους προγραμματισμούς. Κατέστη έτσι σαφές, ότι όσο πιο κοντά στην ολοκλήρωση της κοινής αγοράς έφταναν τα κράτη-μέλη, τόσο τα κοινωνικά προβλήματα και οι προκλήσεις που εμφανίζονται σε αυτά μοιάζουν μεταξύ τους και ταυτόχρονα τόσο πιο απαραίτητη καθίσταται η ανάγκη εξεύρεσης μιας κοινής λύσης. Ως τέτοια λύση, με δεδομένη την παρατηρούμενη προοδευτική γήρανση του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο εκφράζει την επιθυμία τα κράτη-μέλη να προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες ώστε τα ηλικιωμένα άτομα να παραμένουν ενεργά μέλη της κοινωνίας και να διατηρούν τους δεσμούς τους με την αγορά εργασίας¹⁵. Μάλιστα, σε ψήφισμα σχετικά με την ελαστική συνταξιοδότηση, διατείνεται πως μια ελαστική συνταξιοδοτική πολιτική, δύναται να αποτελέσει την ορθολογική απάντηση στο προαναφερθέν δημογραφικό πρόβλημα και στις εξελίξεις που συμβαίνουν στην αγορά εργασίας.

Στο σημείο αυτό, είναι αναγκαίο να σημειωθούν τα σημαντικότερα βήματα που πραγματοποιήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση προς την κατεύθυνση του συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας και της σύγκλισης της κοινωνικής πολιτικής εν γένει. Αρχικά πρέπει να μνημονευθεί ο «Κοινοτικός Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων», που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 1989. Ο εν λόγω Χάρτης συνιστούσε τη νομοθετική πτυχή της κοινωνικής συνοχής και αφορούσε μεταξύ άλλων στην κοινωνική προστασία, στην ελευθερία συνδικαλισμού και συλλογικής διαπραγμάτευσης, στην διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων και στα μειονεκτούντα άτομα. Ο Κοινοτικός Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων δεν μετουσιώθηκε σε κοινοτικές διατάξεις ώστε να τεθεί σε εφαρμογή εξ' αιτίας της διαφωνίας του Ηνωμένου Βασιλείου και της απαιτούμενης από τη Συνθήκη ομοφωνίας για τη λήψη απόφασης. Μετετράπη τελικά στο Μάαστριχτ στο Κοινωνικό Πρωτόκολλο, το οποίο επέτρεπε στο Ηνωμένο Βασίλειο να διατηρήσει την αρνητική του στάση και στα υπόλοιπα έντεκα κράτη-μέλη να υιοθετήσουν μόνοι τους τα μέτρα που θεωρούσαν απαραίτητα.

---

¹⁵ ΕΕ C 188, 10/07/1993, σ. 1-2

Η εν λόγω απορύθμιση διορθώθηκε στο Άμστερνταμ εν έτη 1997, όταν με τη συναίνεση της κυβέρνησης των εργατικών της Μεγάλης Βρετανίας, η τελευταία προσχώρησε στις κοινωνικές διατάξεις της νέας συνθήκης δημιουργώντας ένα νέο κεφάλαιο στη συνθήκη του Άμστερνταμ, σχετικό με την κοινωνική πολιτική. Παράλληλα, θεσπίζεται η πρώτη Οδηγία σχετικά με τις επικουρικές συντάξεις¹⁶, αποσκοπώντας στη προάσπιση των δικαιωμάτων των μισθωτών και μη μισθωτών ασφαλισμένων σε συστήματα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης εντός της Κοινότητας αλλά και στην απρόσκοπτη κυκλοφορία των τελευταίων στην Ε.Ε..

Λίγα χρόνια αργότερα, ο «Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης», θα διακηρυχτεί πανηγυρικά¹⁷ από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και θα επικαλύψει πλήρως τον Κοινοτικό Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δηλώνεται ρητά ότι η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που αφορούν στη προστασία έναντι του γήρατος, της μητρότητας, της ασθένειας και του εργατικού ατυχήματος καθώς και της απώλειας της εργασίας. Αναγνωρίζεται λοιπόν, ότι κάθε πρόσωπο που διαμένει και κινείται εντός της Ένωσης, έχει δικαίωμα στην πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές ασφάλειας σύμφωνα με το κοινοτικό αλλά και τα εθνικά δίκαια.

Η ψήφιση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωση ήταν αποτέλεσμα του κλίματος που είχε δημιουργηθεί στη Σύνοδο Κορυφής της Λισαβόνας, όπου και διακηρύχτηκε πως ο στρατηγικός στόχος της Ε.Ε. είναι να γίνει *η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή*¹⁸. Σε αυτό το πλαίσιο, γίνονται βήματα για μια *συνδυασμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας*¹⁹. Ο

¹⁶ Οδηγία 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου της 29/06/1998 σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας.

¹⁷ Πανηγυρική Διακήρυξη, ΕΕ C 364, 18.12.2000

¹⁸ European Council, Presidency Conclusions, Lisbon European Council, 23/04/2000

¹⁹ COM (1999) 347, 14/07/1999

εκσυγχρονισμός αυτός, πρέπει να πλαισιώνεται σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από τρεις αρχές²⁰:

- Δυνατότητα πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη σε όλους αναλογικά με τις υφιστάμενες ανάγκες.
- Παροχή υψηλής ποιότητας υγειονομικής περίθαλψης προσαρμοσμένης στην γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης και δυνάμενης να ενσωματώνει έκαστη επιστημονική πρόοδο.
- Υγειονομική περίθαλψη με μακροπρόθεσμη οικονομική και λειτουργική βιωσιμότητα, ώστε να διασφαλίζεται η ύπαρξη και η συνέχεια ενός αποτελεσματικού συστήματος.

Με εργαλεία την αρχή της επικουρικότητας και την νέα Μέθοδο Ανοιχτού Συντονισμού, τα κράτη-μέλη δεσμεύονται στην επιδίωξη στόχων κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο διάδοσης βέλτιστων πρακτικών και επίτευξης μεγαλύτερης σύγκλισης των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης τους. Η δέσμευση αυτή είναι όμως πολιτική, εξ' αιτίας της απόφασης των κρατών-μελών να παραμείνει ο τομέας της κοινωνικής ασφάλισης στην κυριαρχία τους και ως εκ τούτου, να επιτευχθεί μεταξύ τους ένας συντονισμός μάλλον, παρά μια ουσιώδης σύγκλιση. Ο συντονισμός των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ρυθμίζεται από τους Κανονισμούς 1408/71 και 574/72 όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν σήμερα. Ο Κανονισμός 1408/71 αποτελεί βασικό μηχανισμό διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, καλύπτοντας όλους τους κύριους ασφαλιστικούς κινδύνους για τους μισθωτούς, τους αυτοαπασχολούμενους και τα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η εφαρμογή εκ μέρους των κρατών-μελών²¹, βασικών κατευθυντήριων αρχών:

- Συνυπολογισμός του συνόλου των περιόδων ασφάλισης, σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος

²⁰ COM (2004) 304, 20/04/2004

²¹ Αυστρία (1995), Βέλγιο (1952), Βουλγαρία (2007), Κύπρος (2004), Τσεχική Δημοκρατία (2004), Δανία (1973), Εσθονία (2004), Φινλανδία (1995), Γαλλία (1952), Γερμανία (1952), Ελλάδα (1981), Ουγγαρία (2004), Ιρλανδία (1973), Ιταλία (1952), Λεττονία (2004), Λιθουανία (2004), Λουξεμβούργο (1952), Μάλτα (2004), Κάτω Χώρες (1952), Πολωνία (2004), Πορτογαλία (1986), Ρουμανία (2007), Σλοβακία (2004), Σλοβενία (2004), Ισπανία (1986), Σουηδία (1995), Ηνωμένο Βασίλειο (1973)

- Ενιαίος τρόπος υπολογισμού των ασφαλιστικών παροχών
- Εξαγωγή και μεταφορά των ασφαλιστικών παροχών ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του δικαιούχου.

Συντονισμός των εθνικών νομοθεσιών επιχειρείται και ως προς την ισότητα μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης μέσω σχετικών Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης²². Παρά τις εν λόγω προσπάθειες, παρατηρούνται πολλές διαφορές στα κράτη-μέλη, ιδίως όσον αφορά την χρηματοδότηση των ασφαλιστικών συστημάτων τους. Ως εκ τούτου, και ενώ οι δαπάνες κοινωνικής προστασίας σε όρους ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (ΑΕΠ) της Ε.Ε. αποτελούσαν το 2001 το 27,5%, οι αποκλίσεις ανάμεσα στα κράτη-μέλη ήταν σημαντικές και κυμαίνονταν από 14,6% στην Ιρλανδία έως και 31,3 στη Σουηδία, αποδεικνύοντας την απροθυμία των κρατών-μελών να επιδιώξουν την εναρμόνιση των κοινωνικοασφαλιστικών τους συστημάτων. Στο διάγραμμα που ακολουθεί, αποτυπώνεται χαρακτηριστικά το μέγεθος των εν λόγω αποκλίσεων κατά τα τελευταία έτη:

---

²² Πρόκειται κυρίως για την Οδηγία 79/7 ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης, την Οδηγία 86/613 ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτόνομη δραστηριότητα καθώς και σχετικά με την προστασία της μητρότητας και την Οδηγία 86/378 ΕΟΚ του Συμβουλίου για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 96/97 ΕΚ του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1996.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.Α Ιστορική αναδρομή

Η κοινωνική ασφάλιση, πρωτοεμφανίζεται ως θεσμός στην Ελληνική επικράτεια με το διάταγμα της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1836²³, με το οποίο συστάθηκε το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ.). Έκτοτε μέχρι σήμερα, έχει δημιουργηθεί με την προσαρμογή στις εκάστοτε κοινωνικές ανάγκες, το Ελληνικό μοντέλο κοινωνικής ασφάλειας, το οποίο περιλαμβάνει τρεις πυλώνες:

- Το Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, το οποίο αφορά στην προστασία των εργαζομένων. Πρόκειται για ένα σύστημα κύριας και επικουρικής ασφάλισης, το οποίο λειτουργεί στη βάση αυτόνομων ασφαλιστικών φορέων και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν τους εργαζόμενους μέσω της χορήγησης παροχών ή υπηρεσιών που αναπληρώνουν μείωση του εισοδήματος από απασχόληση.
- Το Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Πρόνοιας, που χρονολογείται από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και συνιστά ένα είδος «δικτύου ασφαλείας» για τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης και εκτός της αγοράς εργασίας. Το εν λόγω σύστημα λειτουργεί βάσει κατηγοριακών προγραμμάτων προστασίας για συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες μέσω χορήγησης χρηματικών επιδομάτων, παροχών σε είδος και υπηρεσιών φροντίδας.
- Το Εθνικό Σύστημα Υγείας, το οποίο από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 που θεσμοθετήθηκε αποσκοπεί στην ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική κάλυψη των αναγκών όλων των ατόμων που διαμένουν στην Ελληνική επικράτεια μέσω της προσφοράς δωρεάν υπηρεσιών.

Είναι αναγκαίο στο σημείο αυτό να τονιστεί πως παρά τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού του Ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας²⁴ και του Εθνικού Συστήματος Υγείας²⁵, ο δεύτερος και τρίτος πυλώνας του Ελληνικού μοντέλου

²³ ΓΓΚΑ, Έννοια και εξέλιξη του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας στην Ελλάδα, <http://www.ggka.gr/asfalistikokefi.htm>

²⁴ Βλ. Ν. 2646/98 για την θεσμοθέτηση ενός σύγχρονου Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και Εθνικό σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση 2001-2003

²⁵ Βλ. Ν. 2519/1997 για την «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό του Εθνικού Συστήματος Υγείας, οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών, ρυθμίσεις για το φάρμακο και άλλες διατάξεις» καθώς και Ν. 2955/2001 «Προμήθειες Νοσοκομείων και λουσιών μονάδων υγείας των ΠεΣΥ και άλλες διατάξεις»

κοινωνικής ασφάλειας παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης συγκριτικά με την θεσμοθέτηση και εφαρμογή τους σε άλλα κράτη και δή, σε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά στον πρώτο πυλώνα, ήτοι το Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, είναι δυνατόν με βάση τα χαρακτηριστικά που απέκτησε με την πάροδο των ετών, να διακριθούν πέντε διακριτές περιόδοι εξέλιξης²⁶:

1. Η περίοδος γέννησης του θεσμού (1836-1910):

Κατά την πρώτη αυτή περίοδο της ιστορικής εξέλιξης της κοινωνικής ασφάλισης η Ελλάδα, μετά την απελευθέρωσή της από τον Τουρκικό ζυγό, επιδιώκει την ανάπτυξη της οικονομίας της και ως εκ τούτου, η αναπτυξιακή πολιτική απορροφά την πλειονότητα των πεινχρών πόρων της εποχής, εις βάρος της κοινωνικής πολιτικής²⁷. Παρά ταύτα, μετά την εμφάνιση του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης με το διάταγμα της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1836²⁸ και την δημιουργία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (Ν.Α.Τ.), αξιοσημείωτη είναι η σύσταση και επέκταση των αλληλοβοηθητικών ταμείων: για στρατιωτικούς και δικαστές (1851), για χήρες και ορφανά των αξιωματικών του στρατού (1853), για δασκάλους (1855) και για χήρες και ορφανά των αξιωματικών του Ναυτικού (1856). Στη συνέχεια, δημιουργείται το μετοχικό ταμείο δημοσίων υπαλλήλων (1861) και το ταμείο των υπαλλήλων της Εθνικής τράπεζας (1867)²⁹.

Κατά τα επόμενα έτη, ο εκσυγχρονισμός και η σταδιακή εκβιομηχάνιση του Ελληνικού κράτους, συνέβαλαν στον κοινωνικό μετασχηματισμό του τελευταίου και ειδικότερα στη δημιουργία μιας νέας εργατικής τάξης με ειδοποιό στοιχείο τον εποχικό και ασυνεχή χαρακτήρα, στην εμφάνιση των πρώτων συνδικάτων και στην εμφάνιση των πρώτων κοινωνικών διεκδικήσεων και αγώνων. Ως συνέπεια, παρατηρούνται προοδευτικά η εφαρμογή του ψηφισθέντος το 1861 νόμου περί μεταλλείων (1881), η έναρξη της ασφάλισης των εργατών των μεταλλείων

²⁶ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος (Διδακτορική Διατριβή), Οι εξωτερικοί Παράγοντες της κρίσης της Κοινωνικής Ασφάλισης, οι επιδράσεις τους και οι εναλλακτικές πολιτικές αντιμετώπισής τους, Αθήνα 2008, σελ. 203-204.

²⁷ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος (Διδακτορική Διατριβή), Οι εξωτερικοί Παράγοντες της κρίσης της Κοινωνικής Ασφάλισης, οι επιδράσεις τους και οι εναλλακτικές πολιτικές αντιμετώπισής τους, Αθήνα 2008, σελ. 205

²⁸ ΓΓΚΑ, Έννοια και εξέλιξη του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας στην Ελλάδα, <http://www.ggka.gr/asfalistikokefl.htm>

²⁹ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΕΕ, Αθήνα, 1993, σελ. 18

(1901)³⁰, η σύσταση του Ταμείου Συντάξεως των Σιδηροδρομικών Πειραιώς – Αθηνών – Πελοποννήσου (1907), των Θεσσαλικών Σιδηροδρομικών και των Σιδηροδρομικών Βορείου Ελλάδας (1908)³¹.

2. Η περίοδος εδραίωσης του θεσμού και θεμελίωσης του Ι.Κ.Α.(1911-1944):

Κατά την περίοδο αυτή κυριαρχεί, παρά τις προσπάθειες του Ελ. Βενιζέλου για τη δημιουργία ενός ενιαίου ασφαλιστικού φορέα, η δημιουργία μιας πληθώρας νέων κύριων και επικουρικών ασφαλιστικών ταμείων και η θέσπιση ανάλογων μέτρων.

Αναλυτικότερα, κατά την εν λόγω περίοδο, ψηφίζεται (1915) ο νόμος «περί ευθύνης προς αποζημίωσης των εξ ατυχήματος παθόντων εν τη υπηρεσία εργατών ή υπαλλήλων»³², ο οποίος ελλείπει αντίστοιχης ασφαλιστικής κάλυψης, εναποθέτει την ευθύνη εργατικού ατυχήματος στον εκάστοτε εργοδότη. Το 1917 δημιουργείται το Υπουργείο Πρόνοιας και το 1918 ιδρύεται η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ) που ασκεί αμέσως πιέσεις για την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης. Το 1922, ψηφίζεται ο Ν. 2868/1922 «περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως των εργατών και των ιδιωτικών υπαλλήλων», ο οποίος συνιστά τομή στην ιστορική εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, καθώς είναι ο πρώτος γενικός ασφαλιστικός νόμος της Ελλάδας³³.

Κατά την διάρκεια της περιόδου από το 1923 έως το 1940, πραγματοποιείται η σύσταση πολλών ασφαλιστικών ταμείων, όπως των καπνεργατών, των λιμενεργατών, των τυπογράφων (μεταξύ άλλων ταμείων 1923-1925), το ΤΣΑΥ (1928), το Ταμείο Νομικών και των Εφημεριδοπωλών (1929), το ΤΑΚΕ (1930), το Ταμείο των Εκτελωνιστών και αυτό των Τυπογράφων (1931), το ΤΣΑ (1932), το ΤΣΜΕΔΕ το ΤΕΒΕ και το Ταμείο Εργατών Τύπου (1934), το Ταμείο Χρηματιστών (1935), το ΙΚΑ (1937) και το ΤΑΕ (1940)³⁴. Την ίδια περίοδο, έχουμε και την σύσταση κάποιων Επικουρικών Ταμείων, όπως των εργατών μετάλλου (1935), των αρτοποιών (1936) και των υπαλλήλων εμπορικών

³⁰ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΕΕ, Αθήνα, 1993, σελ. 19

³¹ Τσαλίκης Γ., Η θεμελίωση της Κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2008, σελ. 59-68.

³² Ν. 551/1915 «Περί ευθύνης προς αποζημίωσης των εξ ατυχήματος παθόντων εν τη υπηρεσία εργατών ή υπαλλήλων»

³³ Προβόπουλος, Κοινωνική Ασφάλιση, ΙΟΒΕ, Αθήνα 1987, σελ. 19

³⁴ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΕΕ, Αθήνα, 1993, σελ. 18-19

καταστημάτων (1939), με κύριο σκοπό την συμπλήρωση των συντάξεων γήρατος, με αποτέλεσμα το άθροισμα των νεοϊδρυθέντων ταμείων (κύριων και επικουρικών) να αγγίζει τα 150³⁵. Τα νέα όμως αυτά ταμεία, κληροδότησαν προβλήματα στις επόμενες γενεές, καθώς η σύστασή τους επιβάρυνε παρά άμβλυνε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της εποχής και τη λειτουργία του.

3. Η περίοδος σταδιακής επέκτασης του θεσμού (1944-1974):

Κατά την Τρίτη περίοδο της ιστορικής εξέλιξης του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, έχουμε αρχικά την εν έτη 1945 ψήφιση του νόμου³⁶ περί ασφαλίσεως των μισθωτών των βιομηχανικών επιχειρήσεων έναντι της ανεργίας, ο οποίος από το 1951 συμπεριέλαβε όλους τους μισθωτούς. Το 1951 πραγματοποιείται και μια προσπάθεια αναδιοργάνωσης του Ι.Κ.Α. με τον αναγκαστικό νόμο 1846/1951, ενώ δύο χρόνια αργότερα καθιερώνονται τα κατώτερα όρια σύνταξης με τον Ν. 2698/1953.

Στη συνέχεια, το 1954 ιδρύονται ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας και ο Οργανισμός Απασχόλησης και Ασφαλίσεως Ανεργίας (ο οποίος από το 1969 μετονομάζεται σε Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού) και το 1958 δημιουργείται με τον Ν. 3868/1958 ο ειδικός Διανεμητικός λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων Μισθωτών, ενώ παράλληλα θεσπίζονται οι πρώτες εισοδηματικές ενισχύσεις ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, μεταξύ των οποίων των τυφλών και των απροστάτευτων παιδιών (1951 και 1960 αντίστοιχα)³⁷.

Τον σημαντικότερο ίσως σταθμό αυτής της περιόδου, συνιστά ο Ν. 3487/1955 «Περί ασφαλίσεως των αγροτών» που αφορά στην ασφάλεια για ασθένεια και παροχή υγειονομικής περίθαλψης όλου του αγροτικού πληθυσμού, ασχέτως οικονομικής κατάστασης και χωρίς την απαίτηση καταβολής εισφορών εκ μέρους των δικαιούχων. Στο ίδιο πλαίσιο, ο Ν. 4169/1961 «Περί Γεωργικών Ασφαλίσεων» και η κατ' επέκταση σύσταση του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων, αποτελούν μια προσπάθεια της τότε κυβέρνησης να διατηρηθεί ο αγροτικός πληθυσμός που μειώνονταν συνεχώς εξαιτίας της εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης. Λίγα χρόνια αργότερα, ιδρύεται το ασφαλιστικό

³⁵ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος (Διδακτορική Διατριβή), Οι εξωτερικοί Παράγοντες της κρίσης της Κοινωνικής Ασφάλισης, οι επιδράσεις τους και οι εναλλακτικές πολιτικές αντιμετώπισής τους, Αθήνα 2008, σελ. 241

³⁶ Ν. 118/1945

³⁷ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος, όπου και πριν, σελ. 252-253

ταμείο για τους εργαζόμενους στην ΕΤΒΑ και στη ΔΕΗ (1965 και 1966 αντίστοιχα).

Στα χρόνια που ακολούθησαν, η κοινωνική ασφάλιση εισήλθε σε μια περίοδο κρίσης αφενός λόγω της μετανάστευσης μεγάλου μέρους του εργατικού δυναμικού και της συνεπαγόμενης απώλειας των εισφορών, και αφετέρου εξαιτίας της πτώσης του ρυθμού της οικονομικής ανάπτυξης και του περιορισμού της αύξησης της απασχόλησης³⁸. Τέλος, παρά το γεγονός ότι με την άνοδο της Ένωσης Κέντρου στην εξουσία πραγματοποιήθηκαν βήματα για την εισοδηματική ενίσχυση των μισθωτών³⁹, η διαφαινόμενη ευοίωνα εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλειας διεκόπη από την επταετή περίοδο της στρατιωτικής Δικτατορίας (1967-1974), κατά την οποία δεν έγινε κανένα βήμα αναφορικά με το πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης.

4. Η περίοδος ολοκλήρωσης της επέκτασης και αντιμετώπισης των πρώτων προβλημάτων ωρίμανσης του θεσμού (1975-1989):

Η τέταρτη φάση της ιστορικής εξέλιξης της κοινωνικής ασφάλισης, σηματοδοτείται από την συνταγματική θεμελίωση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση, βάσει του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, που ορίζει ότι « Το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως ο νόμος ορίζει»⁴⁰. Το 1975, ψηφίζεται ο Ν. 103/1975 που αφορά στη εφάπαξ καταβολή χρηματικού βοηθήματος των υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. που συνταξιοδοτούνται, ενώ το 1978 ψηφίζεται ο Ν.825/1978 βάσει του οποίου ο προσδιορισμός της σύνταξης υπολογίζεται από τον μέσο όρο των δύο (αντί τεσσάρων) τελευταίων ετών εργασίας. Παράλληλα, με τον Ν. 997/1979 θεσμοθετείται η καταβολή επικουρικής ασφάλισης για το σύνολο των μισθωτών μέσω της σύστασης του ΙΚΑ. – ΤΕΑΜ, το οποίο το 1983 εντάσσεται πλήρως στο ΙΚΑ (από το 2003 μετονομάζεται σε Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ)).

Από το 1983, με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία γίνεται η έναρξη μιας περιόδου επέκτασης του κοινωνικού κράτους, η οποία στηρίζεται στο Σύστημα

³⁸ Ρομπόλης Σ., Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα, εκδ. Επίκεντρο, Αθήνα 2007, σελ. 30-39

³⁹ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος (Διδακτορική Διατριβή), Οι εξωτερικοί Παράγοντες της κρίσης της Κοινωνικής Ασφάλισης, οι επιδράσεις τους και οι εναλλακτικές πολιτικές αντιμετώπισής τους, Αθήνα 2008, σελ. 272

⁴⁰ Το Σύνταγμα της Ελλάδας, 1974, άρθρο 22, παρ. 5

Κοινωνικής Ασφάλισης ως βάση άσκησης κοινωνικής πολιτικής⁴¹. Με την εισοδηματική πολιτική της νέας κυβέρνησης, επετεύχθη αύξηση των ημερομισθίων και των μισθών (κατά 37,5% και 42,5% αντίστοιχα), γεγονός που επέτρεψε και την άνοδο των κατώτερων συντάξεων καθώς και των επιδομάτων. Στον αγροτικό τομέα, η ασφάλιση επεκτάθηκε και στις γυναίκες, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη παρέχονταν δωρεάν σε όλο τον αγροτικό πληθυσμό, ενώ με την ψήφιση του νόμου 1305/1983 τα κατώτερα όρια σύνταξης βελτιώθηκαν και η οι συντάξεις αναπροσαρμόστηκαν βάσει του Δείκτη Τιμών του Καταναλωτή. Παράλληλα, καθιερώνεται η Σύνταξη Ανασφάλιστων Υπερηλίκων με τον Ν. 1296/1982, ενώ με τον Ν. 1745/1987 θεσμοθετείται η ίδρυση ενός ειδικού κλάδου πρόσθετης υποχρεωτικής ασφάλισης των αγροτών, ο οποίος χορηγεί ανταποδοτικές παροχές υπό τη μορφή της πρόσθετης σύνταξης στους ασφαλισμένους του ΟΓΑ⁴². Με τον τελευταίο αυτό νόμο, η επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης σε ολόκληρο τον πληθυσμό της Ελληνικής επικράτειας, έγινε πλέον πραγματικότητα.

5. Η περίοδος των παρεμβάσεων (1990 έως 2008):

Η περίοδος αυτή, χαρακτηρίζεται από θεσμικές παρεμβάσεις στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και δύναται να χωριστεί στις εξής τέσσερις φάσεις:

- **1990-1992:** Η φάση αυτή χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια αύξησης των πόρων και μείωσης των ασφαλιστικών παροχών, ώστε να καλυφθούν τα χρηματοδοτικά ελλείμματα που είχαν δημιουργηθεί στο ασφαλιστικό σύστημα εξ' αιτίας των μέχρι τότε ασκούμενων πολιτικών. Οι εν λόγω παρεμβάσεις, οδήγησαν μεν στην εξασφάλιση βιωσιμότητας του συστήματος, μείωσαν όμως σε σημαντικό βαθμό και τις ασφαλιστικές παροχές. Ο Ν. 2084/1992, με τον οποίο και ολοκληρώνεται η περίοδος αυτή, επιφυλάσσει στους μετά την 01/01/1993 πρωτοασφαλιζόμενους μια εξαιρετικά δυσμενή μεταχείριση με αυστηρότερες προϋποθέσεις για τη χορήγηση παροχών και υπολογισμού τους.

⁴¹Τήνιος Π., Κοινωνία, Οικονομία, Συντάξεις, Κρυμμένος Θησαυρός. Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2001, σελ. 26-28

⁴²Θεοδωρουλάκης Μενέλαος (Διδακτορική Διατριβή), Οι εξωτερικοί Παράγοντες της κρίσης της Κοινωνικής Ασφάλισης, οι επιδράσεις τους και οι εναλλακτικές πολιτικές αντιμετώπισής τους, Αθήνα 2008, σελ. 287

- **1993-1999:** Κατά την περίοδο αυτή προωθείται η οργανωτική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης εγκαινιάζονται οι διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου με σκοπό την συνολική μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος. Σημεία αναφοράς της εν λόγω περιόδου, συνιστούν η δημιουργία ενός νέου ασφαλιστικού καθεστώτος για τους αγρότες, η ενοποίηση των ταμείων κύριας ασφάλισης για τους ελεύθερους επαγγελματίες και επικουρικής για τους δημοσίους υπαλλήλους, η ενίσχυση των μηχανισμών ελέγχου του ασφαλιστικού συστήματος και η θεσμοθέτηση του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ), επίδομα που συμπληρώνει τις παροχές των συνταξιούχων χαμηλού εισοδήματος.
- **2000-2002:** Κατά την συγκεκριμένη φάση, αρχικά εξετάζεται η οικονομική βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, ενώ προωθείται η επίτευξη ισορροπίας του ασφαλιστικού συστήματος, δεδομένου ότι αυτή κρίνεται απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας προκρίνοντας ταυτόχρονα την κοινωνική συνοχή και καταπολεμώντας αρκετές μορφές κοινωνικού αποκλεισμού. Ο στόχος αυτός της ισορροπίας, όπως καταγράφηκε στο σχέδιο της «Προτεινόμενης μεταρρύθμισης του Ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης» που εκπονήθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και κατατέθηκε τον Απρίλιο του 2001, δεν πραγματοποιήθηκε λόγω των συνεπειών που θα είχε στην επάρκεια των ασφαλιστικών παροχών. Εν συνεχεία, επιδιώκεται η κατοχύρωση των κοινωνικών διαστάσεων της μεταρρύθμισης η οποία τελικά καταλήγει στη ψήφιση του Ν. 3029/2002, υπό την ονομασία «Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης». Σύμφωνα με τον Ν. 3029/2002, οριοθετούνται ενιαίοι κανόνες, όροι και κριτήρια συνταξιοδότησης στη βάση μια μεταβατικής περιόδου που εκτείνεται μέχρι το 2017, ορίζεται η διαδικασία εθελούσιας ένταξης των κύριων ταμείων ασφάλισης των μισθωτών στο Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. έως το 2008, διαχωρίζεται οργανωτικά και λειτουργικά η κύρια από την επικουρική ασφάλιση, στα νέα ταμεία της οποίας εντάσσονται οι κλάδοι και οι λογαριασμοί της επικουρικής ασφάλισης, διαμορφώνεται ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για την δημιουργία Ν.Π.Ι.Δ. που αφορά στην ανάπτυξη ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, θεσπίζεται η Εθνική Αναλογιστική Αρχή

και διαμορφώνονται οι κανόνες κρατικής χρηματοδότησης, ώστε να εξασφαλισθεί η πλεονασματική λειτουργία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έως και το 2030.

- **2003-2008:** Κατά την εν λόγω περίοδο, ο προσανατολισμός της κοινωνικής πολιτικής επανέρχεται στο ζήτημα της οικονομικής βιωσιμότητας του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος. Σημαντικό σημείο αναφοράς αυτής της περιόδου, αποτελεί η μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε το 2008, με τον Ν. 3655/2008⁴³, η οποία εστίασε στην ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων σε 13 φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης. Αναλυτικότερα, η μεταρρύθμιση στηριζόμενη στους τρεις βασικούς άξονες του ασφαλιστικού συστήματος, ήτοι στον άξονα της κύριας και επικουρικής ασφάλισης, και σε αυτούς της επαγγελματικής ασφάλισης και της ελεύθερης χρηματοδότησης, προχωρά σε καταργήσεις, ομαδοποιήσεις και εντάξεις ασφαλιστικών οργανισμών ή κλάδων τους σε γενικούς ή νέους ασφαλιστικούς οργανισμούς και παράλληλα θίγει θέματα όπως την προστασία της μητρότητας και της οικογένειας και πραγματοποιεί εκτεταμένες τροποποιήσεις των ορίων συνταξιοδότησης σε αρκετές κατηγορίες ασφαλισμένων, μεταξύ των οποίων οι μητέρες ανηλίκων τέκνων, οι συνταξιοδοτούμενοι λόγω 35ας και οι συνταξιοδοτούμενοι με επίδομα βαρέων και ανθυγιεινών. Τελικά τα νέα όρια ηλικίας που εισήγαγε αυτός ο νόμος στην πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν εφαρμόστηκαν, καθώς επαναπροσδιορίστηκαν με το ν. 3863/2010. Ως εκ τούτου, το αποτέλεσμα αυτής της μεταρρύθμισης, ήταν μετά το πέρας της να λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Πρόνοιας οι εξής 13 ασφαλιστικοί φορείς⁴⁴:

Ταμεία Κύριας Ασφάλισης:

- I. ΊΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ – ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)
- II. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΟΑΕΕ)
- III. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (ΟΓΑ)
- IV. ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ (ΕΤΑΑ)

⁴³ Βλ. Ν. 3655/2008 για την «Διοικητική και Οργανωτική μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις»

⁴⁴ Αναλυτικά: Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Τ. 1, Αριθμός φύλλου 58, 03/04/08, Ν. 3655

V. ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ (ΕΤΑΠ ΜΜΕ)

Ταμεία Επικουρικής Ασφάλισης:

- VI. ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ (ΕΤΕΑΜ)
- VII. ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΤΕΑΙΤ)
- VIII. ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ (ΤΑΥΤΕΚΩ)
- IX. ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΤΕΑΔΥ)
- X. ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΤΕΑΠΑΣΑ)
- XI. ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΫΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΕΤΑΤ)

Και δύο φορείς Πρόνοιας:

- XII. ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΤΠΠΤ)
- XIII. ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΤΠΔΥ)

- **2009-Σήμερα:** Κατά την περίοδο που διανύουμε, το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας έχει υποστεί αρκετές μετατροπές ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και της εισόδου της χώρας μας στο Δ.Ν.Τ.. Ως εκ τούτου, με κριτήριο την υλοποίηση των επιβαλλόμενων από τα Μνημόνια μέτρων προς αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης και εξορθολογισμό των δημόσιων οικονομικών μεγεθών, αλλά και σε μια εκ νέου προσπάθεια εκσυγχρονισμού και βελτίωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, άλλαξε το ασφαλιστικό για τους ιδιωτικούς υπάλληλους με το Ν. 3863/2010 και για τους δημόσιους με το Ν. 3865/2010, με το ν. 4052/2012 ιδρύθηκε το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και καταργήθηκε ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας. Σημείο-τομή στην εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, αποτέλεσε η εν έτη 2011 ίδρυση με τον νόμο 2456/2011, του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ), ενός νέου

Νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου το οποίο συνεστήθη με σκοπό την παροχή υπηρεσιών υγείας από έναν ενιαίο εθνικό φορέα, ενοποιώντας τους τομείς υγείας των επιμέρους ταμείων⁴⁵.

3.Β Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα

Οι σημαντικότεροι φορείς κοινωνικής ασφάλισης στην Ελληνική επικράτεια είναι σήμερα οι εξής:

- **Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων**

Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.), είναι ο κρατικός φορέας κύριας ασφάλισης, ο οποίος δημιουργήθηκε το 1934 και επί σειρά ετών συνιστά έναν από τους σημαντικότερους κύριους ασφαλιστικούς φορείς της Ελλάδας. Σήμερα, αποτελεί τον μεγαλύτερο ασφαλιστικό οργανισμό της χώρας, καθότι διαθέτει 331 Μονάδες Ασφάλισης και 364 Μονάδες Υγείας (οι μονάδες υγείας έχουν περάσει πλέον στον ΕΟΠΥΥ) και παρέχει περίθαλψη σε περίπου 6.000.000 άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους και περίπου 1.000.000 συνταξιούχους⁴⁶. Το Ι.Κ.Α. ασφαρίζει μισθωτούς, που έχουν ως κύριο επάγγελμα την παροχή έμμεσης εξαρτημένης εργασίας καθώς και ορισμένες ειδικές κατηγορίες προσώπων, και η ασφάλιση που παρέχει καλύπτει κινδύνους αναφορικά με τη μητρότητα, την οικογένεια, το γήρας, την αναπηρία, το θάνατο, το εργατικό ατύχημα και την ασθένεια⁴⁷.

- **Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων**

Ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.), αποτελεί έναν αυτοτελή ασφαλιστικό φορέα, με έτος ίδρυσης το 1961⁴⁸ και με σκοπό την χορήγηση παροχών συντάξεων γήρατος και χηρείας και την παροχή ιατρικής περίθαλψης στο σύνολο του αγροτικού πληθυσμού συμπεριλαμβάνοντας ειδικές κατηγορίες αγροτών καθώς και πρόσωπα που εξομοιώνονται με αγρότες ως προς την ασφαλιστική τους προστασία. Έως το έτος 1997, η εξέλιξη του Ο.Γ.Α προσανατολιζόνταν στην επέκταση της προστασίας που παρείχε στους

⁴⁵ Για περαιτέρω ανάλυση της περιόδου 2009 έως σήμερα, βλ. κεφ. 5&6, σελ.46-78, της παρούσης εργασίας.

⁴⁶ <http://www.ika.gr/gr/infopages/general/history.cfm>

⁴⁷ Για περαιτέρω ανάλυση βλ. κεφ. 5, σελ 46-75 της παρούσης εργασίας.

⁴⁸ Βλ. Ν. 4169/61

δικαιούχους του, ενώ από το 1998 μετετράπη σε ταμείο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών⁴⁹ παρέχοντας ένα πλήρες φάσμα ασφαλιστικής προστασίας και διαθέτοντας ως κύρια χαρακτηριστικά του, την ανταποδοτικότητα, την αναδιανεμητική λειτουργία μέσω της κρατικής συμμετοχής στη χρηματοδότησή του, την βιωσιμότητα και τις προοπτικές μιας ομαλής μετάβασης στο νέο ασφαλιστικό πλαίσιο. Στα πλαίσια αυτά, ο Ο.Γ.Α. παρέχει στους ασφαλισμένους του, ασφάλιση, συντάξεις, διακρατικές κοινωνικές ασφαλίσεις, πολυτεχνικά επιδόματα και προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού⁵⁰.

- **Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών,**

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ), είναι ο φορέας κύριας και επικουρικής ασφάλισης των αυτοαπασχολούμενων επαγγελματιών, βιοτεχνών, εμπόρων και αυτοκινητιστών. Ο ΟΑΕΕ παρέχει ασφαλιστική κάλυψη των ελεύθερων επαγγελματιών σε περίπτωση γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, ατυχήματος, ασθένειας και μητρότητας, καθώς επίσης και την κάλυψη των μελών των οικογενειών των ασφαλισμένων του σε περίπτωση ασθένειας ή θανάτου των τελευταίων. Ιδρύθηκε το 1999⁵¹ με την ενοποίηση των ταμείων Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδος (ΤΕΒΕ), Ασφάλισης Εμπόρων (ΤΑΕ) και Συντάξεως Αυτοκινητιστών (ΤΣΑ). Με τη μεταρρύθμιση του 2008⁵², στον ΟΑΕΕ εντάχθηκαν επιπρόσθετοι κλάδοι κύριας ασφάλισης, ενώ το ίδιο έτος, συστήθηκε ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών, με σκοπό την παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους άμεσα ασφαλισμένους και στα μέλη των οικογενειών τους, την οποία μπορούν να λάβουν προαιρετικά και μεταξύ άλλων οι ελεύθεροι επαγγελματίες ασφαλισμένοι του Κλάδου Κύριας σύνταξης του ΟΑΕΕ και οι επαγγελματίες του Ταμείου Ασφάλισης Ναυτικών και Τουριστικών Πρακτόρων⁵³. Σήμερα, ο ΟΑΕΕ αποτελεί τον δεύτερο, πλέον, σε μέγεθος ασφαλιστικό Οργανισμό της χώρας που

⁴⁹ Βλ. Ν. 2458/97

⁵⁰ <http://www.oga.gr>

⁵¹ Βλ. Ν. 2676/1999

⁵² Βλ. Ν. 3655/2008

⁵³ Για αναλυτικότερη παρουσίαση των υπαγόμενων προσώπων, βλ. Γρηγορίου Θεοδώρα (Διπλωματική εργασία), Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα μετά τον Νόμο 2655/2008, Η περίπτωση του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.), Αθήνα 2009, σελ 40-46

καλύπτει συνολικά περί τους 1.800.000 πολίτες, άμεσα και έμμεσα ασφαλισμένους και συνταξιούχους⁵⁴.

- **Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων**

Το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (ΕΤΑΑ), αφορά πρόσωπα απασχολούμενα με το επάγγελμα των μηχανικών και εργοληπτών δημοσίων έργων, των υγειονομικών υπηρεσιών, των ιατρών, των φαρμακοποιών, των κτηνιάτρων, των νομικών, των συμβολαιογράφων και των δικηγόρων. Συστάθηκε το 2008 και αποτελείται από τέσσερις κλάδους, ήτοι τους κλάδους της κύριας και επικουρικής ασφάλισης, τον κλάδο Πρόνοιας και τον κλάδο Υγείας.⁵⁵

3.Γ Το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα , τα χρόνια προβλήματα και η οικονομική κρίση

Στα πλαίσια της κοινωνικής αλληλεγγύης, της πρόβλεψης και της κάλυψης βιοτικών κινδύνων που πρεσβεύει, η κοινωνική ασφάλιση έχει ως στόχο την αναπλήρωση του εισοδήματος μέσω μιας συνολικότερης επιβάρυνσης της κοινωνίας των πολιτών. Παρά το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της εξέλιξης του κοινωνικοασφαλιστικού θεσμού έγιναν πολλά βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, ενσωματώνοντας τα εκάστοτε σύγχρονα κοινωνικά αιτήματα και σε ανταπόκριση με τις συνεχώς εξελισσόμενες κοινωνικές ανάγκες, τα ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ταλανίζεται από εγγενείς αδυναμίες, χρόνιες πληγές και συσσώρευση οικονομικών, οργανωτικών και λειτουργικών ελλειμμάτων του παρελθόντος.

Απαιτείται αρχικά να τονιστεί πως σκοπός της κοινωνικής ασφάλισης είναι η αναπλήρωση ή συμπλήρωση του εισοδήματος των πολιτών από εργασία και ως εκ τούτου, οι όποιες παροχές που αυτός δικαιούται είναι ανάλογες με τις εισφορές του στο οικείο ασφαλιστικό ταμείο και με τον χρόνο παραμονής του στην αγορά εργασίας, γεγονός που αναδεικνύει και τον ανταποδοτικό της χαρακτήρα. Η κοινωνική ασφάλιση επιπροσθέτως, αφορά σε συγκεκριμένο κίνδυνο – γήρας, ασθένεια, θάνατος) και τις οικονομικές συνέπειες αυτού επιδιώκει να καλύψει. Στην Ελλάδα, εντοπίζεται σχετικά με αυτό το σημείο, μια οργανωτική, δομική και λειτουργική στρέβλωση. Συγκεκριμένα, το κράτος συγχέει το ρόλο του, με τον ρόλο

⁵⁴ <http://www.oaee.gr>

⁵⁵ <http://www.etaa.gr>

της κοινωνικής Πρόνοιας. Εν αντιθέσει με την κοινωνική ασφάλιση, η κοινωνική πρόνοια καλύπτει μέσω των παροχών της οποιοδήποτε κίνδυνο απειλεί άτομα με ανεπαρκές ή καθόλου εισόδημα. Ως συνέπεια, δημιουργήθηκε μια τάση προς μια άνευ διακρίσεων επέκταση και ένταση των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, παρατηρήθηκε μια ανεπάρκεια στην προσαρμογή των εισφορών ως προς τις παροχές και οξύνθηκε η ανισότητα επιβάρυνσης του πληθυσμού⁵⁶.

Στο πρόβλημα αυτό, προστίθενται και κάποιες επιπρόσθετες χρόνιες αδυναμίες, οι οποίες έχουν μετατραπεί σε χαρακτηριστικά στοιχεία του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Στις χρόνιες αγκυλώσεις, που έχουν προσδώσει στο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα, συμπεριλαμβάνονται⁵⁷:

- Η αυξανόμενη δημογραφική ανισορροπία με την προϊούσα γήρανση και υπογεννητικότητα του ελληνικού πληθυσμού⁵⁸.
- Τη «μαύρη» και ανασφάλιστη εργασία που στερεί οικονομικούς πόρους από το κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα.
- Το μείζον ζήτημα του μεταναστευτικού, που αφορά σε μεγάλο αριθμό ανασφάλιστων απασχολούμενων.
- Η κατά σειρά ετών εισφοροδιαφυγή.
- Οι αποδεδειγμένες αλόγιστες σπατάλες στην περίθαλψη.
- Η ανορθολογική οργάνωση των επιμέρους συστημάτων και φορέων.
- Οι επιβαρύνσεις των προγραμμάτων εθελούσιας συνταξιοδότησης, οι οποίες τελικά τείνουν να επιβαρύνουν το δημόσιο σύστημα.
- Οι οφειλές του Δημοσίου προς τον μεγαλύτερο ασφαλιστικό τομέα (ΙΚΑ – ΕΤΑΜ) ύψους 6 δισεκατομμυρίων και πλέον
- Η ένταξη των «ευγενών» ταμείων στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ (με αναλογιστικό έλλειμμα 24 περίπου δισεκατομμυρίων ευρώ)

Επιπροσθέτως, λόγω της σημερινής οικονομικής πραγματικότητας:

⁵⁶ Βλ. άρθρο Ζαφείρη –Καμπίση Αικατερίνης «Που οδηγείται η κοινωνική ασφάλιση;», , Αθήνα 2011, σελ. 4

⁵⁷ Βλ. Μητρόπουλος Α., «Το τέλος του κοινωνικού κράτους; Αριστερά και συνδικάτα μπροστά στην απορρύθμιση», εκδ. Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα 2008, σελ. 105-125

⁵⁸ Βλ. άρθρο Στεργίου Άγγελου, «Δημογραφική γήρανση και ασφαλιστικό», εφημερίδα Ελευθεροτυπία, 03/05/2007

- Η ανεργία, που μέχρι πρότινος συντηρούνταν με την προώθηση των «απορρυθμίσεων», την Πράσινη Βίβλο και την flexicurity, σήμερα φτάνει στο 17%, και τείνει να αυξάνεται συνεχώς, με δυσμενείς επιπτώσεις στην κοινωνική ασφάλιση από την οποία αφαιρεί πόρους και κατ' επέκταση μειώνει τα έσοδα και αυξάνει τις δαπάνες συνταξιοδότησης.
- Η στασιμότητα της ελληνικής οικονομίας και η συνεχιζόμενη ύφεση, λόγω των εξοντωτικών προγραμμάτων λιτότητας εξαιτίας των Μνημονιακών πολιτικών,

Οι επιπτώσεις των ενδογενών και εξωγενών αυτών παραγόντων, έχουν οδηγήσει το ασφαλιστικό σύστημα σε βαθύτατες κρίσεις. Η διέξοδος που μέχρι προ ολίγων ετών δινόταν από τους έχοντες τα ηνία της χάραξης της κοινωνικοασφαλιστικής πολιτικής, ήταν η εκάστοτε προσπάθεια εξορθολογισμού του συστήματος, που δεν αποτελούσε κατ' ουσία παρά προσπάθεια ελάφρυνσης του δημοσιονομικού βάρους ή προσπάθεια συμμόρφωσης προς φλέγοντα κοινωνικά αιτήματα. Αποτέλεσμα των πολιτικών αυτών, συνιστά η αλλοίωση της φυσιογνωμίας και του σκοπού του κοινωνικού συστήματος και η μείωση της αποτελεσματικότητάς του. Αποτέλεσμα που το βιώνουν οι συνταξιούχοι σήμερα με τον πιο βίαιο και ανορθόδοξο τρόπο, βλέποντας τις ακραίες ανατροπές στη σύνταξή τους και αναγκαζόμενοι να αλλάξουν τους ίδιους τους όρους ζωής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ- ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

4.Α Ίδρυση και εξέλιξη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) ιδρύθηκε σε μια χρονική περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα ταλανιζόταν από ποικίλα κοινωνικοοικονομικά αλλά και πολιτικά προβλήματα. Μετά την Μικρασιατική καταστροφή του 1922 και την επακόλουθη μεγάλη έντασης προσφυγικής εισροής, η συνεχόμενη μείωση των μισθών, η υποαπασχόληση και η ανεργία αποτέλεσαν τα βασικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής οικονομίας. Μετά την Αγροτική Μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε από την κυβέρνηση του Νικόλαου Πλαστήρα προς αποκατάσταση των προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στην ύπαιθρο και επαναφορά της οικονομίας σε επίπεδο ισορροπίας⁵⁹, η Ελλάδα διανύει μια δεκαετία (1923-1932) κατά την οποία ιδρύεται ένας μεγάλος αριθμός ασφαλιστικών ταμείων⁶⁰.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ιδρύθηκε το 1932 ο γενικός φορέας ασφάλισης των μισθωτών, το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Βάση για την ίδρυση του νέου αυτού φορέα αποτέλεσε ο νόμος 5733/1932, ο οποίος προέβλεπε την ίδρυση ενός ταμείου υποχρεωτικής ασφάλισης για τους μισθωτούς και τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα όσον αφορά στην προστασία της μητρότητας, στους κινδύνους γήρατος, εργατικού ατυχήματος, ασθένειας και θανάτου⁶¹. Ωστόσο, ο Νόμος 5733/1932 πριν ακόμη τεθεί σε εφαρμογή, αντικαταστάθηκε από τον Νόμο 6296/1934 που έφερε την ονομασία «περί ιδρύσεων του Ιδρύματος Κοινωνικών ασφαλίσεων»⁶². Ο εν λόγω Νόμος, προέβλεπε αυστηρότερους όρους παροχής των εκάστοτε επιδομάτων με την παράλληλη μείωση των εισφορών των ασφαλισμένων και την διατήρηση κλαδικών ασφαλιστικών ταμείων υψηλότερων εν συγκρίσει με το Ι.Κ.Α. παροχών⁶³, ενώ άρχισε

⁵⁹Τσαλίκης Γ., Η θεμελίωση της Κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2008, σελ. 95-97

⁶⁰Βλ. κεφ. 3, στοιχείο 3.Α, σελ. 19-28 του παρόντος, καθώς επίσης και Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΕΕ, Αθήνα, 1993, σελ. 18-19

⁶¹Βλ. Εισηγητική Έκθεση του Νόμου 5733/1932, σελ. 1-20

⁶²Τσαλίκης Γ., Η θεμελίωση της Κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2008, σελ. 189

⁶³Βλ. Εισηγητική Έκθεση του Νόμου 6296/1934

να εφαρμόζεται από 19/12/1937 στις περιοχές της Αθήνας, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης και μόνο από το 1938 στις υπόλοιπες περιοχές της Ελληνικής επικράτειας⁶⁴. Με την έναρξη της εφαρμογής του Νόμου 6296/1934 εγκαινιάζεται και η πρώτη φάση της ιστορικής εξέλιξης του Ι.Κ.Α., η οποία καλύπτει την περίοδο 1937-1950 και σηματοδοτείται από την ύπαρξη μικρού αριθμού εργαζομένων και χαμηλού επιπέδου παροχών⁶⁵.

Η επόμενη φάση της εξέλιξης του Ι.Κ.Α., καλύπτει την περίοδο 1951-1959 και εγκαινιάζεται με την ψήφιση του Νόμου 1846/1951⁶⁶ που αφορούσε μια προσπάθεια αναδιοργάνωσης του Ι.Κ.Α. προς του οποίου τη χρηματοδότηση θεσπίστηκε και συμμετοχή του Κράτους. Ταυτόχρονα, με τον εν λόγω Νόμο, συγχωνεύτηκαν με το Ι.Κ.Α. όσα ταμεία δεν δύναντο να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους και ως εκ τούτου χορηγούσαν χαμηλότερες του Ι.Κ.Α. παροχές⁶⁷. Στοιχείο αναφοράς της περιόδου αυτής συνιστά η ισχύς του νέου νομικού πλαισίου για την κοινωνική ασφάλιση, όπως αυτή διαμορφώνεται με τον Νόμο 1846/1951, η οποία συνίσταται στην ποιοτική αλλά και ποσοτική επέκταση των παροχών και συμπληρώνεται από την καθιέρωση των κατώτερων ορίων συνταξιοδότησης, όπως αυτά διαμορφώνονται με τον Νόμο 2698/1953. Είναι απαραίτητο να προστεθεί, πως κατά την περίοδο αυτή επαναπροσδιορίζεται η συμμετοχή του Κράτους στην χρηματοδότηση του Ι.Κ.Α., ενώ με την ίδρυση μιας σειράς οργανισμών κοινωνικής προστασίας⁶⁸, οι εισφορές των οποίων συνεισπράττονταν με εκείνες του Ι.Κ.Α., το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων επωμίζεται ένα δυσβάσταχτο οργανωτικό και λειτουργικό βάρος.

Η περίοδος 1960-1977 συνιστά την τρίτη φάση της εξέλιξης του Ι.Κ.Α. και χαρακτηρίζεται από επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης, τόσο γεωγραφικά, όσο και σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες που καλύπτονταν πλέον εξ αυτής. Στην εν

⁶⁴ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΣΕ, Αθήνα, 1993, σελ. 19

⁶⁵ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., όπου και πριν, σελ. 21

⁶⁶ Αναγκαστικός Νόμος υπ' αριθ. 1846, «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ Α' 179/21-06-1951)

⁶⁷ Προβόπουλος Γ., Κοινωνική Ασφάλιση, (ΙΟΒΕ), 1987, σελ. 20-21

⁶⁸ Βλ. κεφ. 3, στοιχείο 3.Α, σελ. 20 του παρόντος, καθώς επίσης και Θεοδωρουλάκης Μενέλαος, όπου και πριν, σελ. 252-253, όπως και Γρηγορίου Θεοδώρα (Διπλωματική εργασία), Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα μετά τον Νόμο 2655/2008, Η περίπτωση του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.), Αθήνα 2009, σελ. 16

λόγω περίοδο, εντάσσεται και η επταετής στρατιωτική δικτατορία (1967-1974) και η επακόλουθη μηδενική δράση στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης.

Η τέταρτη φάση της εξελικτικής πορείας του Ι.Κ.Α., καλύπτει την περίοδο 1978-1990 και χαρακτηρίζεται από την αξιοσημείωτη βελτίωση των παροχών, τον προσδιορισμό μιας νέας μεθόδου υπολογισμού του συντάξιμου μισθού⁶⁹, την παροχή δυνατότητας εξαγοράς του συντάξιμου χρόνου εκ των υστέρων και την διεύρυνση της 35ετίας και στον ιδιωτικό τομέα⁷⁰. Κατά την εξελικτική αυτή φάση, ψηφίζεται ο Νόμος 997/1979, με τον οποίο θεσπίζεται η εφαρμογή επικουρικής ασφάλισης για το σύνολο του πληθυσμού, για την παροχή της οποίας συστήνεται το *Τόρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών* (Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.), το οποίο από το 1983 εντάσσεται πλήρως στο Ι.Κ.Α.⁷¹ και το 2003 αντικαθίσταται από το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ). Παράλληλα όμως, γίνονται από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, παρεμβάσεις στο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα με στόχο την ποιοτική αναβάθμισή του. Θα ήταν παράλειψη στο σημείο αυτό, αφενός να μην αναφερθεί μία εκ των σημαντικότερων παρεμβάσεων, ήτοι αυτή στον τομέα της υγείας εν έτη 1983 με την δημιουργία του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.)⁷² και αφετέρου να μην σημειωθεί ότι οι όποιες παρεμβάσεις διατελέσθησαν ισχυροποίησαν μεν τον κοινωνικό ρόλο του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, αλλά το αποδυνάμωσαν οικονομικά και οδήγησαν στη δημιουργία επιπρόσθετων ελλειμμάτων, ιδίως όσον αφορά το Ι.Κ.Α..

Κατά την επόμενη περίοδο (1990-2004), έλαβαν χώρα δύο σημαντικές μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης, που επηρέασαν κατά το μέγιστο την οργάνωση και τη λειτουργία του Ι.Κ.Α.. Η πρώτη, ολοκληρώθηκε με την ψήφιση του Νόμου 2084/1992, σύμφωνα με τον οποίο οι ασφαλιζόμενοι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: σε αυτούς που υπάγονταν σε κάποιο ασφαλιστικό καθεστώς μέχρι την 31.12.1992, η ασφάλιση των οποίων θα εξακολουθούσε να υπάγεται στις μέχρι τότε ισχύουσες διατάξεις και σε όσους ασφαλιζόνταν για πρώτη φορά μετά την 01/01/1993, για τους οποίους προβλέπονταν αυστηρότερες προϋποθέσεις χορήγησης παροχών και αυστηρότερος προσδιορισμός

⁶⁹ βλ. Ν 825/1978

⁷⁰ Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΕΕ, Αθήνα, 1993, σελ. 21

⁷¹ Ρουπακιάτης Χ. «Η κρίση της Κοινωνικής Ασφάλισης» Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2005

⁷² βλ. Ν.1397/1983

του ύψους τους. Η δυσμενής μεταχείριση των νέων ασφαλισμένων αλλά και το σύνολο των σχετικών παρεμβάσεων, αντανακλούσαν την εκ μέρους των ιθυνόντων επιλογή της βιωσιμότητας του Ι.Κ.Α. και του ασφαλιστικού συστήματος εν γένει έναντι της κοινωνικής αποτελεσματικότητάς του.

Η δεύτερη μεταρρυθμιστική προσπάθεια, ολοκληρώθηκε με την έπειτα από διετείς διαλόγους ψήφιση του Νόμου 3029/2002 υπό τον τίτλο «Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης», ο οποίος και εισήγαγε σημαντικές μεταβολές στο ασφαλιστικό καθεστώς των μισθωτών. Με τις εν λόγω μεταβολές, επιχειρείται η απλοποίηση των διαδικασιών υπαγωγής στην ασφάλιση, καθώς και η βελτίωση της μεταχείρισης των ασφαλισμένων⁷³. Αναλυτικότερα, όσον αφορά στο Ι.Κ.Α., εισήχθησαν οι εξής τροποποιήσεις:

- Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετονομάζεται σε Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ.).
- Ορισμένα ειδικά ταμεία κύριας ασφάλισης (ΤΑΠ-ΟΤΕ, ΤΣΠΗΣΑΠ, ΤΣΠ-ΕΤΕ, ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΣΠ-ΤΕ, ΤΑΠ-ΙΑΤ, ΤΑΠ-ΕΤΒΑ., ΤΣΕΑΠΓΣΟ και ΤΑΠΑΕ-Εθνική) όσον αφορά στους κλάδους σύνταξης τους εντάσσονται με περίοδο προσαρμογής έως 1.1.2008 στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ.
- Ιδρύεται το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.) ως ο νέος γενικός φορέας επικουρικής κάλυψης των μισθωτών, ο οποίος διέπεται από τις διατάξεις του υπό κατάργηση Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.. Η έναρξη λειτουργίας του ορίζεται την 1η Ιουνίου 2003, οπότε και καταργείται το ΙΚΑ- TEAM.

Η τελευταία φάση της εξελικτικής πορείας του Ι.Κ.Α., καλύπτει την περίοδο από το 2005 έως και σήμερα. Κατά την περίοδο αυτή, σημείο σταθμό συνιστά η μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε με τον Νόμο 3655/2008 υπό τον τίτλο «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις». Ο Νόμος αυτός, με τον οποίο, «επιχειρείται για πρώτη φορά μια τόσο βαθιά τομή στο ασφαλιστικό σύστημα της χώρας»⁷⁴, χωρίζεται σε δύο μέρη και αφορά στον υποχρεωτικό, καθολικό και αναδιανεμητικό χαρακτήρα

⁷³ Ρουπακιώτης Χ. «Η κρίση της Κοινωνικής Ασφάλισης» Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, 2005

⁷⁴ Αιτιολογική Έκθεση Σχεδίου Νόμου από Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, 2008, σελ. 4

λαμβάνουν άλλη σύνταξη⁷⁸. Όσον αφορά στα όρια συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ, αυτά παρουσιάζονται επιγραμματικά στον κάτωθεν πίνακα.

Πίνακας 4.1: Προβλεπόμενες από τον Ν. 3655/2008 μετατροπές στο θεσμικό πλαίσιο συνταξιοδότησης του φορέα Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.

Κατηγορίες	Παλιό θεσμικό πλαίσιο	Νέο θεσμικό πλαίσιο
Συνταξιοδότηση λόγω 35ετίας - Ασφαλισμένοι έως 31.12.1992	10.500 ημέρες ασφάλισης. Συμπλήρωση 58ου έτους ηλικίας για άνδρες - γυναίκες.	Σταδιακή αύξηση του ορίου ηλικίας από το 58ο στο 60ο με την προσθήκη ενός εξαμήνου για κάθε έτος με αρχή το 2013(άρθρο 143 παρ. 1 εδ. α').
Συνταξιοδότηση μητέρων ανήλικων τέκνων, ασφαλισμένων έως 31.12.1992	5.500 ημέρες ασφάλισης και 55ο έτος για πλήρη σύνταξη και 50ο έτος για μειωμένη.	Σταδιακή κατάργηση της δυνατότητας για λήψη μειωμένης σύνταξης στο 50ο έτος με την προσθήκη ενός έτους, αρχίζοντας από 1.1.2010 και ως τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας. Οι ίδιες διατάξεις εφαρμόζονται σε όλους τους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπ. Κοινωνικής Προστασίας - Απασχόλησης πλην ΟΓΑ.
Συνταξιοδότηση μητέρων ασφαλισμένων από 1.1.1993 και μετά	Πολύτεκνες μητέρες με 3 και άνω παιδιά και 6.000 ημέρες ασφάλισης λαμβάνουν πλήρη σύνταξη με μείωση του ορίου ηλικίας κατά 3 χρόνια από το 65ο έτος ηλικίας τους για κάθε παιδί και μέχρι 5 παιδιά.	Πολύτεκνες μητέρες με 3 και άνω παιδιά λαμβάνουν πλήρη σύνταξη με μείωση του ορίου ηλικίας κατά 2 χρόνια από το 65ο έτος για κάθε παιδί και μέχρι 5 παιδιά (άρθρο 144 παρ.7 περ. β).
	Μητέρες ανήλικων τέκνων με 6.000 ημέρες ασφάλισης και ηλικία 50 ετών ελάμβαναν μειωμένη σύνταξη.	Αυτή η κατηγορία μητέρων από 1.1.2007 λαμβάνουν σύνταξη με όριο ηλικίας τα 55 έτη. Καταργείται η διάταξη και προς τούτο από 1.1.2009 προστίθεται κατ' έτος συν 1 χρόνος στο όριο ηλικίας τους (άρθρο 144 παρ. 6 περ. α').

⁷⁸ Ν. 3029/2002 άρθρο 2 και Ν.3655/2008 άρθρο 147, παρ. 2

Συνταξιοδότηση με διατάξεις βαρέων-ανθυγιεινών ασφαλισμένων έως 31.12.1992	10.500 ημέρες ασφάλισης στο ΙΚΑ- ΕΤΑΜ από τις οποίες 7.500 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα και συμπλήρωση: α) του 55ου έτους για πλήρη σύνταξη β) του 53ου για μειωμένη σύνταξη.	Σταδιακή αύξηση του ορίου ηλικίας από το 55ο στο 57ο έτος για πλήρη σύνταξη και από το 53ο στο 55ο για μειωμένη, με την προσθήκη ενός εξαμήνου για κάθε έτος με αρχή το 2013. Στο χρόνο των 10.500 ημερών ασφάλισης υπολογίζεται και ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας, όχι όμως ως βαρέα. (άρθρο 143 παρ.1 εδ.β').
--	--	---

Πηγή: Χ. Καλλιαντέρης, Ρυθμίσεις του νέου Ασφαλιστικού Νόμου (Ν 3655/2008), www.epixeirisi.gr

Συμπληρωματικά, πρέπει να σημειωθεί πως η μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε με τον Νόμο 3655/2008, περιείχε αναφορικά με το ΙΚΑ και κάποιες επιπλέον ρυθμίσεις, θετικές και αρνητικές. Στις θετικά κρινόμενες⁷⁹ τροποποιήσεις συγκαταλέγεται η προστασία της μητρότητας και τα μέτρα που προωθούν την παραμονή στην αγορά εργασίας. Αναφορικά με νέο θεσμικό πλαίσιο για τις μητέρες, παρά την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησής τους⁸⁰, παρέχεται η δυνατότητα λήψης εξάμηνης άδειας πέραν της άδειας λοχείας καθώς και η δυνατότητα εξαγοράς πλασματικού χρόνου ασφάλισης για κάθε παιδί το οποίο γεννήθηκε μετά το 2000⁸¹. Στο πλαίσιο που αφορά στα μέτρα που προωθούν την παραμονή των ασφαλισμένων στην απασχόληση, εντάσσεται η σύνδεση της δυνατότητας συνταξιοδότησης με την 35ετή ασφάλιση, καθώς και η μείωση των πρόωγων συντάξεων σε ποσοστό 6% ανά έτος που υπολείπεται (από 4,5% που ήταν πριν) και η προσαύξηση της σύνταξης κατά ποσοστό 3,3% ανά επιπλέον χρόνο παραμονής (έως και 3 έτη) στην αγορά εργασίας.

Ανάμεσα στα μέτρα που αξιολογούνται αρνητικά⁸², συγκαταλέγονται οι τροποποιήσεις σχετικά με την επικουρική σύνταξη⁸³, τα ανώτερα όρια της οποίας αντιστοιχούν σε ποσοστό 20% της κύριας σύνταξης, όπως επίσης και η αύξηση των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης ώστε να καθιερωθεί για τον ασφαλισμένο δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης. Σε κάθε περίπτωση όμως, παρά τη συμβολή της

⁷⁹ Γρηγορίου Θεοδώρα (Διπλωματική εργασία), Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα μετά τον Νόμο 3655/2008, Η περίπτωση του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.), Αθήνα 2009, σελ 38-39

⁸⁰ Ν.3655/2008, άρθρο 144

⁸¹ Ν.3655/2008, άρθρο 143

⁸² Γρηγορίου Θεοδώρα (Διπλωματική εργασία), Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα μετά τον Νόμο 3655/2008, Η περίπτωση του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.), Αθήνα 2009, σελ 38-39

⁸³ Ν.3655/2008, άρθρο 146

μεταρρύθμισης του Ν.3655/2008 στον εκσυγχρονισμό και τις προσδοκίες των εμπνευστών της για την συμβολή της στην αύξηση της βιωσιμότητας τόσο του ΙΚΑ όσο και ασφαλιστικού συστήματος εν γένει, δε κατόρθωσε να το καταστήσει τόσο λειτουργικό ώστε να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση που βρίσκονταν προ των πυλών της Ελλάδας και η οποία θα απειλούσε ποικιλοτρόπως την πλειονότητα των ασφαλισμένων του.

Τέλος, βάσει των Νόμων 3863/10 και 3865/10, που αποτελούν τα τελευταία βασικά νομοθετικά εγχειρήματα για τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα αντίστοιχα, μεταβάλλονται για ακόμη μια φορά οι προϋποθέσεις και τα όρια συνταξιοδότησης, αλλά και το ύψος των εκάστοτε συντάξεων και αποδοχών που δικαιούνται οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Παράλληλα, ο νόμος 3863/10 διαχωρίζει τους ασφαλισμένους σε δύο κατηγορίες. Πρώτον σε αυτούς που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα έως 31/12/2010, ασφαλισμένους στους οποίους δεν επέρχεται καμία αλλαγή και δεύτερον, σε όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 01/01/2011, για τους οποίους ανάλογα με τη διάταξη αυξάνονται τα όρια ηλικίας, οι ημέρες εργασίας και σε κάποιες περιπτώσεις (π.χ. γυναίκες με 10.000 ημέρες ασφάλισης) και τα δύο. Ενδεικτικά, προβλέπεται ότι:

- Ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούται **σύνταξη λόγω γήρατος** εφόσον έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον *4.500 ημέρες εργασίας* και συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του⁸⁴.
- Ο ασφαλισμένος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούται **σύνταξης**, αν κατά την υποβολή της αίτησης έχει πραγματοποιήσει *10.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας* στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και έχει συμπληρώσει το **58^ο** έτος της ηλικίας του⁸⁵. *Ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης για τους ασφαλισμένους που συμπληρώνουν αυτόν από 1.1.2011 αυξάνεται κατά 300 ημέρες κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση 12.000 ημερών ασφάλισης. Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο, αυξάνεται σταδιακά από 1.1.2012 κατά ένα (1) έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας⁸⁶, όπως φαίνεται στον κάτωθι πίνακα:*

⁸⁴ Βλ. Ν. 3863/10, άρθρο 10, παρ. 11, εδάφιο 2, σελ. 2778 (ΦΕΚ115)

⁸⁵ Βλ.Ν. 825/1978 (ΦΕΚ 189 Α'), άρθρο 10, παρ. 1, εδάφια 1 και 2

⁸⁶ Βλ. Ν. 3863/10(ΦΕΚ115), άρθρο 10, παρ. 11, εδάφιο 3 και 4, σελ. 2777

Πίνακας 4.2: Τροποποίηση των ορίων ηλικίας και απαιτούμενων ημερών ασφάλισης για τους ασφαλισμένους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ βάσει του Ν. 3863/10:

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
2010	10.500	58
2011	10.800	58
2012	11.100	59
2013	11.400	60
2014	11.700	60
2015	12.000	60

Πηγή: Εγκύκλιος Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής ασφάλισης προς το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με θέμα την «Γνωστοποίηση δημοσίευσης του ν. 3863/2010 και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή του», <http://www.kepea.gr/uploads1/File/egkiklioι%20ika.pdf>

Παράλληλα, στον εν λόγω νόμο, είναι εμφανής η προσπάθεια εξίσωσης των ορίων ηλικίας ανδρών και γυναικών⁸⁷, καθώς επίσης και η σύνδεση της συνταξιοδότησης με την ηλικία των 60 και 65 ετών κατά περίπτωση και με την συμπλήρωση των 40 (αντί 35 ή 37 που ίσχυε μέχρι τώρα) ετών ασφάλισης⁸⁸. Αποτέλεσμα των ανωτέρω μεταβολών, αποτέλεσε η εξώθηση πολλών ασφαλισμένων στη συνταξιοδότηση *φοβούμενοι τις αυστηρότερες διατάξεις των νέων ασφαλιστικών νόμων*⁸⁹.

⁸⁷ Βλ. Ν. 3863/10(ΦΕΚ115), άρθρο 10, παρ. 11, εδάφιο 3, σελ. 2778

⁸⁸ Βλ. Ν. 3863/10(ΦΕΚ115), άρθρο 10, παρ. 11, εδάφιο 3, 4, 5 και 6 σελ. 2778

⁸⁹ Βλ. άρθρο Ζαφείρη –Καμπίτση Αικατερίνης «Που οδηγείται η κοινωνική ασφάλιση;», Αθήνα 2011, σελ. 8-9

4.Β. Δομή και διάρθρωση του Ι.Κ.Α.

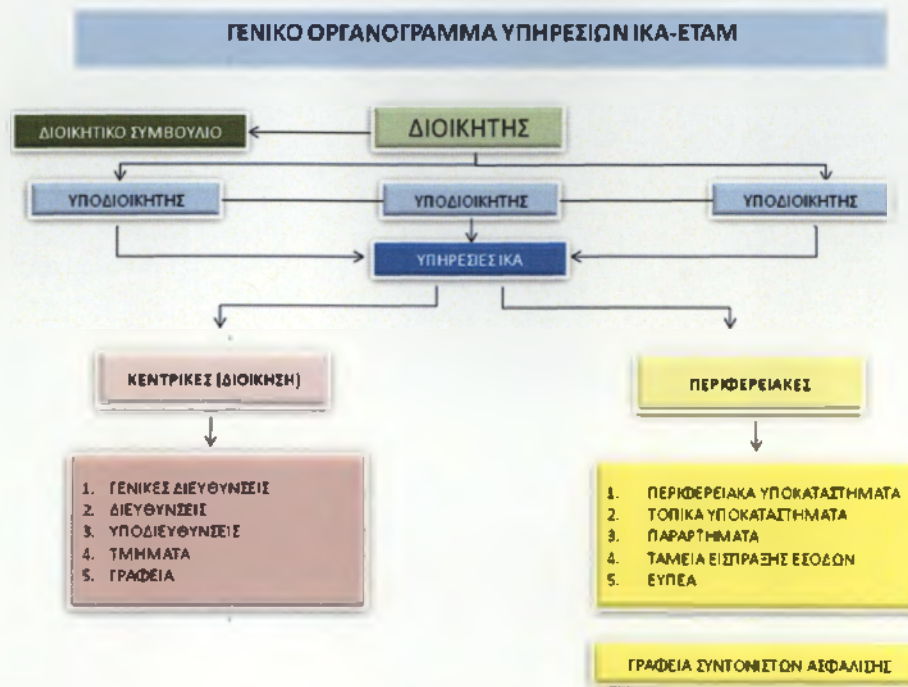
Σήμερα, το Ι.Κ.Α. δομείται από τέσσερις Γενικές διευθύνσεις, ήτοι τη Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών, τη Γενική Διεύθυνση Ασφαλιστικών Υπηρεσιών, τη Γενική Διεύθυνση Οικονομοτεχνικών Υπηρεσιών και τη Γενική Διεύθυνση Πληροφορικής. Παράλληλα, διαθέτει Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασφάλισης, οι οποίες αφορούν στην λειτουργικότητα και οργάνωση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εντός του πλαισίου της εκάστοτε περιφέρειας και διακρίνονται σε πέντε (5) κατηγορίες: το Περιφερειακό Υποκατάστημα, το Τοπικό Υποκατάστημα, το Παράρτημα, το Ταμείο Είσπραξης Εσόδων και η Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α.). Εξ' αυτών, τα Περιφερειακά και Τοπικά Υποκαταστήματα είναι μονάδες που εξομοιώνονται με τις μονάδες Διεύθυνσης και οι κύριες λειτουργίες τους αφορούν στον τομέα Εσόδων, στον τομέα Παροχών Σύνταξης, στον τομέα Παροχών Ασθενείας, στον τομέα Μητρώου, στον τομέα Οικονομικού, στον τομέα Διοικητικού και στον τομέα Πληροφορικής.

Κάθε ένας από του παραπάνω τομείς, διακρίνεται ή διαρθρώνεται μαζί με έναν άλλο τομέα (ανάλογα το μέγεθος του Υποκαταστήματος) σε ένα τμήμα. Τέλος, τα Παραρτήματα, συνιστούν μονάδες άνευ διάρθρωσης που εξομοιώνονται με τα τμήματα των Υποκαταστημάτων στα οποία και υπάγονται. Η διάρθρωση της δομής των υπηρεσιών του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων αποτυπώνεται επιγραμματικά αλλά παραστατικά στα κάτωθεν οργανογράμματα⁹⁰:

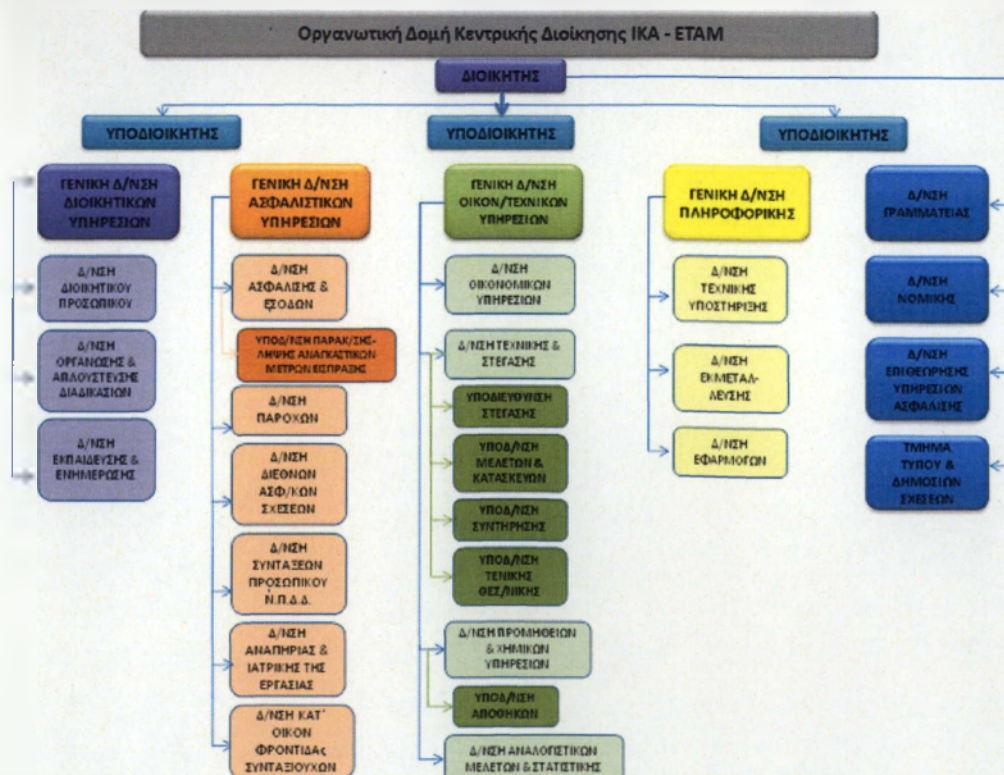
⁹⁰ Βλ. <http://www.ika.gr>

Πίνακας 3: Γενικό οργανόγραμμα Υπηρεσιών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Πηγή: <http://www.ika.gr/gr/infopages/general/home.cfm>

Πίνακας 4: Οργανωτική Δομή Κεντρικής Διοίκησης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Πηγή: <http://www.ika.gr/gr/infopages/general/home.cfm>

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί πως το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αριθμεί⁹¹ 148 υποκαταστήματα και ένα σύνολο 296 παραρτημάτων, υποκαταστημάτων και περιφερειακών μονάδων. Επιπροσθέτως, το 2010 απασχολούσε 19.521 εργαζομένους, εκ των οποίων οι 8.581 συνιστούσαν το διοικητικό δυναμικό του, ενώ οι υπόλοιποι συνίσταντο σε 6.671 εργαζομένους ως ιατρικό προσωπικό και 4.269 εργαζόμενους στον υγειονομικό κλάδο του φορέα⁹². Η αναλογία των δικαιούχων των παροχών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ προς τους ως άνωθεν εργαζομένους, συνίστατο σε 650 δικαιούχους ανά διοικητικό υπάλληλο, 836 δικαιούχους ανά ιατρό και 1307 δικαιούχους ανά υπάλληλο του υγειονομικού προσωπικού⁹³. Τέλος, οι εν λόγω δικαιούχοι παροχών, διακρινόμενοι σε άμεσα ασφαλισμένους και δικαιούχους περίθαλψης, εν έτη 2010 αριθμούσαν 2.126.180 και 5.662.027 άτομα αντίστοιχα⁹⁴.

Σήμερα, στα πλαίσια των σημαντικών μεταρρυθμίσεων στο ασφαλιστικό σύστημα και κατ' επέκταση στη δομή αλλά και στο ρόλο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που έλαβαν χώρα κυρίως από το 2008 μέχρι σήμερα, κρίνεται απαραίτητη και η προσαρμογή της οργάνωσης και λειτουργίας του φορέα, ώστε να καθίσταται ικανός να ανταπεξέλθει στις νέες απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, βρίσκεται σε εξέλιξη μια διεργασία μετασχηματισμού της οργανωτικής δομής των υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ώστε να επιτευχθεί η αποκέντρωση των εργασιών και η αναδιάταξη των ελεγκτικών μηχανισμών μέσω δράσεων για την επιτάχυνση της απονομής των συντάξεων και την ενίσχυση των υφιστάμενων ελεγκτικών μηχανισμών. Ο εν λόγω οργανωτικός μετασχηματισμός, προωθείται σύμφωνα με επιστολή⁹⁵ του διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Ροβέρτου Σπυρόπουλου, για το «Νέο Οργανωτικό Μοντέλο του Ιδρύματος» βάσει των παρακάτω οργανωτικών και λειτουργικών αρχών:

- Αποκέντρωση μέσω *Περιφερειακών Διευθύνσεων* με στόχο το συντονισμό του συνόλου των υπηρεσιών και το δραστικό έλεγχο της εισφοροδιαφυγής.
- *Ισχυροποίηση των υποκαταστημάτων του ΙΚΑ* ως βασική λειτουργική μονάδα, με λειτουργική βαρύτητα στην απονομή των συντάξεων και στην είσπραξη των εισφορών.

⁹¹ Βλ. Στατιστικό Δελτίο έτους 2008 Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ.185

⁹² Βλ. Στατιστικό Δελτίο έτους 2008 Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ.187

⁹³ Βλ. Στατιστικό Δελτίο έτους 2008 Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ.188

⁹⁴ Βλ. Στατιστικό Δελτίο έτους 2008 Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ.25

⁹⁵ Βλ. Παράρτημα 2, επιστολή και πίνακα διοικητικής διάρθρωσης

- Δημιουργία *Γραφείων Κοινωνικής Ασφάλισης* του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για την πλήρη παροχή υπηρεσιών προς τους ασφαλισμένους, είτε σε δήμους και διαδημοτικά συμπλέγματα με πληθυσμούς 10.000 -15.000 άτομα είτε σε ορεινές και δυσπρόσιτες γεωγραφικές περιοχές με μικρότερο πληθυσμό.
- *Διεύρυνση των λειτουργιών των ΚΕΠ* με την αξιοποίηση των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων τους όσον αφορά στις κοινωνικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες.
- *Καθορισμός ενιαίου τρόπου συναλλαγής του ασφαλισμένου*, ανεξάρτητα το είδος της δομής στην οποία τελείται η συναλλαγή (Υποκατάστημα - Γραφείο Κοινωνικής Ασφάλισης) και σταδιακή ολοκλήρωση του έργου απονομής συντάξεων από όλα τα υποκαταστήματα.

Βάσει αυτών των οργανωτικών και λειτουργικών αρχών, επιχειρείται η σταδιακή περάτωση των ως άνω δομικών μεταρρυθμίσεων εντός του έτους που διανύουμε. Η επιτυχία του εν λόγω εγχειρήματος, κρίνεται ως *«αναγκαίος όρος για τη ριζική αναβάθμιση των προσφερομένων υπηρεσιών ασφάλισης, την επίτευξη του χρόνου απόδοσης των συντάξεων, την αποτροπή παραβατικών συμπεριφορών και τον αποτελεσματικό έλεγχο των φαινομένων της εισφοροδιαφυγής και εισφοροαποφυγής»⁹⁶.*

---

⁹⁶ <http://www.ika.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

5.Α. Οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης του Ι.Κ.Α.

Οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης που χορηγούνται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αφορούν σε μια ευρύτατη κατηγορία εργαζομένων, οι οποίοι δεν υπάγονται στην ασφάλιση έτερου φορέα κύριας ασφάλισης για την συγκεκριμένη εργασία και απαιτείται να αφορά σε:

- Εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη τους (Ιδιωτικός Τομέας - Δημόσιος Τομέας, ΝΠΔΔ κ.λπ.).
- Εξαρτημένη εργασία για λογαριασμό του εργοδότη τους, ο οποίος εδρεύει στην Ελλάδα, όταν η εν λόγω εργασία παρέχεται σε χώρα η οποία δεν έχει με την Ελλάδα διμερή σύμβαση ή δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Προσωπική εργασία με σύμβαση εκμίσθωσης έργου κατά κύριο ή συγκύριο επάγγελμα.
- Εργασία σε μη σταθερό εργοδότη και αυτοτελή απασχόληση, εφόσον οι εργαζόμενοι αυτοί στερούνται επαγγελματικής στέγης (πρόκειται για ειδικές κατηγορίες εργαζομένων, όπως φορτοεκφορτωτές, στίλβωτές υποδημάτων, πωλητές Λαϊκού Λαχείου, εφημεριδοπώλες, εκδοροσφαγείς, νεκροπομποί, αποκλειστικές νοσοκόμες, πλανόδιοι και υπαίθριοι μικροπωλητές).

Παράλληλα, από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καλύπτονται και τα μέλη της οικογενείας των παραπάνω εργαζομένων καθώς και οι αλλοδαποί. Όσον αφορά στην ασφάλιση καθεαυτή, δεν είναι προαιρετική αλλά υποχρεωτική και ως εκ τούτου, δεν εξαρτάται από τη θέληση του εργοδότη (ή του εργαζομένου) και αρχίζει από την πρώτη μέρα εργασίας. Από την έναρξη της ασφάλισης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ο δικαιούχος δύναται να λαμβάνει παροχές κοινωνικής ασφάλισης από τον εν λόγω Φορέα και από άλλους οργανισμούς, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα (5):

Από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ
ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ, ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ Κ.Λ.Π.

Σύνταξη
Παροχές
Από τον ΟΑΕΔ
Επίδομα ανεργίας
Επίδομα στράτευσης
Οικογενειακά επιδόματα
Από τον ΟΕΚ (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας)
Στεγαστικά δάνεια ή έτοιμη κατοικία
Επιδότηση ενοικίου
Από την Εργατική Εστία
Κοινωνικός Τουρισμός
Ψυχαγωγία

Από τους ανωτέρω οργανισμούς, ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας και η Εργατική Εστία δεν υφίστανται πλέον, αφού σύμφωνα με σχετική πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, αποφασίστηκε η μεταφορά των αρμοδιοτήτων, της περιουσίας και του προσωπικού τους στον ΟΑΕΔ⁹⁷.

Αναφορικά με τις Παροχές που χορηγούνται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αυτές διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- Παροχές σε Είδος
- Παροχές σε Είδος αποτιμώμενες σε Χρήμα
- Παροχές σε Χρήμα

Οι δύο πρώτες κατηγορίες Παροχών, ενώ μέχρι πρότινος χορηγούνταν από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, από την 01/01/2012, καλύπτονται από τον Ε.Κ.Π.Υ. (Ενιαίος Κανονισμός Παροχών Υγείας) του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Όσον αφορά τις Παροχές σε Χρήμα, αυτές συνίστανται στα διάφορα επιδόματα και στα έξοδα κηδείας, και καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ όπως ακολούθως:

- *Επίδομα Κνοφορίας-Λοχείας:*

⁹⁷ Βλ. Απόφαση μεταφοράς αρμοδιοτήτων, περιουσίας και προσωπικού των ΟΕΕ και ΟΕΚ στον ΟΑΕΔ (ΦΕΚ Α, Αρ. φύλ. 39, της 29/02/2012)

Πρόκειται για την επιδότηση των άμεσα ασφαλισμένων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για χρονικό διάστημα 56 ημερών πριν το τοκετό και 63 ημερών μετά τον τοκετό. Προκειμένου οι ασφαλισμένες να είναι δικαιούχοι του εν λόγω επιδόματος, απαιτείται τα δύο προηγούμενα χρόνια από την ημέρα τοκετού να έχουν συμπληρώσει 200 ημέρες ασφαλισμένης στον εν λόγω φορέα εργασίας και κατά τον χρόνο της επιδότησης να μην εργάζονται⁹⁸.

- *Επίδομα Ασθενείας:*

Το εν λόγω επίδομα, το δικαιούνται οι άμεσα ασφαλισμένοι εφόσον διαπιστωθεί εκ μέρους ιατρού του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, προσωρινή ανικανότητα για εργασία (4 έως 15 ημέρες). Προκειμένου για την δυνατότητα λήψης του επιδόματος ασθενείας, οι ασφαλισμένοι απαιτείται τον προηγούμενο χρόνο ή στο τελευταίο 15μηνο⁹⁹, να έχουν συμπληρώσει 120 ημέρες εργασίας. Το ύψος του επιδόματος καθορίζεται από τις αποδοχές των 30 τελευταίων ημερών του εργαζομένου κατά το προηγούμενο έτος. Όσον αφορά στο ανώτατο χρονικό όριο της επιδότησης, αυτό ανέρχεται σε 720 ημέρες για την ίδια πάθηση και σε 182 ημέρες για διαφορετικές παθήσεις μέσα στον ίδιο χρόνο.

- *Επίδομα Επαγγελματικής Ασθένειας:*

Πρόκειται για επίδομα που αφορά σε χρόνια πάθηση που αποδεδειγμένα προσβάλλει ύστερα από ορισμένο χρόνο τους ασκούντες συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες¹⁰⁰.

- *Επίδομα Ατυχήματος:*

Πρόκειται για παροχή επιδόματος εξ' αιτίας κάποιου ατυχήματος, ήτοι κάποιου βίαιου περιστατικού που προκαλεί ανικανότητα του ασφαλισμένου για εργασία ή ακόμα και θάνατο. Στην κατηγορία αυτή, διακρίνονται δύο περιπτώσεις ατυχημάτων, στις οποίες χορηγείται το εν λόγω επίδομα υπό διαφορετικές προϋποθέσεις:

Όταν πρόκειται για *εργατικό ατύχημα*, δηλαδή ατύχημα κατά τη διάρκεια της εργασίας και εξαιτίας αυτής, περίπτωση για την οποία απαιτείται η ασφάλιση κατά την ημέρα του ατυχήματος, ενώ δεν απαιτούνται χρονικές προϋποθέσεις.

⁹⁸ Επίσης στο Ν.2676/99, άρθ. 35 ορίζονται τα σχετικά με την λήψη επιδομάτων μητρότητας απο πρόσωπα που ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε περισσότερους από έναν φορείς ή κλάδους ασθενείας που χορηγούν επιδόματα μητρότητας και αρμοδιότητας Γ.Γ.Κ.Α

⁹⁹ Στον εν λόγω χρόνο δεν υπολογίζονται οι τρεις τελευταίοι μήνες.

¹⁰⁰ Οι κατηγορίες των άμεσα ασφαλισμένων και των εργαζόμενων συνταξιούχων που δικαιούνται το Επίδομα Επαγγελματικής Ασθενείας και οι παθήσεις για τις οποίες χορηγείται το τελευταίο, καθορίζονται από τον Κανονισμό Ασθενείας ΙΚΑ - ΕΤΑΜ αρθ. 40.

Όταν πρόκειται για *εκτός εργασίας ατύχημα*, ήτοι κάθε άλλο βίαιο, εξωτερικό και αιφνίδιο συμβάν, απαιτείται η συμπλήρωση του μισού αριθμού ημερών ασφάλισης που ισχύουν για το Επίδομα Ασθένειας.

Και στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, είναι αναγκαία η εμπρόθεσμη αναγγελία του ατυχήματος, δηλαδή η αναφορά του εντός της προθεσμίας 5 εργάσιμων ημερών, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις που ο χρόνος αυτός δύναται να παραταθεί¹⁰¹.

- *Εξοδα Κηδείας:*

Πρόκειται για την χορήγηση των δαπανών για την κηδεία του άμεσα ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, υπό την προϋπόθεση της συμπλήρωσης κατά το προηγούμενο έτος 100 ημερών εργασίας εκ μέρους του αποθανόντος.

5.Β Ιατροφαρμακευτικές παροχές του Ι.Κ.Α.

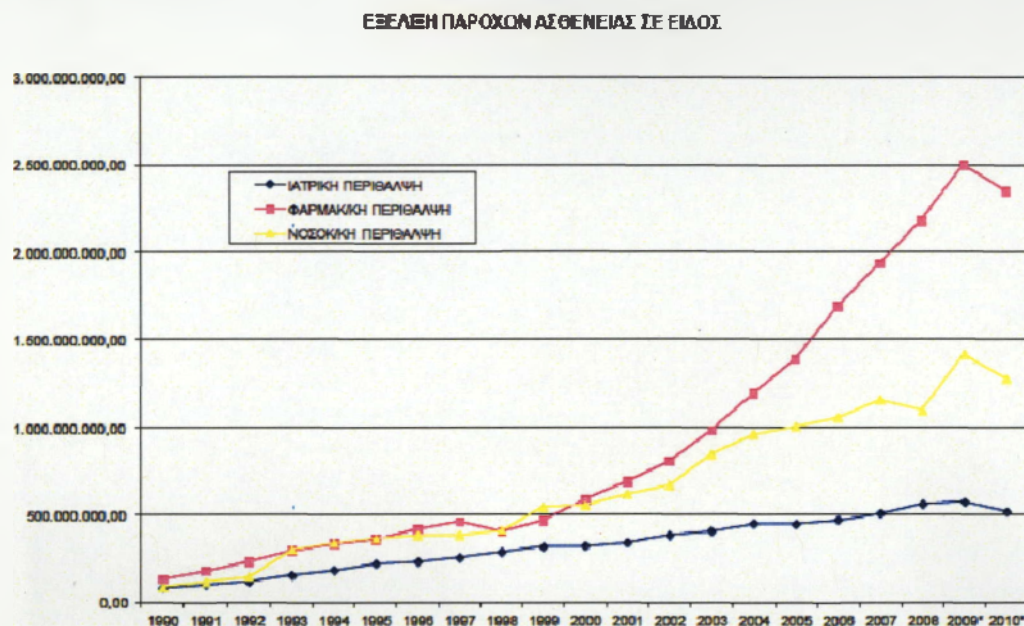
Οι ιατροφαρμακευτικές παροχές που καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, είναι πλέον περιορισμένης εμβέλειας καθώς από την 01.01.1012, ο πρώην Τομέας Υγείας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εντάχθηκε στο Εθνικό Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ).

Όσον αφορά στην λειτουργία του Τομέα Υγείας του ΙΚΑ, αυτή συνίστατο στην παροχή προς τους ασφαλισμένους του πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας περίθαλψης, μέσω της λειτουργίας δικών του μονάδων τόσο σε τοπικό όσο και σε νομαρχιακό επίπεδο. Αναφορικά με την πρωτοβάθμια περίθαλψη, την «Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας» (Π.Φ.Υ.), σε αυτή συμπεριλαμβάνονταν η προστασία της μητρότητας και του νεογνού, η πρόληψη και καταπολέμηση των λοιμωδών νοσημάτων, οι εμβολιασμοί, ο οικογενειακός προγραμματισμός και η θεραπεία κοινών νοσημάτων και ατυχημάτων. Οι δικαιούχοι ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης του ΙΚΑ, είχαν πρόσβαση στις κατά τόπους ιατρικές μονάδες ώστε να τους παρέχεται εξέταση, κατά περίπτωση περιοδική παρακολούθηση, θεραπεία, εμβολιασμοί εκ μέρους των Υπηρεσιών Π.Φ.Υ. του ΙΚΑ, ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγονταν παιδίατροι και παθολόγοι, οδοντίατροι, μαίες, νοσηλευτές και κοινωνικοί λειτουργοί. Εντός αυτού του πλαισίου, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, προέβαινε σε μια συνεχώς αυξανόμενη κλιμάκωση των δαπανών για τις εκάστοτε παροχές του σε

¹⁰¹ Για περαιτέρω ανάλυση, βλ. <http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/benefits/money/atix.cfm>

είδος. Στον παρακάτω πίνακα, αποτυπώνεται χαρακτηριστικά η εξέλιξη των εν λόγω δαπανών:

Πίνακας 5.1: Εξέλιξη παροχών ασθένειας σε είδος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τα έτη 1990-2010

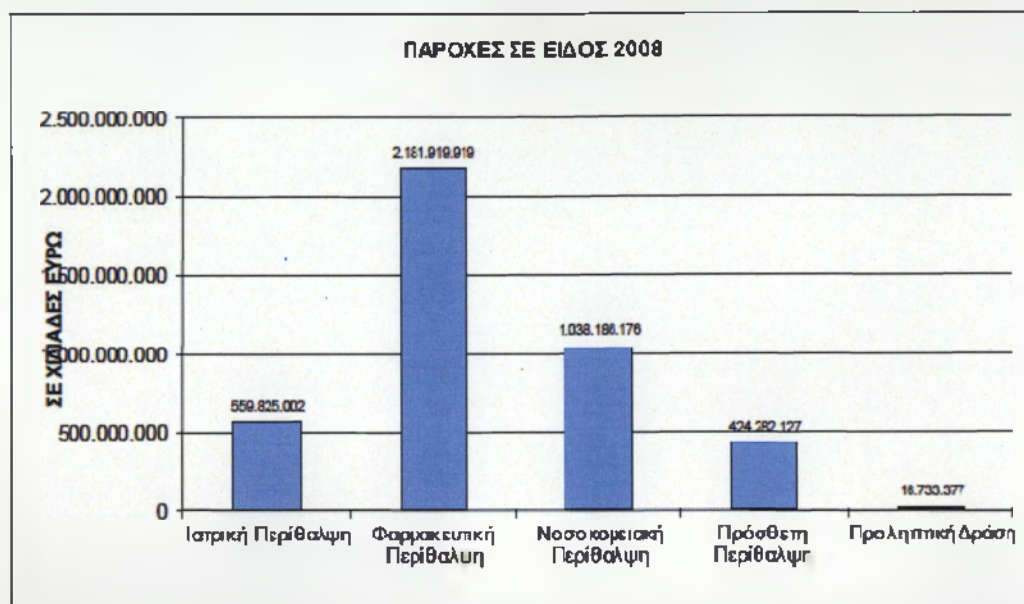

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο του Έτους 2008 του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ.198

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί πως τα στατιστικά στοιχεία, τόσο για τις ιατροφαρμακευτικές παροχές, όσο και για τα υπόλοιπα μεγέθη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, είναι διαθέσιμα μόνο μέχρι το έτος 2008, ενώ δεν υπάρχουν διαθέσιμες δημοσιεύσεις για τα τελευταία χρόνια. Για τον λόγο αυτό, η τελευταία επίσημη μεταβολή των δαπανών ασθένειας σε είδος του φορέα, αφορά στην εν έτη 2008, αύξηση κατά 5,54 ποσοστιαίες μονάδες εν συγκρίσει με το προηγούμενο έτος. Η εν λόγω αύξηση, δικαιολογείται από την αύξηση της δαπάνης της Ιατρικής Περίθαλψης κατά 10,40%, (λόγω αύξησης των δαπανών μισθοδοσίας του ιατρικού και υγειονομικού προσωπικού κατά 24,61% και μείωσης της δαπάνης για υγειονομικό υλικό κατά ποσοστό 20,62%), από την αύξηση της δαπάνης της φαρμακευτικής περίθαλψης κατά 12,75% (εξαιτίας της αύξησης της τιμής των σκευασμάτων, από τα νέα σκευάσματα και σκευάσματα καινούργιας τεχνολογίας που εισήλθαν εν έτη 2008 στην αγορά και χορηγούνταν από το ΙΚΑ και από την υποκατάσταση φθηνών σκευασμάτων με άλλα ακριβότερα) καθώς και από την μείωση της δαπάνης της νοσοκομειακής περίθαλψης

του φορέα κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες. Με τον τρόπο αυτό, για το έτος 2008, τα μεγέθη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που αφορούν στις παροχές ασθένειας σε είδος, διαμορφώθηκαν ως εξής:

Πίνακας 5.2: Οι παροχές σε είδος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το 2008

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο του Έτους 2008 του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ. 19

Με την δημιουργία του ΕΟΠΥΥ¹⁰², ο Τομέας Υγείας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, συνενώθηκε με τους αντίστοιχους κλάδους του Ταμείου του Δημοσίου (ΟΠΑΔ), του Ο.Γ.Α. και του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ), ώστε να επιτευχθεί η επιδιωκόμενη παροχή υπηρεσιών υγείας από έναν και ενιαίο εθνικό φορέα. Οι ιατρικές υπηρεσίες του ΕΟΠΥΥ, παρέχονται από τα Κρατικά Νοσοκομεία και τα Κέντρα Υγείας του ΕΣΥ, τα τέως Ιατρεία ΙΚΑ, τους συμβεβλημένους με τον ΕΟΠΥΥ ιατρούς, καθώς και από μη συμβεβλημένους ιατρούς, με χρέωση ασθενούς. Ως εκ τούτου, σήμερα οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθώς και τα μέλη οικογενείας τους, καλύπτονται από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για παροχές ασθένειας σε είδος και παροχές αποτιμώμενες σε Χρήμα, εφόσον έχουν συμπληρώσει πενήντα (50) ημέρες

¹⁰²Φ.Ε.Κ. 2456, της 03/11/2011

ασφάλισης, είτε κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος (2011), είτε κατά το τελευταίο δεκαπεντάμηνο¹⁰³.

Όσον αφορά τους συνεχώς αυξανόμενους άνεργους, η παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθορίζεται από την ηλικία τους και τον τύπο της ανεργίας. Αναλυτικότερα, οι άνεργοι νέοι ηλικίας μέχρι 29 ετών καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, υπό την προϋπόθεση να έχουν εγγραφεί ως άνεργοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ επί ένα συνεχές δίμηνο¹⁰⁴, να διαθέτουν κάρτα ανεργίας ανανεούμενη μηνιαίως, να είναι ανασφάλιστοι και να μην σπουδάζουν σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού. Η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για την εν λόγω κατηγορία ανέργων, διαρκεί έως τη συμπλήρωση του ανωτέρω ορίου ηλικίας και εφόσον παραμένουν άνεργοι. Αναφορικά με τους άνεργους από 29 έως και 55 ετών, αυτοί καλύπτονται από τον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο υπάγονταν πριν τη διακοπή της εργασίας τους, μέχρι τη συμπλήρωση δύο ετών (με παράταση ενός έτους κατά ένα έτος και μέχρι την 31/12/2012) από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης και εφόσον παραμένουν άνεργοι¹⁰⁵. Κλείνοντας, οι άνω των πενήντα πέντε (55) ετών μακροχρόνια άνεργοι καλύπτονται για παροχές υγείας σε είδος από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, η ασφαλιστική κάλυψη των οποίων αρχίζει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης και λήγει με την ανάληψη εργασίας ή τη συνταξιοδότηση τους από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό. Των προαναφερθεισών παροχών, δικαιούχοι καθίστανται και τα μέλη οικογένειας των ανέργων ασφαλισμένων, σύμφωνα με τη νομοθεσία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εφόσον δεν ασφαλιζονται για οποιοδήποτε λόγο σε έτερο ασφαλιστικό οργανισμό.

Κρίνεται απαραίτητο στο σημείο αυτό, να γίνει αναφορά στα προβλήματα που υπήρξαν κατά τη διαδικασία σύστασης και κατά τα πρώτα στάδια λειτουργίας του ΕΟΠΥΥ. Αρχικά, και ενώ η ίδρυσή του προβλέπονταν στα μέσα του 2011, η ελλιπής οργάνωση και μηχανογράφηση και η απουσία των απαιτούμενων υποδομών, οδήγησαν στην έναρξη λειτουργίας του ΕΟΠΥΥ την 01/01/2012. Κατά την καθυστέρηση αυτή, έλαβε χώρα σωρεία αντιδράσεων, κυρίως από τον ιατρικό κόσμο. Ενδεικτικό των αντιδράσεων αυτών, συνιστά το γεγονός ότι *κατά τις πρώτες ημέρες*

¹⁰³ Δεν συνυπολογίζονται οι ημέρες που πραγματοποιήθηκαν κατά το τελευταίο ημερολογιακό τρίμηνο του δεκαπενταμήνου.

¹⁰⁴ Το αμέσως προηγούμενο της υποβολής της αίτησης τους για υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ

¹⁰⁵ Βλ. Ν.2768/1999 (Α' 273), άρθρο 5, παρ. 4

τις λειτουργίας του, από ένα σύνολο 27.000 γιατρών, μόνο το 3% έκανε αίτηση για να συνεργαστεί με τον ΕΟΠΥΥ¹⁰⁶, η λειτουργία του οποίου ξεκινάει πρόχειρα και μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά επικίνδυνη¹⁰⁷. Επιπλέον, ορατή έγινε η επιδίωξη του ΕΟΠΥΥ να αποδεσμευτεί από τα συσσωρευμένα χρέη των εντασσόμενων ασφαλιστικών φορέων και οργανισμών, ενώ οι βεβιασμένες κινήσεις και η έλλειψη οργάνωσης και λεπτομερούς σχεδιασμού εκ μέρους των ιθυνόντων, προκάλεσαν χρηματικές ζημιές σε φαρμακοποιούς και αρκετή ταλαιπωρία σε ασφαλισμένους και συνταξιούχους δικαιούχους του νεοσύστατου ΕΟΠΥΥ.

Σε αυτό το πλαίσιο, το 2012 βρήκε περισσότερους από εννέα εκατομμύρια ασφαλισμένους να μπαίνουν κάτω από την ασφαλιστική ομπρέλα του Ενιαίου Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας. Υπό αυτό το πρίσμα, καθιερώθηκαν ενιαίες παροχές υγείας και ενιαίος τρόπος συνταγογράφησης, ενώ ταυτόχρονα, οι δικαιούχοι ασφαλισμένοι έχουν πρόσβαση σε ένα διευρυμένο δίκτυο ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Γίνεται ωστόσο εμφανές πως ο πολυκερματισμός και η ανά ασφαλιστικό φορέα ποικιλομορφία που χαρακτήριζαν το ελληνικό σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, δεν αντιμετωπίστηκαν με τον πιο αποτελεσματικό, λειτουργικό και ευέλικτο δυνατό τρόπο. Παρά ταύτα, η δημιουργία του ΕΟΠΥΥ συνιστά την μεγαλύτερη τομή στην εξέλιξη του Ελληνικού Συστήματος Υγείας και ενώ είναι ίσως αναμφισβήτητο ότι το εγχείρημα αυτό θα έπρεπε να έχει σχεδιαστεί και οικοδομηθεί αρτιότερα και πολλά χρόνια πριν, δεν πρέπει στην παρούσα δυσμενή συγκυρία να αποδομηθεί, αλλά να τύχει στήριξης, ενίσχυσης και περαιτέρω εξέλιξης, ώστε να εξασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία του στο μέλλον.

5.Γ Συνταξιοδοτικές παροχές του Ι.Κ.Α

Οι ασφαλισμένοι που υπάγονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καλύπτονται από ένα πολύπλοκο πλαίσιο όσον αφορά στις συνταξιοδοτικές παροχές που δικαιούνται από τον φορέα ασφάλισής τους. Εντός αυτού του πλαισίου, υφίστανται δυο βασικές διαφοροποιήσεις, εκ των οποίων η μία αφορά στην διαφορετική μεταχείριση των

¹⁰⁶ Ιγνατίου Φ., άρθρο «Με ένα «Βουνό» προβλήματα έκανε την αρχή ο ΕΟΠΥΥ». Εφ. Αδέσμευτος, δημοσίευση 05-01-2012, σελ. 18

¹⁰⁷ Βλ. δήλωση προέδρου Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών κ. Γ. Πατούλη σε ¹⁰⁷ Ιγνατίου Φ., άρθρο «Με ένα «Βουνό» προβλήματα έκανε την αρχή ο ΕΟΠΥΥ». Εφ. Αδέσμευτος, δημοσίευση 05-01-2012, σελ. 18

ασφαλισμένων ανάλογα με το χρονικό σημείο ένταξής τους στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και η άλλη στην ανταποδοτική και μη ανταποδοτική σύνταξη.

Αναφορικά με το χρονικό σημείο ένταξης των ασφαλισμένων στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις διάκριση μεταξύ όσων ασφαλισμένων είχαν ενταχθεί στην ασφάλιση του ΙΚΑ μέχρι την 31.12.1992 και αυτών που εντάχθηκαν μετά την 1.1.1993. Για τις δύο αυτές τεχνητές κατηγορίες ασφαλισμένων, προβλέπονται διαφορετικά ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης, διαφορετικές προϋποθέσεις λήψης των εκάστοτε παροχών και διαφορετικό ύψος των τελευταίων.

Όσον αφορά στη διάκριση μεταξύ ανταποδοτικών και μη παροχών, αυτή προέρχεται από την ίδια την έννοια της κοινωνικής ασφάλισης και χαρακτηρίζεται από την απαίτηση ή όχι καταβολής εκ μέρους του εργαζομένου εισφορών που προέρχονται από την απασχόλησή του, προκειμένου αυτός να καταστεί δικαιούχος της παροχής. Αναλυτικότερα, οι ανταποδοτικές παροχές αναφέρονται στην ασφάλιση του κινδύνου του γήρατος και αφορούν παροχές κύριας και επικουρικής σύνταξης που απορρέουν από την προηγούμενη άσκηση απασχόλησης και καταβολή εισφορών. Εξ' αυτών, οι παροχές κύριας σύνταξης, αποτελούν τον βασικό μηχανισμό κάλυψης του κινδύνου του γήρατος, εξαρτώνται από την περαίωση ενός συγκεκριμένου χρόνου ασφάλισης σε συνδυασμό με τη συμπλήρωση ενός ορίου ηλικίας και χορηγούνται βάσει κατηγοριοποίησης των ασφαλισμένων, όπως αναλυτικά αποτυπώνεται στους κάτωθεν πίνακες:

Πίνακας 5.3: Πίνακας προϋποθέσεων για πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος (Για ασφαλισμένους για πρώτη φορά πριν από την 1/1/1993)

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		Άνδρες	Γυναίκες	
1. Γενική Κατηγορία Ν. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 1α Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 11	4.500	65	Ισχύει το όριο ηλικίας που ορίζεται κατά το έτος συμπλήρωσης του 60 ^{ου} έτους 2010: 60 2011: 61 2012: 62 2013: 63 2014: 64 2015: 65	<ul style="list-style-type: none"> Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή άλλο ασφαλιστικό φορέα (πλην ΟΓΑ) Για τις γυναίκες που έως 31/12/2010 είχαν θεμελιωμένο δικαίωμα για μειωμένη σύνταξη δεν αυξάνεται το όριο ηλικίας
2. Γενική Κατηγορία Ν. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 1β Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 12	ΑΝΔΡΕΣ 10.000	Ισχύει το όριο ηλικίας που ορίζεται κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 η.ε. 2010: 62 2011: 63 2012: 63,5 2013: 64 2014: 64,5 2015: 65	Ισχύει το όριο ηλικίας και ο αριθμός ημερών εργασίας που ορίζονται κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 η.ε. 2010 :57 & 10.000 2011: 58 & 10.400 2012: 58,5&10.800 2013: 59 & 11.200 2014: 59,5&11.600 2015: 60 & 12.000	
3. Διατάξεις 35ετίας Ν. 825/78 αρθ. 10 παρ. 1 Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 1	Έτος συμπλήρωσης 10.500 η.ε. 2010 2011 2012 2013 2014 2015	Απαιτούμενες η.ε. 10.500 10.800 11.100 11.400 11.700 12.000	Όριο ηλικίας 58 58 59 60 60 60	<p>Για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος μέχρι 31/12/2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> Μόνο εξαρτημένη εργασία Μέχρι 300 ημέρες ασφάλισης κατά έτος
4. Διατάξεις 35ετίας Ν. 2874/2000 αρθ. 32 περ. α Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 2	10.500 από τις οποίες 7.500 σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε. 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ 55 55 ΚΑΙ 9 ΜΗΝΕΣ 56 ΚΑΙ 6 ΜΗΝΕΣ 57 ΚΑΙ 3 ΜΗΝΕΣ 58 58 ΚΑΙ 9 ΜΗΝΕΣ 59 ΚΑΙ 6 ΜΗΝΕΣ 60	<p>Για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος μετά την 01/01/2011 λαμβάνονται υπόψη όλοι οι χρόνοι ασφάλισης (και των αυτοτελώς απασχολούμενων) καθώς επίσης και οι πλέον των 300 ημέρες ασφάλισης κατά έτος</p>
5. Διατάξεις 37ετίας Ν. 3029/2002 αρθ. 2 παρ. 6 Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 10	11.100	Χωρίς όριο ηλικίας		<ul style="list-style-type: none"> Μόνο εξαρτημένη εργασία Μέχρι 300 ημέρες ασφάλισης κατά έτος <p>Η διάταξη ισχύει μόνο για όσους μέχρι 31/12/2010 είχαν συμπληρώσει 11.100 η.ε.</p>

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		Άνδρες	Γυναίκες	
6. Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα Ν. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 3β Ν. 3029/02 αρθ. 2 παρ. 6 Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 16	4.500 η.ε εκ των οποίων 3.600 σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα και από αυτές 1000 την τελευταία 13ετία πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή την αίτηση για συνταξιοδότηση	60	Ισχύει το όριο ηλικίας που ορίζεται κατά το έτος συμπλήρωσης των 4.500 η.ε. εκ των οποίων 3.600 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα 2010: 55 2011: 56 2012: 57 2013: 58 2014: 59 2015: 60	<ul style="list-style-type: none"> Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή άλλο ασφαλιστικό φορέα (πλην ΟΓΑ) Για τις γυναίκες που μέχρι 31/12/2010 είχαν συμπληρώσει τις 4.500 η.ε. εκ των οποίων 3.600 σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα το όριο ηλικίας παραμένει τα 55 έτη
7. Μητέρες και χήροι πατέρες ανηλίκων τέκνων Ν. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 3δ Ν. 3655/08 Ν. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 17 περ. β	5.500	Ισχύει το όριο ηλικίας που ορίζεται κατά το έτος συμπλήρωσης των 5.500 ημερών εργασίας 2010: 55 2011: 57 2012: 60 2013: 65 Το όριο ηλικίας των 55 ετών εξακολουθεί να ισχύει για όσους μέχρι 31/12/2010 είχαν 5.500 η.ε. και κατά τη συμπλήρωση των 5.500 είχαν ανήλικο παιδί	<ul style="list-style-type: none"> Μητέρες και χήροι πατέρες φυσικού ή θετού τέκνου που δεν έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του κατά την ημερομηνία συμπλήρωσης των 5.500 η.ε. ή παιδιού οποιασδήποτε ηλικίας ανίκανου για κάθε βιοποριστική εργασία Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας (από δική τους εργασία) από το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ) 	
8. Μητέρες ή πατέρες ανάπηρων τέκνων Ν. 3232/04 αρθ. 5 παρ. 4 Ν. 3518/06 αρθ. 61 παρ. 6 Ν. 3996/11 αρθ. 37 παρ. 1	7.500	ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	Μητέρες ή πατέρες τέκνου με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω	
9. Σύζυγοι αναπήρων Ν. 3232/04 αρθ. 5 παρ. 4 Ν. 3518/06 αρθ. 61 παρ. 6 Ν. 3996/11 αρθ. 37 παρ.1	7.500	ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	Σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας του/της συζύγου 80% και άνω, 10ετή τουλάχιστον έγγαμο βίο, ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής του στην ασφάλιση	

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		Άνδρες	Γυναίκες	
10. Α. Οικοδόμοι Ν. 1543/85 αρθ. 43 Ν. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 3β Ν. 3232/04 αρθ. 15 παρ. 12	4.500 από τις οποίες 3.600 σε βαριές οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες και από αυτές 1000 την τελευταία 13ετία πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή την αίτηση για συνταξιοδότηση	58	53	Για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων στις οικοδομικές / τεχνικές εργασίες λαμβάνονται και οι ημέρες ασφάλισης με την ιδιότητα του εργάτη καθαριότητας των Ο.Τ.Α. καθώς και οι ημέρες που τυχόν πραγματοποιήθηκαν σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων.
10. Β. Οικοδόμοι Ν. 1759/88 αρθ. 2 παρ. 12 Ν. 2335/95 αρθ. 6 παρ. 6 Ν. 3232/04 αρθ. 15 παρ. 12	4.500 όλες σε οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες και από αυτές 500 την τελευταία 13ετία πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή την αίτηση για συνταξιοδότηση			
11. Προσωπικό Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Ν. 1694/87 αρθ. 36 Ν. 3232/04 αρθ. 15 παρ. 12	4.500 εκ των οποίων 3.600 στις ειδικότητες του νόμου και από αυτές 1.000 την τελευταία 13ετία πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή την αίτηση για συνταξιοδότηση	58	-	<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικότητες: απασχόληση στην αποκομιδή, μεταφορά, διαλογή, επιστάσια και καταστροφή απορριμμάτων, σε συνεργεία συντήρησης, επισκευής και πλυσίματος μέσων καθαριότητας, οδοκαθαριστές, εργάτες αφοδευτηρίων, εκταφείς νεκρών, καθαριστές οστών • Για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων στις ανωτέρω εργασίες λαμβάνονται υπόψη και οι ημέρες ασφάλισης σε οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες • Οι γυναίκες ασφαλιζονται στον ΚΒΑΕ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		Άνδρες	Γυναίκες	
12. Α. Εργαζόμενοι σε υπόγειες στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων Ν. 997/79 αρθ. 20 παρ. 1 – 3	4.050 τουλάχιστον σε υπόγειες στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων από τις οποίες τουλάχιστον 500 μετά την 28/12/1979. Οι 500 ημέρες προσαυξάνονται από 1/1/984 ανά 175 ημέρες κατά μέσο όρο για κάθε χρόνο και μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των 4.050 η.ε.		55	
12. Β. Εργαζόμενοι σε υπόγειες στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων και σε υποθαλάσσιες εργασίες Ν. 1654/86 Ν. 1469/84 αρθ. 12 παρ. 3,4 Ν. 2084/92 αρθ. 48 παρ. 2	4.500 αποκλειστικά σε στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων και σε υποθαλάσσιες εργασίες		50	
12. Γ. Εργαζόμενοι σε υπόγειες στοές ή στην επιφάνεια μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων Ν. 2335/95 αρθ. 13 παρ. 2	4.500 τουλάχιστον από τις οποίες 3.600 σε εργασίες μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων		60	
13. Ηθοποιοί θεάτρου πρόζας και μουσικού θεάτρου, μουσικοί εγχόρδων και κρουστών, τεχνικοί θεάτρου και κινηματογράφου, υποβολείς προσωπικό σκηνής Ν. 1210/81 αρθ. 2 παρ. 3 όπως συμπληρώθηκε με το αρθ. 15 Ν. 1276/82	4.500	60	55	Να έχουν πραγματοποιηθεί τουλάχιστον 3.600 ημέρες ασφάλισης στην κάθε ειδικότητα και από αυτές 1.000 την τελευταία 13ετία.
14. Ηθοποιοί μελοδραματικού θεάτρου, χρωδοί – μονωδοί, μουσικοί πνευστών οργάνων Π.Δ. 212/84 αρθ. 1	4.500		50	Να έχουν πραγματοποιηθεί τουλάχιστον 3.600 ημέρες ασφάλισης στην κάθε ειδικότητα και από αυτές 1000 την τελευταία 13ετία

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		Άνδρες	Γυναίκες	
15. Μουσικοί εγχόρδων, κρουστών, πνευστών οργάνων της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών και Θεσσαλονίκης που διέκοψαν την απασχόλησή τους στην Εθνική Λυρική Σκηνή, στην ΕΡΤ, σε ΟΤΑ από 30/6/1992 Ν. 2065/92 αρθ. 69 παρ. 61	4.500		50	Να έχουν πραγματοποιηθεί τουλάχιστον 3.600 ημέρες ασφάλισης στην κάθε ειδικότητα
16. Χορευτές ΠΔ 212/84 αρθ. 1	4.500		48	Να έχουν πραγματοποιηθεί τουλάχιστον 3.600 ημέρες ασφάλισης στην ειδικότητα και από αυτές 1000 την τελευταία 13ετία
17. Τυφλοί Ν. 612/77 αρθ. 1				Τυφλοί και στα δύο μάτια, πριν από την έναρξη της ασφάλισης στο ΙΚΑ
18. Παραπληγικοί / τετραπληγικοί Ν. 1902/90 αρθ. 40 παρ. 8				Ποσοστό αναπηρίας 67%
19. Πάσχοντες από Β' ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναιμία Ν. 2227/94 αρθ. 16 παρ. 3				
20. Νεφροπαθείς Ν. 3075/02 αρθ. 2 παρ. 2 Ν. 3232/04 αρθ. 5 παρ. 3				Πάσχοντες από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση ή έχουν υποστεί μεταμόσχευση νεφρού, με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω
21. Αιμορροφιλικοί Ν. 3232/04 αρθ. 5 παρ. 1	4.050		ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ	Πάσχοντες από αιμορροφιλία τύπου Α ή Β με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω
22. Υποβληθέντες σε μεταμόσχευση συμπαγών οργάνων Ν. 3232/04 αρθ. 5 παρ. 1				Μεταμοσχευθέντες με συμπαγή όργανα (καρδιά, πνεύμονες, ήπαρ, πάγκρεας) ευρισκόμενοι σε συνεχή ανοσοκαταστολή, με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω
23. Μεταμοσχευθέντες με μυελό των οστών Ν. 3232/04 αρθ. 5 παρ. 1				Ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%
24. Πάσχοντες από σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει παραπληγία / τετραπληγία Ν. 3518/06, αρθ. 61 παρ. 4				Ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%
25. Ακρωτηριασμένοι κατά τα 2 άνω ή κάτω άκρα ή κατά				Ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%

το ένα άνω και ένα κάτω άκρο N. 3518/06 αρθ. 61 παρ. 4			
---	--	--	--

Πηγή: Εγκύκλιος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπ' αριθ. 84/2011

Πίνακας 5.4: Πίνακας προϋποθέσεων για μειωμένη σύνταξη λόγω γήρατος (Για ασφαλισμένους για πρώτη φορά πριν από την 1/1/1993)

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		Άνδρες	Γυναίκες	
11. Γενική Κατηγορία N. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 3α N. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 13	4.500 από τις οποίες 100 ημέρες εργασίας κατά έτος την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	60	Ισχύει το όριο ηλικίας που ορίζεται κατά το έτος συμπλήρωσης του 55 ^{ου} έτους 2010: 55 2011: 56 2012: 57 2013: 58 2014: 59 2015: 60	
12. Γενική Κατηγορία N. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 3α N. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 12	10.000 όπως αυτές διαμορφώνονται για τις γυναίκες ασφαλισμένες από 01/01/2011 για τη λήψη πλήρους σύνταξης, από τις οποίες 100 ημέρες εργασίας κατά έτος την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	60	Ισχύει το όριο ηλικίας και ο αριθμός ημερών εργασίας που ορίζονται κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 η.ε. 2010 :55 & 10.000 2011: 56 & 10.400 2012: 56,5&10.800 2013: 57 & 11.200 2014: 57,5&11.600 2015: 58 & 12.000	
13. Διατάξεις 35ετίας N. 2874/2000 αρθ. 32 περ. β N. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 2	10.500 από τις οποίες 7.500 σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 10.500 Η.Ε. 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ 55 53 ΚΑΙ 9 ΜΗΝΕΣ 54 ΚΑΙ 6 ΜΗΝΕΣ 55 ΚΑΙ 3 ΜΗΝΕΣ 56 56 ΚΑΙ 9 ΜΗΝΕΣ 57 ΚΑΙ 6 ΜΗΝΕΣ 58	Για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος μέχρι 31/12/2010: • Μόνο εξαρτημένη εργασία • Μέχρι 300 ημέρες ασφάλισης κατά έτος Για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος μετά την 01/01/2011 λαμβάνονται υπόψη όλοι οι χρόνοι ασφάλισης (και των αυτοτελώς απασχολούμενων) καθώς επίσης και οι πλέον των 300 ημέρες ασφάλισης κατά έτος
14. Μητέρες και χήροι πατέρες ανηλικών τέκνων	5.500	Ισχύει το όριο ηλικίας που ορίζεται κατά το έτος συμπλήρωσης των 5.500		• Μητέρες και χήροι πατέρες φυσικού ή θετού τέκνου

<p>N. 1902/90 αρθ. 27 παρ. 1 περ. 36 N. 3655/08 N. 3863/10 αρθ. 10 παρ. 17 περ. β</p>		<p>ημερών εργασίας 2010: 50 2011: 52 2012: 60 2013: 65 Το όριο ηλικίας των 50 ετών εξακολουθεί να ισχύει για όσους μέχρι 31/12/2010 είχαν 5.500 η.ε. και κατά τη συμπλήρωση των 5.500 είχαν ανήλικο παιδί</p>	<p>που δεν έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του κατά την ημερομηνία συμπλήρωσης των 5.500 η.ε.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ή παιδιού οποιασδήποτε ηλικίας ανίκανου για κάθε βιοποριστική εργασία • Δεν πρέπει να λαμβάνουν άλλη σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας (από δική τους εργασία) από το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ)
---	--	---	--

Πηγή: Εγκύκλιος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπ' αριθ. 84/2011 .

Πίνακας 5.5: Τα όρια ηλικίας για παροχή πλήρους σύνταξης για ασφαλισμένους στο ΙΚΑ από την 01.01.93

ΔΙΑΤΑΞΗ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Άρθρο 24 παρ. 1Ν. 2084/92	4500	65		Μεικτή ασφάλιση
Άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 3029/2002	11100	Χ.Ο.Η.		Μεικτή ασφάλιση με εξαρτημένη εργασία
Άρθρο 24 παρ. 3 Ν. 2084/92	4500	60		Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων στην ασφάλιση του ΚΒΑΕ.
Άρθρο 24 παρ. 4 Ν. 2084/92	4500	60		Προσωπικό καθαριότητας των ΟΤΑ, οικοδόμοι, προσωπικό Ολυμπιακής Αεροπλοΐας/Αεροπορίας και αεροπορικών εταιρειών, πτυχιούχοι χειριστές αεροσκαφών που εκτελούν πτητικές εργασίες.
				Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων στην ασφάλιση των αντίστοιχων ειδικοτήτων.
Άρθρο 24 παρ. 5 Ν. 2084/92	4500	55		Μεικτή ασφάλιση. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων με ασφάλιση στις συγκεκριμένες ειδικότητες για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, σε εναέριες ή υποθαλάσσιες εργασίες, σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα ασφάλισης προσωπικού ΔΕΗ
Άρθρο 24 παρ. 3 & 4 Ν. 2084/92	4500	60		Μεικτή ασφάλιση. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων με την ασφάλιση στις συγκεκριμένες ειδικότητες των ηθοποιών μελοδραματικού, μουσικού θεάτρου και θεάτρου πρόζας, μουσικών εγχόρδων, κρουστών και πνευστών οργάνων, τεχνικών θεάτρου και κινηματογράφου, υποβλήτων, προσωπικού σκηνής, χορευτών, χορευτριών

Άρθρο 24 παρ. 6 Ν. 2084/92	6000		55*	Μητέρες ανήλικων ή ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων
Άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 3232/2004	7500		Χ.Ο.Η.	Μητέρες ανάπηρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, με δεκαετή έγγαμο βίο.
Άρθρο 24 παρ. 8 σε συνδυασμό με το άρθρο 1 του Ν. 612/77, το άρθρο 40 παρ. 7 του Ν. 1902/90, το άρθρο 16 του Ν. 2227/94 και το άρθρο 5 παρ. 1 και 3 του Ν. 3232/2004	4050		Χ.Ο.Η.	Τυφλοί, παραπληγικοί, τετραπληγικοί, πάσχοντες από μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική αναιμία, αιμορροφιλικοί, μεταμοσχευθέντες σε συμπαγή όργανα, πάσχοντες από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια και έχουν υποστεί μεταμόσχευση νεφρού ή υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή κάθαρση, με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%

Πηγή: http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/pensions/ghratos_sub/ghratos_aa1.cfm

* Από 1/1/2013, το όριο ηλικίας για πλήρη σύνταξη είναι το 65ο έτος (άρθ.10 παρ.17 εδαφ.ε Ν.3863/10).

Πίνακας 5.6: Τα όρια ηλικίας για παροχή μειωμένης σύνταξης για ασφαλισμένους στο ΙΚΑ από την 01.01.93

ΔΙΑΤΑΞΗ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
Άρθρο 24 παρ. 2 Ν. 2084/92	4500		60	Μεικτή ασφάλιση. Τουλάχιστον 750 ημέρες ασφάλισης την τελευταία πριν την αίτηση πενταετία.
Άρθρο 24 παρ. 5 Ν. 2084/92	4500		50	Μεικτή ασφάλιση. Τα 3/4 (3375) των ελάχιστων προϋποθέσεων με ασφάλιση στις συγκεκριμένες ειδικότητες για τους απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, σε εναέριες ή υποθαλάσσιες εργασίες, σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα ασφαλίσεως προσωπικού ΔΕΗ
Άρθρο 24 παρ. 6 Ν. 2084/92	6000		50*	Μητέρες ανήλικων ή ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων

Πηγή: http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/pensions/ghratos_sub/ghratos_aa2.cfm

* Από 1/1/2013 το όριο ηλικίας για μειωμένη σύνταξη γίνεται το 60ο (άρθ.10παρ.17 εδαφ.ε του Ν.3863/10).

Είναι αναγκαίο στο σημείο αυτό να επισημανθεί πως το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εκτός από συντάξεις γήρατος, χορηγεί στους ασφαλισμένους του και συντάξεις αναπηρίας και θανάτου. Συγκεκριμένα, οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, δικαιούνται να λάβουν:

- **Σύνταξη Αναπηρίας από Κοινή Νόσο:** αφορά αναπήρους λόγω βλάβης, πάθησης ή εξασθένησης πνευματικής ή σωματικής, οι οποίοι καθίστανται δικαιούχοι σύνταξης λόγω αναπηρίας εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης: 4500 ημέρες οποτεδήποτε ή 1500 ημέρες, από τις οποίες 600 μέσα στα προηγούμενα από το έτος αναπηρίας 5 έτη ή με τη συμπλήρωση συγκεκριμένου αριθμού ημερών ασφάλισης ανάλογα με την ηλικία τους¹⁰⁸.
- **Σύνταξη Αναπηρίας από Εργατικό Ατύχημα:** αφορά στους αναπήρους με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα, εφόσον το ατύχημα έχει χαρακτηριστεί εργατικό και ο παθών έχει πραγματοποιήσει έστω και μια μέρα στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΤΕΑΜ.
- **Σύνταξη Αναπηρίας από Ατύχημα εκτός Εργασίας:** αφορά στους αναπήρους με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας εξαιτίας ατυχήματος εκτός εργασίας και παρέχεται:
  - I. *Στους ασφαλισμένους πριν από την 01/01/1993* υπό την προϋπόθεση της πραγματοποίησης στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ των μισών ημερών από αυτές που απαιτούνται για τη χορήγηση σύνταξης από κοινή νόσο. Στην εν λόγω περίπτωση, το ατύχημα πρέπει να έχει χαρακτηριστεί ότι συνέβη εκτός εργασίας, ενώ ο ασφαλισμένος δεν πρέπει να λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλο ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).
  - II. *Στους ασφαλισμένους μετά την 01/01/1993* υπό την προϋπόθεση της συμπλήρωσης ενός ελάχιστου απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης, που αντιστοιχεί είτε σε 2250 ημέρες, είτε σε 750 ημέρες, από τις οποίες οι 300 εντός των 5 ετών που προηγούνται εκείνου κατά το οποίο επήλθε η αναπηρία, είτε στην πενταετία που αντιστοιχεί στο διάστημα της τυχούσας επιδότησης λόγω ασθένειας, ανεργίας ή συνταξιοδότησης.

¹⁰⁸ Βλ. σχετικά http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/pensions/handicap_sub/handicap_a.cfm

- **Σύνταξη Αναπηρίας από Επαγγελματική Ασθένεια:** αφορά στους αναπήρους με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας από πάθηση που οφείλεται σε επαγγελματική νόσο, και χορηγείται:

- I. *Στους ασφαλισμένους πριν από την 01/01/1993* υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος έχει ασφαλιστεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ τον ελάχιστο χρόνο που ανάλογα με την επαγγελματική ασθένεια ορίζεται¹⁰⁹ και η προσβολή του δικαιούχου από την επαγγελματική νόσο θα πρέπει να έχει διαπιστωθεί ιατρικώς κατά τη διάρκεια της απασχόλησης ενώ σε περίπτωση διακοπής της απασχόλησης του ασφαλισμένου, η διαπίστωση της επαγγελματικής ασθένειας θα πρέπει να έχει γίνει, ανάλογα με την ασθένεια, μέσα στον αντίστοιχο οριζόμενο από το άρθρο 40 του Κανονισμού Ασθενείας μέγιστο χρόνο.
- II. *Στους ασφαλισμένους μετά την 01/01/1993* υπό την προϋπόθεση ότι έχουν πραγματοποιήσει τον ελάχιστο οριζόμενο κατά περίπτωση από το άρθρο 40 του Κανονισμού Ασθενείας χρόνο και η αναπηρία οφείλεται στη συγκεκριμένη εργασία που θεωρείται σύμφωνα με τον Κανονισμό ότι ευθύνεται για επαγγελματική νόσο.

Όσον αφορά στη χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου του ασφαλισμένου, προβλέπονται οι εξής κατηγορίες δικαιούχων και οι αντίστοιχες απαιτούμενες προϋποθέσεις:

A. Σχετικά με τους ασφαλισμένους πριν από την 01/01/1993:

1. **Σύζυγος¹¹⁰:** Η/ο σύζυγος θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου δικαιούται την εν λόγω σύνταξη, εφόσον:
  - Ο θανών/-ούσα ασφαλισμένος/-η είχε συμπληρώσει τις κατά περίπτωση νόμιμες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης (4.500 ή 1.500 εκ των οποίων 300 την τελευταία πενταετία πριν από το θάνατο),
  - ο γάμος τους (θρησκευτικός ή πολιτικός) είναι έγκυρος και δεν είχε ακυρωθεί ή λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση μέχρι την ημερομηνία θανάτου,

¹⁰⁹ Βλ. σχετικά Κανονισμό Ασθενείας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, άρθρο 40.

¹¹⁰ Βλ. σχετικά άρθρο 28 παρ. 6 εδ. α'ΑΝ. 1846/51, άρθρο 62 Ν. 2676/99, εγκ. 39/99, άρθρο 4 Ν. 3385/2005, εγκ. 82/2005, άρθρο 12 Ν.3863/10 εγκ.71/10)

- έχει συμπληρωθεί από την ημερομηνία τέλεσης του γάμου μέχρι την ημερομηνία θανάτου αν ο θάνατος συνέβη από 15/7/2010 και μετά, 3ετία (για ασφαλισμένο) ή 5ετία (για συνταξιούχο), ενώ εάν ο θάνατος έχει συμβεί πριν από την 15/7/2010, η απαιτούμενη διάρκεια του γάμου είναι 6 μήνες και 2 έτη αντίστοιχα για ασφαλισμένο ή συνταξιούχο. Η προϋπόθεση αυτή, δεν ισχύει σε περίπτωση που ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα ή είναι αιφνίδιος, εάν γεννήθηκε από το γάμο παιδί ή με το γάμο αναγνωρίστηκε ή νομιμοποιήθηκε ή υιοθετήθηκε παιδί ή εάν η χήρα ήταν έγκυος κατά το χρόνο του θανάτου και γεννήθηκε ζων τέκνο.
2. **Διαζευγμένος/η**¹¹¹: ο/η διαζευγμένος/-η δύναται να λάβει σύνταξη λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου εφόσον:
- Έχει συμπληρωθεί το 65ο έτος της ηλικίας του/της επιζώντα/-ζώσης διαζευγμένου/-ης¹¹².
  - Ο/η πρώην σύζυγος κατά την ημερομηνία επέλευσης του θανάτου ήταν υπόχρεος με δικαστική απόφαση ή με σύμβαση μεταξύ των πρώην συζύγων, σε καταβολή διατροφής στον/στην αιτούντα/-ούσα διαζευγμένο/-η σύζυγο.
  - Είχαν συμπληρωθεί 10 έτη έγγαμου βίου μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή μέχρι την εκπνοή των δικονομικών προθεσμιών για την άσκηση τακτικών και έκτακτων ένδικων μέσων.
  - Το διαζύγιο δεν οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης με υπαιτιότητα του προσώπου που ζητεί τη σύνταξη.
  - Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του/της αιτούντος/-σας τη σύνταξη δεν υπερβαίνει το διπλάσιο ποσό των εκάστοτε καταβαλλόμενων από τον ΟΓΑ ετήσιων συντάξεων στους ανασφάλιστους υπερήλικες.
  - Δεν έχει τελεστεί άλλος γάμος, γεγονός που πρέπει να πιστοποιείται με πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, στο οποίο επίσης πρέπει να βεβαιώνεται ότι ο/η αιτών/-ούσα εξακολουθεί να είναι διαζευγμένος/-η.
3. **Τέκνα**¹¹³:

¹¹¹ Βλ. σχετικά άρθρο 37, παρ. 3 Ν.3996/2011 και Εγκ.53 /2012 ΙΚΑ στο Παράρτημα.

¹¹² Δυνατότητα συνταξιοδότησης σε μικρότερο όριο ηλικίας παρέχεται μόνο στην περίπτωση που ο/η αιτών/-ούσα ήταν ανίκανος/-η για την άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος κατά ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% κατά το χρόνο επέλευσης του θανάτου του/της πρώην συζύγου.

- Τα νόμιμα, νομιμοποιημένα ή αναγνωρισμένα τέκνα θανόντος/-ούσας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, εφόσον είναι άγαμα και δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη, δικαίωμα το οποίο παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους στην περίπτωση που σπουδάζουν σε ΙΕΚ, ανώτερη ή ανώτατη σχολή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, αν δεν εργάζονται, δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα και δεν λαμβάνουν σύνταξη από δική τους εργασία. Το δικαίωμα συνταξιοδότησης μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους ισχύει, ανεξάρτητα από τη φοίτηση σε σχολή, και για τα αμφοτεροπλεύρως ορφανά τέκνα, καθώς και για τα τέκνα των οποίων η συντήρηση βάρυνε αποκλειστικά τον θανόντα γονέα, ο οποίος είχε εγκαταλειφθεί από τον άλλο γονέα¹¹⁴.
  - Οι ανωτέρω προϋποθέσεις ισχύουν και όσον αφορά στα υιοθετημένα τέκνα υπό τον όρο ότι η υιοθεσία έχει γίνει ένα χρόνο πριν από το θάνατο του ασφαλισμένου ή ένα χρόνο πριν από την ημερομηνία έναρξης της συνταξιοδότησης του συνταξιούχου.
  - Τα τέκνα κατά το χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου να είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου ή του 24ου έτους της ηλικίας τους (κατά τη διάρκεια των σπουδών) ή πριν από τη συμπλήρωση του 25 έτους, εφόσον η ανικανότητα οφείλεται σε νευροψυχιατρικές παθήσεις.
  - Τα τέκνα δικαιούνται δύο συντάξεις λόγω θανάτου, εφόσον οι ασφαλισμένοι θανόντες γονείς τους συμπλήρωσαν ξεχωριστά τις νόμιμες προϋποθέσεις ημερών ασφάλισης.
4. **Αμφοτεροπλεύρως ορφανοί εγγονοί ή πρόγονοι**¹¹⁵: δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου του θανόντα γονέα, εφόσον ο τελευταίος τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο, είναι άγαμοι, ανήλικοι, ή μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους σπουδάζουν σε ΙΕΚ, ανώτερη ή ανώτατη σχολή στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

¹¹³ Άρθρο 28 παρ. 6 εδ. β' ΑΝ. 1846/51, άρθρο 5 παρ. 5 Ν. 3232/2004

¹¹⁴ Τα εν λόγω όρια ηλικίας δεν ισχύουν για παιδιά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους εμφανίστηκε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους (Εγκ. 13/1997).

¹¹⁵ Βλ. σχετικά άρθρο 28 παρ. 6 εδ. γ' ΑΝ. 1846/51

5. **Γονείς¹¹⁶**: οι γονείς του ασφαλισμένου δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου του, υπό τον όρο της πραγματοποίησης εκ μέρους του των κατά περίπτωση απαιτούμενων ημερών ασφάλισης και εφόσον τους συντηρούσε κατά κύριο λόγο. Εάν πρόκειται για θετούς γονείς, απαιτείται επιπλέον η υιοθεσία να έχει πραγματοποιηθεί τουλάχιστον τρία χρόνια πριν από την ημερομηνία θανάτου.

B. Σχετικά με τους ασφαλισμένους μετά την 01/01/1993:

1. **Σύζυγος¹¹⁷**: Η/ο σύζυγος θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου δικαιούται την εν λόγω σύνταξη, εφόσον:
- Ο/η θανών/-ούσα έχει πραγματοποιήσει τις ημέρες ασφάλισης που απαιτούνται για συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας από τις αντίστοιχες αιτίες,
  - Ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου επήλθε μετά την πάροδο ενός έτους από την τέλεση του γάμου στην περίπτωση ασφαλισμένου ή δύο ετών στην περίπτωση θανόντος συνταξιούχου. Το διάστημα του έγγαμου βίου δεν ελέγχεται σε περίπτωση που ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα, εργατικό ή μη, κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή νομιμοποιήθηκε τέκνο και η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης.
  - Ο/η επιζών/-σα σύζυγος δεν έχει συνάψει νέο γάμο.
2. **Διαζευγμένος/η**: οι διαζευγμένοι/-ες δύνανται να λάβουν σύνταξη λόγω θανάτου υπό ορισμένες προϋποθέσεις¹¹⁸.
3. **Τέκνα**: Προκειμένου να λάβουν σύνταξη λόγω θανάτου, τα *νόμιμα, νομιμοποιημένα ή αναγνωρισμένα* τέκνα θανόντος/-ούσας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, απαιτείται:
- Τα τέκνα να είναι άγαμα και ανήλικα ή ενήλικα, άγαμα και σπουδάζοντα μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους, ή
  - Τα τέκνα κατά το χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου να είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητά τους επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου ή του 24ου έτους της ηλικίας τους (κατά τη

¹¹⁶ Βλ. σχετικά άρθρο 28 παρ. 6 ΑΝ 1846/51

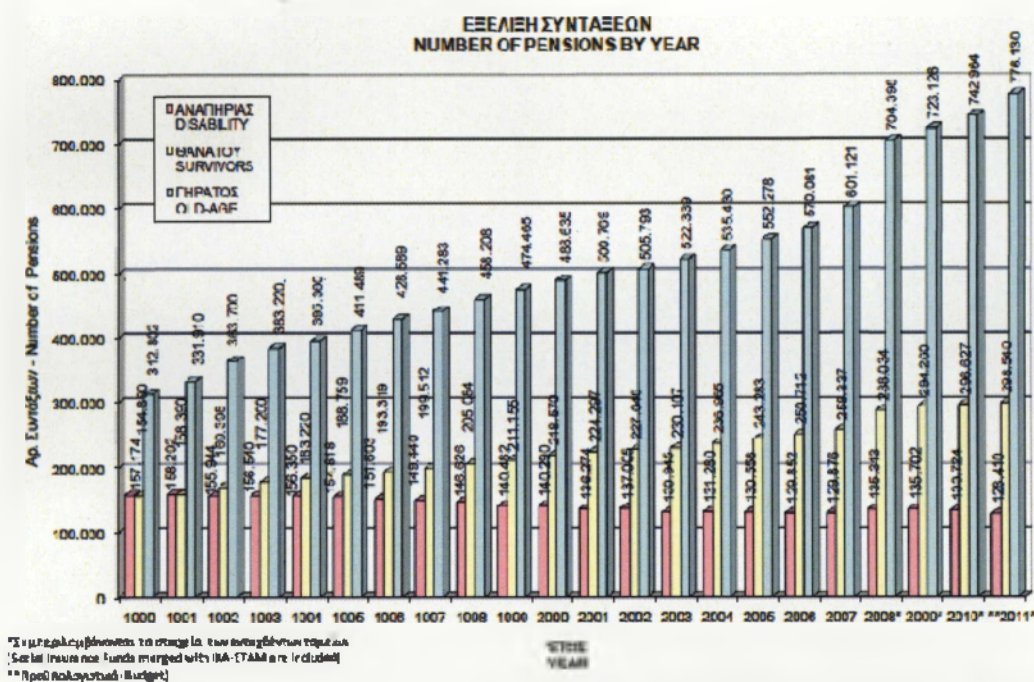
¹¹⁷ Βλ. σχετικά άρθρο 27 του Ν. 2084/92

¹¹⁸ Βλ. σχετικά άρθρο 4 του Ν. 3232/2004

διάρκεια των σπουδών) ή πριν από τη συμπλήρωση του 25 έτους, εφόσον η ανικανότητα οφείλεται σε νευροψυχιατρικές παθήσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ χορηγεί μηνιαίως ένα συνεχώς αυξανόμενο σύνολο συντάξεων, μεταξύ βέβαια των οποίων οι συντάξεις γήρατος συνιστούν το μεγαλύτερο μέγεθος. Ο πίνακας που ακολουθεί αποτυπώνει τόσο την αναλογική σχέση μεταξύ των συντάξεων γήρατος, αναπηρίας και θανάτου κατά την πάροδο των ετών, όσο και την εξελικτική πορεία του μεγέθους εκάστου εξ αυτών.

Διάγραμμα 5.1: Η εξέλιξη των συντάξεων αναπηρίας, θανάτου και γήρατος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τα έτη 1990-2011

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο του Έτους 2008 του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ. 189

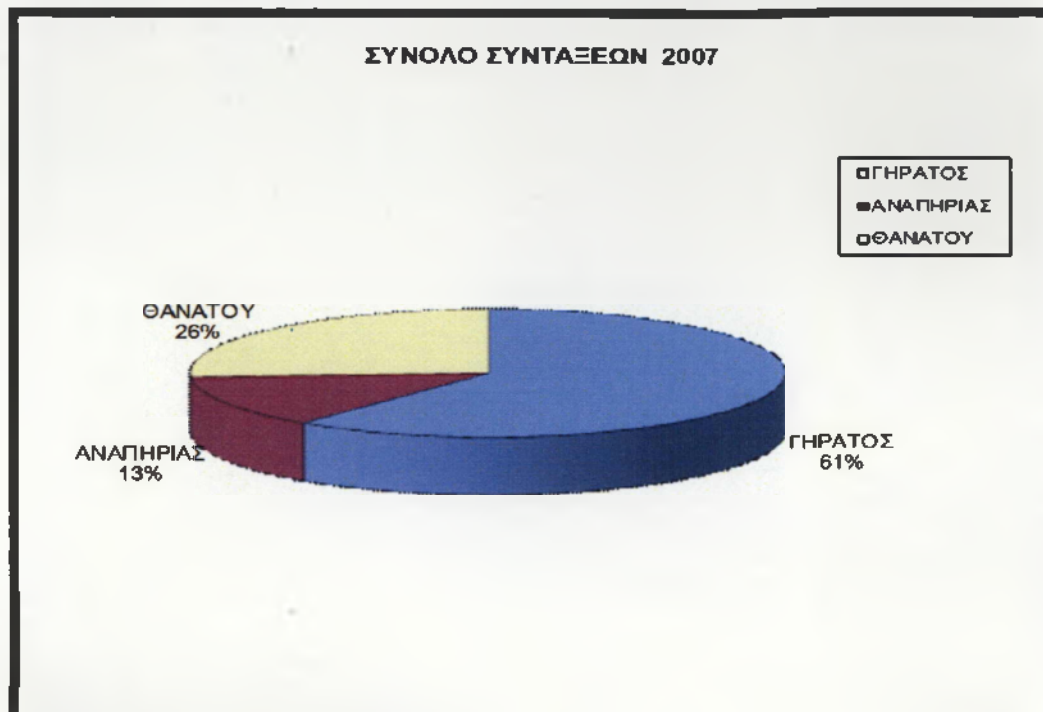
Είναι αξιοσημείωτο, ότι τα τελευταία έτη, ο αριθμός των συντάξεων γήρατος αυξάνεται με μεγαλύτερους ρυθμούς, τόσο εν συγκρίσει με τα αντίστοιχα μεγέθη των συντάξεων αναπηρίας και θανάτου που χορηγούνται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όσο και συγκριτικά με τον ρυθμό αύξησης του αριθμού των συντάξεων γήρατος των προηγούμενων ετών. Το γεγονός αυτό, δεν θα ήταν δυνατόν να μην αποδοθεί σε μεγάλο βαθμό, στην τάση που χαρακτηρίζει τους ασφαλισμένους σχετικά με την έξοδο από την αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, η οικονομική κρίση και οι μημονιακές πολιτικές, έχουν προκαλέσει την ανασφάλεια των εργαζομένων όσον

αφορά στην παραμονή τους στη τρέχον θέση τους, αλλά και στο όριο ηλικίας με το οποίο θα δύνανται στο μέλλον να συνταξιοδοτηθούν σε συνδυασμό με το ενδεχομένως ακόμη πιο μικρό μέγεθος της σύνταξής του. Οι φόβοι και οι προσδοκίες αυτές, έχουν ως φυσικό αποτέλεσμα, την εθελούσια έξοδο από την αγορά εργασίας μεγάλου μέρους των ασφαλισμένων με σκοπό την πρόωρη συνταξιοδότηση, γεγονός με το οποίο αν συνυπολογιστεί η απόλυση αρκετών χιλιάδων εργαζομένων, δικαιολογεί κατά μεγάλο ποσοστό την αύξηση του αριθμού των συντάξεων που παρατηρείται στο σύνολο των ασφαλιστικών φορέων της χώρας μας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί το έτος 2008, ήτοι το έτος κατά το οποίο άρχισαν οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης να αποτυπώνονται στην πραγματική οικονομία της Ελλάδας. Η αύξηση που έλαβε χώρα στο σύνολο των χορηγούμενων συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, είναι της τάξης του 13,88% , ενώ σε απόλυτα μεγέθη, το 2008 χορηγήθηκαν 1.127.745 συντάξεις, έναντι 989.334 το 2007 και 950.945 το 2006¹¹⁹. Οι συντάξεις γήρατος, αριθμούσαν 704.398 το έτος 2008, 601.121 το 2007 και 570.081 το 2006. Τα μεγέθη των κατηγοριών των συντάξεων, αποτυπώνεται στα παρακάτω διαγράμματα, στα οποία απεικονίζεται το σύνολο των συντάξεων που παρασχέθηκε το 2007 και το 2008 αντίστοιχα.

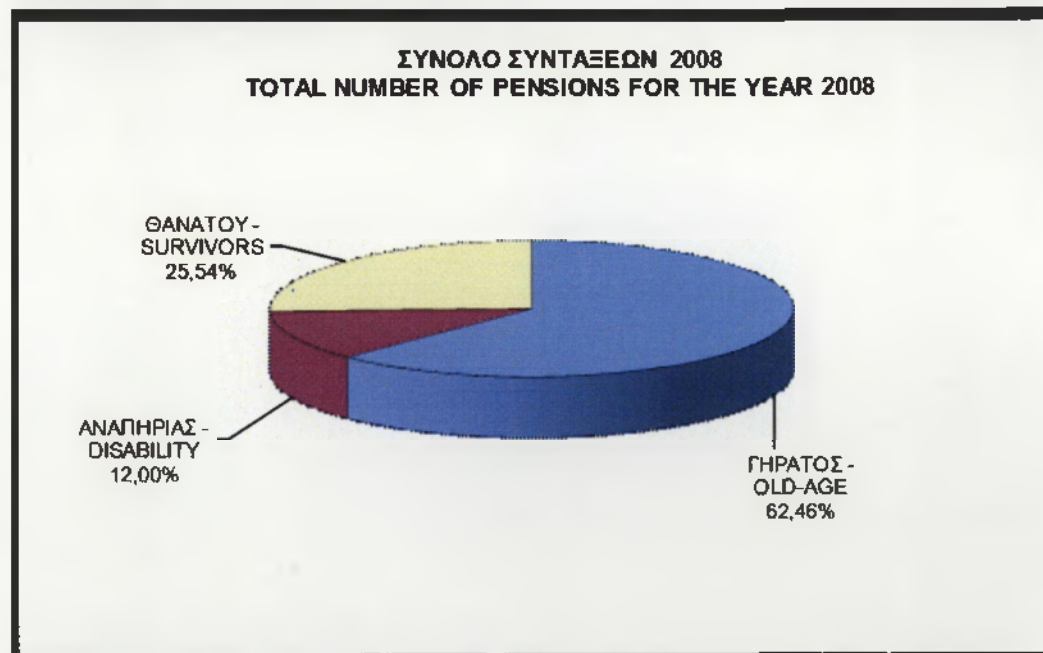
¹¹⁹ Βλ. σχετικά Στατιστικό Δελτίο του Έτους 2007 και 2008 του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ. 39 και 35 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 5.2: Το σύνολο των συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το έτος 2007

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο του Έτους 2007 του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ. 39

Διάγραμμα 5.3: Το σύνολο των συντάξεων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το έτος 2008

Πηγή: Στατιστικό Δελτίο του Έτους 2008 του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σελ. 35

Στο πλαίσιο των ανταποδοτικών παροχών, εκτός από την κύρια σύνταξη εντάσσεται και η χορήγηση επικουρικής σύνταξης, που χορηγείται από το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ). Οι γενικές προϋποθέσεις για χορήγηση επικουρικής σύνταξης από το ΕΤΕΑΜ είναι οι ακόλουθες:

- Συμπλήρωση 4500 ημερών εργασίας
- Συνταξιοδότηση από φορέα κύριας ασφάλισης για την ίδια αιτία

Το ΕΤΕΑΜ χορηγεί πλήρη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας και μειωμένη σύνταξη, με μείωση ίση με 1/200 (από 1/1/2009) για κάθε μήνα που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους. Η συνολική μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 100/200. Η χορηγούμενη σύνταξη είναι συνάρτηση τριών παραγόντων:

- α) του ημερομίσθιου ανειδίκευτου εργάτη κατά την ημερομηνία έναρξης της συνταξιοδότησης,
- β) της ασφαλιστικής κλάσης στην οποία κατατάσσεται ο ασφαλισμένος με βάση τις αποδοχές της καλύτερης πενταετίας μέσα στην τελευταία δεκαετία (ή των τελευταίων 1000 ημερών εργασίας) και
- γ) τις συνολικές ημέρες ασφάλισής του.

Σήμερα, προωθείται η ψήφιση νόμου ώστε το ποσό που χορηγείται για χρόνο ασφάλισης 35 ετών να μην υπερβαίνει το 20% των τακτικών ή των συντάξιμων αποδοχών, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρείται υπέρβαση του εν λόγω ορίου. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. έχουν πλέον συγχωνευθεί πολλά επικουρικά ταμεία ενώ από την 01/07/2012 με το Ν. 4052/12 ιδρύθηκε το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (Ε.Τ.Ε.Α.).

Εκτός από τις γνήσιες ανταποδοτικές συνταξιοδοτικές παροχές, ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ-ΤΕΑΜ, ο οποίος δε θεμελιώνει δικαίωμα σε επαρκείς παροχές, δύναται να υπαχθεί στην εφαρμογή των κατώτερων ορίων συντάξεων. Αρχής γενομένης από τη δεκαετία του 1980, οπότε εδραιώθηκε ο εν λόγω θεσμός στην ελληνική επικράτεια, η ύπαρξη των κατώτερων ορίων σύνταξης, λειτουργεί ως δικλείδα ασφαλείας για όσους δεν ικανοποιούν τα απαιτούμενα για τη χορήγηση

αξιοπρεπούς επιπέδου σύνταξης κριτήρια. Τα κατώτερα όρια σύνταξης, καλύπτουν τους ασφαλισμένους των οποίων¹²⁰:

- *Η ένταξη στην αγορά εργασίας για συγκεκριμένο διάστημα το οποίο τυποποιείται από κοινωνικοασφαλιστική άποψη μέσω της καταβολής ασφαλιστικών εισφορών.*
- *Η υπαγωγή τους σε κάποιο ασφαλιστικό καθεστώς εμφανίζει κενά που δεν επιτρέπουν τη λήψη επαρκών παροχών με την εμφάνιση του κινδύνου του γήρατος (σε περίπτωση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος).*

Το ύψος των κατώτερων ορίων σύνταξης, διαφοροποιείται μεταξύ των ασφαλισμένων μέχρι 31.12.1992 (αντιστοιχεί στο 20πλάσιο του ημερομίσθιου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως είχε διαμορφωθεί την 30.9.1990) και σε αυτούς που ασφαλίστηκαν μετά την 01/01/1993 (αντιστοιχεί στο 70% του κατώτατου μισθού έγγαμου εργαζόμενου που προβλέπεται στην Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας του έτους 2002)¹²¹.

Ενώ η ύπαρξη των κατώτερων ορίων σύνταξης, συνιστά κατ' ουσία δικλείδα ασφαλείας για τους δικαιούχους, συνιστά τυπικά μια μη ανταποδοτική παροχή. Οι μη ανταποδοτικές παροχές, αντιστοιχούν σε συμπληρωματικές παροχές προς τους συνταξιούχους ασφαλισμένους του ΙΚΑ-TEAM, οι οποίες δεν εξαρτώνται από προηγούμενες εισφορές των τελευταίων αλλά χορηγούνται ύστερα από τον έλεγχο εισοδηματικών και περιουσιακών πόρων σε συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιούχων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα συνιστά το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ), το οποίο θεσμοθετήθηκε την 1η Ιουλίου 1996 και αφορά τόσο τους συνταξιούχους του Δημοσίου και τους εξομοιούμενους με αυτούς, όσο και τους συνταξιούχους γήρατος, αναπηρίας και θανάτου των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του ΝΑΤ, εκτός του ΟΓΑ¹²². Αναφορικά με το τρέχον έτος, έχει εκδοθεί από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, εγκύκλιος σχετική με την καταβολή του Ε.Κ.Α.Σ., σύμφωνα με την οποία οι προϋποθέσεις χορήγησης του Ε.Κ.Α.Σ. παραμένουν στα επίπεδα του προηγούμενου έτους (2011)¹²³. Με βάση την

¹²⁰ <http://www.ggka.gr>

¹²¹ Η ρύθμιση αυτή προβλέφθηκε με το Ν. 3029/2002.

¹²² Ν.2434/1996, αρθ.20, όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση του με τις διατάξεις του αρθ.34 του Ν.3996/2011

¹²³ ΙΚΑ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 38/2012 ΕΠΙΔΟΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ (Ε.Κ.Α.Σ.) 2012

εν λόγω εγκύκλιο, το συγκεκριμένο μη ανταποδοτικό επίδομα, χορηγείται μηνιαίως, κατά περίπτωση, ως εξής¹²⁴:

- Για συνολικά ποσά εισοδήματος από συντάξεις (κύριες και επικουρικές), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα έως και επτά χιλιάδες επτακόσια δεκαπέντε ευρώ και εξήντα πέντε λεπτά (7.715,65 ευρώ), χορηγείται επίδομα που αντιστοιχεί στο ποσό των διακοσίων τριάντα ευρώ (230,00 ευρώ).
- Για συνολικά ποσά εισοδήματος από επτά χιλιάδες επτακόσια δεκαπέντε ευρώ και εξήντα έξι (7.715,66 ευρώ) μέχρι του ποσού των οκτώ χιλιάδων τετρακοσίων εβδομήντα δύο ευρώ και εννέα λεπτών (8.472,09 ευρώ), καταβάλλεται ποσό μηνιαίου επιδόματος (Ε.Κ.Α.Σ.) ως εξής¹²⁵:

ΠΟΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΠΟΣΟ Ε.Κ.Α.Σ

- Από 7.715,66 μέχρι 8.018,26 ευρώ 172,50 ευρώ
- Από 8.018,27 μέχρι 8.219,93 ευρώ 115,00 ευρώ
- Από 8.219,94 μέχρι 8.472,09 ευρώ 57,50 ευρώ

Σε κάθε περίπτωση, το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο (καθώς και απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο) εισόδημα του δικαιούχου δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των 9.884,11 ευρώ, ενώ το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο (καθώς και απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο) εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 15.380,90 ευρώ¹²⁶.

¹²⁴ ΙΚΑ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 64 05.09.2011 Χορήγηση Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.) από 1/1/2011. Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 34 του Ν. 3996/2011 (ΦΕΚ170/τ.Α'/5.8.2011)

¹²⁵ Αρ.Πρωτ: 135688/0092 04.10.2011 Αναπροσαρμογή εισοδηματικών κριτηρίων χορήγησης του επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ) έτους 2011 στους συνταξιούχους του Δημοσίου και του ειδικού καθεστώτος του Ι.Κ.Α.

¹²⁶ ΙΚΑ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 64 05.09.2011 Χορήγηση Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.) από 1/1/2011. Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 34 του Ν. 3996/2011 (ΦΕΚ170/τ.Α'/5.8.2011)

Τα όρια αυτά αναπροσαρμόζονται στις περιπτώσεις χορήγησης του ΕΚΑΣ με ειδικά εισοδηματικά κριτήρια. Συγκεκριμένα το μηνιαίο καταβαλλόμενο ποσό ανά δικαιούχο είναι 30 ευρώ το μήνα εφόσον:

- Το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημα από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα κυμαίνεται από 8.472,10 μέχρι 9.200,00 ευρώ.
- Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των 9.884,11 ευρώ.
- Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των 13.500,00 ευρώ.

Σημειώνεται ότι και στις δύο περιπτώσεις το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης που λαμβάνει ο συνταξιούχος δεν υπερβαίνει το ποσό των 850,00 ευρώ. Για την χορήγηση του Ε.Κ.Α.Σ. τέλος, κρίνεται απαραίτητη η συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας του συνταξιούχου προκειμένου για συνταξιούχους γήρατος ή θανάτου¹²⁷.

Επιπρόσθετα και με βασικό γνώμονα να περιοριστεί η φτώχεια και να μειωθούν οι κοινωνικές ανισότητες, ελεγκτήθηκαν οι μη ανταποδοτικές παροχές που επιβαρύνουν την κοινωνική ασφάλιση:

- *Επίδομα απόλυτης αναπηρίας.*
Αφορά στην προσαύξηση κατά 50% της καταβαλλόμενης σύνταξης, εφόσον ο ανάπηρος ευρίσκεται σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση ετέρου προσώπου. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον 20πλάσιο του τεκμαρτού ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη¹²⁸
- *Επίδομα τετραπληγίας – παραπληγίας.*

¹²⁷ Δεν υπάρχει όριο ηλικίας που να αφορά στους συνταξιούχους λόγω αναπηρίας.

¹²⁸ Αναλυτικότερα για το επίδομα απόλυτης αναπηρίας βλ. άρθρο 42 παρ. 3 Ν. 1140/81- Εγκ. ΙΚΑ 111/81, παρ. 7 άρθρου 5 Ν. 3232/2004, Εγκ. ΙΚΑ 53/2004, άρθρο 60 Ν. 3518/2006

Αναφέρεται στους πάσχοντες από τετραπληγία, παραπληγία με ποσοστό ιατρικής αναπηρίας 67%. Του αυτού επιδόματος δικαιούνται και τα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων, που πάσχουν από τη νόσο αυτή¹²⁹.

- *Επίδομα αεροθεραπείας.*

Χορηγήθηκε με το Α.Ν. 124/1967 στους πάσχοντες ασφαλισμένους και συνταξιούχους από φυματίωση, από καρκίνο των πνευμόνων ή πνευμοκονίαση, από νεφρική ανεπάρκεια¹³⁰.

---

¹²⁹ Αναλυτικότερα για το επίδομα τετραπληγίας-παραπληγίας βλ. άρθρο 42 παρ.1 Ν. 1140/81, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 16 Ν. 2042/92, παρ. 2 άρθρου 5 Ν.3232/2004, , άρθρο 61 Ν. 3518/2006

¹³⁰ Βλ. άρθρο Ζαφείρη –Καμπίτση Αικατερίνης «Που οδηγείται η κοινωνική ασφάλιση;», , Αθήνα 2011, σελ. 6- 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΙΚΑ

Παρά τις πολλά υποσχόμενες μεταρρυθμίσεις που έλαβαν χώρα τα τελευταία έτη στον τομέα της ασφάλισης, η οικονομική κρίση απέδειξε με μελανά χρώματα ότι οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης και ειδικότερα το ΙΚΑ, μαστίζονται ακόμη από τα πάλαι ποτέ δομικά, λειτουργικά και χρηματοδοτικά τους ελλείμματα, στα οποία όμως προστίθενται συνεχώς νέα δεδομένα αλλά και προβλήματα που αφορούν στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία.

Οι προσπάθειες εξυγίανσης και εκσυγχρονισμού που συντελέστηκαν αναφορικά με το ΙΚΑ τη δεκαετία 2000-2008, κρίθηκαν εκ μέρους των ιθυνόντων (κυβερνητικοί φορείς και Τρόικα) ανεπαρκείς και μη ικανές να συμβάλουν στην προσαρμογή του Ιδρύματος στα νέα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και στην εξασφάλιση της βιωσιμότητάς του. Ως εκ τούτου, παρά το σύντομο χρονικό διάστημα από την τελευταία μεταρρύθμιση, από το 2010 μέχρι και σήμερα έλαβαν χώρα διάφορες τροποποιήσεις και μεταβολές, οι οποίες ορίστηκαν κατά κύριο λόγο από τις επιταγές της Τρόικα και έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την επιδίωξη εξοικονόμησης πόρων.

Το ΙΚΑ, λόγω των Μνημονιακών πολιτικών, της δραματικής αύξησης της ανεργίας το πρώτο τετράμηνο του 2012 κατά 40% (!) σε σχέση με το 2011, της αύξησης των απολύσεων, των μειώσεων των μισθών έως και 50% σε σχέση με τους αντίστοιχους μήνες του 2011, της αύξησης της εισφοροδιαφυγής στα 6 δισ. ευρώ (ένας στους τρεις εργαζόμενους είναι ανασφάλιστος), της εισφοροαπαλλαγής των επιχειρήσεων, από τις οποίες επιπροσθέτως μια στις δύο απασχολεί ανασφάλιστο προσωπικό, βρίσκεται πλέον σε δεινή οικονομική κατάσταση. Η δεινή αυτή οικονομική κατάσταση του ΙΚΑ, επιβαρύνεται ακόμη περισσότερο λόγω της έλλειψης προσωπικού, της αδυναμίας είσπραξης ληξιπρόθεσμων οφειλών και της συνεχόμενης μείωσης των εσόδων της (τα έσοδα του ΙΚΑ το α' τετράμηνο του 2012 ήταν 2.158.801.948 ευρώ, μειωμένα κατά 14,5%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2011).

Ως εκ τούτου, το έτος 2012 συνιστά ίσως τη δυσκολότερη χρονιά στην ιστορία του ΙΚΑ. Χάρη στο «κούρεμα» των ομολόγων και όταν το ΙΚΑ είχε στα αποθεματικά του ομόλογα ύψους 1,4 δισεκατομμυρίων ευρώ, απώλεσε 753 εκατομμύρια ευρώ, ενώ έλαβε ομόλογα ύψους μόλις 655 εκατομμυρίων. Επιπλέον, η αύξηση της ανεργίας, η μείωση των μισθών και των αποδοχών στον ιδιωτικό τομέα και το πρόγραμμα επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών¹³¹, επιβαρύνει το Ίδρυμα κατά δύο και πλέον δισεκατομμύρια ευρώ¹³². Εν έτη 2012, στο ΙΚΑ αναζητείται 1,4 δισεκατομμύριο ευρώ για να συνεχίσει η ομαλή καταβολή των συντάξεων μέχρι το τέλος της χρονιάς. Ενδεικτικό της κρισιμότητας της κατάστασης είναι ότι προκειμένου να ανταποκριθεί στην καταβολή των συντάξεων και στις λοιπές υποχρεώσεις του, το ΙΚΑ, ήτοι το μεγαλύτερο ασφαλιστικό ταμείο της χώρας, στρέφεται στον εσωτερικό δανεισμό από το ΕΤΕΑΜ και τον φορέα της ΔΕΗ.

Όλα αυτά, φέρουν ως αποτέλεσμα, το ΙΚΑ, αλλά και το σύνολο των ασφαλιστικών ταμείων εν γένει, να βρίσκονται στην πρώτη θέση των κακοπληρωτών του Δημοσίου, επιβαρυνόμενα με χρέη ύψους 2,62 δισεκατομμυρίων ευρώ εκ των 6,4 δισεκατομμυρίων που συνιστούν συνολικά οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις νοσοκομείων, ασφαλιστικών ταμείων, υπουργείων και λοιπών φορέων του Δημοσίου.

Συνεπώς, προκειμένου να εξεταστεί η βιωσιμότητα του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπό το πρίσμα των σημερινών οικονομικών δεδομένων, απαιτείται να συνοψίσουμε την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται¹³³:

- Τα έσοδα του ΙΚΑ το α' τετράμηνο του 2012 ήταν 2.158.801.948 ευρώ, κατά 14,5%, μειωμένα εν συγκρίσει με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2011. Εκτιμάται ότι για όλο το 2012 το σύνολο των εσόδων του ΙΚΑ θα ανέλθει στα 6.135.542.383 ευρώ έναντι 8.909.424,621 του έτους 2011. Παράλληλα οι κρατικοί πόροι που θα διατίθενται αντιστοιχούν σε 4.192.000.000 εκ των οποίων τα 650 εκατ. δόθηκαν για προκαταβολή το 2011, ενώ 2.700.000.000 απορροφήθηκε έως τον Μάιο. Για την καταβολή των συντάξεων του τρέχοντος έτους απαιτούνται συνολικά 11,080 δισ ευρώ. Επομένως, το ποσό που απαιτείται

¹³¹ <http://www.oaed.gr/>

¹³² Δήλωση Υπουργού Εργασίας, <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=292959>

¹³³ Με βάση τα επίσημα στοιχεία του ΙΚΑ, (Μάιος 2012), http://www.poseika.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=951:2012-06-07-06-08-03&catid=44:2010-10-09-07-46-15&Itemid=161

για ολόκληρο το 2012 είναι 1,403 δισ ευρώ με την προϋπόθεση ότι θα δοθεί και το υπόλοιπο ποσό της κρατικής επιχορήγησης που είναι 1,492 δισ ευρώ.

- Οι οφειλές του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ προς τρίτους (ΟΑΕΔ, ΟΕΚ, Εργ. Εστία, ΕΤΕΑΜ, ΤΕΑΠΟΚΑ) σημειώνουν αύξηση. Έως τις 30/4/2012 το σύνολο των οφειλών άγγιζε στα 7.578.997.786 ευρώ.
- Η δαπάνη για πληρωμές συντάξεων αυξάνεται λόγω της αύξησης των συνταξιοδοτήσεων. Το 2012 θα πρέπει να πληρωθούν 11,08 δις ευρώ σε 1.205.000 συνταξιούχους (έναντι 10,850 δις ευρώ για την καταβολή συντάξεων σε 1.168.730 συνταξιούχους το 2011).
- Το έλλειμμα του κλάδου ασθένειας σε είδος ήταν στις 31/12/2011 στα 13.394.867.479 ευρώ.

Στα παραπάνω δεδομένα, πρέπει να προστεθούν χρόνια προβλήματα και αδυναμίες, ανάμεσα στα οποία συμπεριλαμβάνονται¹³⁴:

- Ο ένας στους τρεις εργαζόμενους είναι ανασφάλιστος.
- Η ανασφάλιστη εργασία ξεπέρασε το 30%.
- Μια στις δύο επιχειρήσεις απασχολεί ανασφάλιστο προσωπικό.
- Η εισφοροδιαφυγή, η εισφοροαπαλλαγή και η εισφοροαποφυγή στο ΙΚΑ αντιστοιχούν σε 6 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.
- Κάθε αύξηση της ανεργίας κατά μία ποσοστιαία μονάδα προκαλεί απώλειες 450 εκατ. ευρώ στο ΙΚΑ.
- Η αδυναμία είσπραξης ασφαλιστικών εισφορών φθάνει τα 6,7 δις ευρώ.
- Παρατηρείται καθυστέρηση στην έκδοση και καταβολή συντάξεων έως και 18 μήνες με διαδοχική ασφάλιση
- Η εξυπηρέτηση από τις υπηρεσίες του νεοσύστατου ΕΟΠΥΥ κρίνεται προβληματική.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του μεγαλύτερου ασφαλιστικού φορέα της χώρας και ταυτόχρονα να διασφαλιστεί η καταβολή αξιοπρεπών παροχών για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους του φορέα, απαιτείται η λήψη μέτρων ώστε να επιτευχθεί η αύξηση

¹³⁴ <http://www.poseika.gr>

των εσόδων του ΙΚΑ, η είσπραξη των βεβαιωμένων ασφαλιστικών εισφορών, η αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής και η εξυγίανση της οργανωτικής δομής του ΙΚΑ. Προς αυτή την κατεύθυνση άλλωστε, η ίδια η ΠΟΣΕ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, έχει εκφράσει με επιστολή της ορισμένες προτάσεις, ώστε να καταστεί το ΙΚΑ ικανό να διατελέσει τον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει σε αυτή τη δύσκολη οικονομική συγκυρία της χώρας. Βάσει λοιπόν των προτάσεων αυτών και με κριτήριο την βιωσιμότητα του Ιδρύματος και έχοντας ως κέντρο τον πολίτη, κρίνονται αναγκαία:

- I. Η κωδικοποίηση της σχετικής με την κοινωνική ασφάλιση νομοθεσίας.
- II. Η δημιουργία ενός λειτουργικού και μόνιμου συστήματος ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών.
- III. Η άμεση στελέχωση του ΙΚΑ, στο οποίο παρατηρείται έλλειψη προσωπικού λόγω της διακοπής των προσλήψεων και των συνεχών συνταξιοδοτήσεων.
- IV. Η αναπλήρωση των «κουρεμένων» αποθεματικών του ΙΚΑ.
- V. Η ύπαρξη «μαύρης λίστας» (τύπου Τειρεσίας) εισφορών, μέσω της οποίας το ΑΦΜ των οφειλετών να «μαυρίζει» ώστε να εξαλειφθεί το σύνθητες φαινόμενο της ίδρυσης νέων, απαλλαγμένων από οφειλές επιχειρήσεων εκ μέρους ιδιοκτητών που πτώχευσαν.
- VI. Η δημιουργία κλιμακίων, από υπαλλήλους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, με στόχο τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων σε στοχευμένες επιχειρήσεις, τη συνεχή παρακολούθηση της πορείας των οφειλών και την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων είσπραξης, στοχεύοντας στην είσπραξη οφειλών και στη πάταξη της εισφοροδιαφυγής.
- VII. Η διάκριση των επιχειρήσεων που οφείλουν στο ΙΚΑ, ανάλογα με το πλήθος των απασχολούμενων, το ύψος της οφειλής και τη συχνότητα των καθυστερήσεων και η εν συνεχεία σχετική νομοθετική ρύθμιση, βάσει της οποίας οι επιχειρήσεις που υπερβαίνουν την οριοθετημένη οφειλή και τη συνέπεια καταβολής των εισφορών να υπάγονται σε αναστολή της λειτουργίας τους.

Αντί επιλόγου

Στη δύσκολη οικονομική συγκυρία που διανύει η χώρα μας τη τελευταία τριετία, κρίνεται εκ των ων ουκ άνευ η άρτια οργάνωση και λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος και δη του μεγαλύτερου ασφαλιστικού φορέα των εργαζομένων, του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Προκειμένου αυτή να καταστεί δυνατή, είναι απαραίτητη η αντιμετώπιση σωρείας δομικών προβλημάτων και ιδιαίτερα των ελλειμματικών προϋπολογισμών, όλων των ασφαλιστικών φορέων, που αποτελούν τροχοπέδη στην εξυγίανση του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας. προβλημάτων και ελλειμμάτων και η θεραπεία χρόνιων πληγών. Είναι σίγουρο ότι ο εκσυγχρονισμός και η εύρυθμη λειτουργία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, δε δύνανται στη δεδομένη οικονομική συγκυρία να αποτελέσουν πανάκεια για τα κακώς κείμενα του Κράτους.

Είναι όμως επίσης σίγουρο ότι ο αριθμός των ανέργων συνεχώς αυξάνεται, ότι ένας στους τρεις εργαζομένους είναι ανασφάλιστος, ότι πολλοί εργαζόμενοι λαμβάνουν μισθούς κατώτερους του βασικού και ως εκ τούτου κατώτερους του επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης, ότι για την πλειονότητα των εργαζομένων παραβιάζονται στοιχειώδη εργασιακά κεκτημένα (ωράρια, συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας) και παρουσιάζονται μεγάλες καθυστερήσεις στην καταβολή των δεδουλευμένων. Όλα αυτά φυσικά, λαμβάνουν χώρα εις βάρος του εκάστοτε ασφαλιστικού φορέα και του Δημοσίου τομέα εν γένει, με αποτέλεσμα ο εργατικός κόσμος έχοντας απολέσει ένα μεγάλο μέρος από την ασφαλιστική και κοινωνική στήριξη που του παρείχε μέχρι τώρα η πολιτεία να οδηγείται σταδιακά στο μαρασμό και στην περιθωριοποίηση, φαινόμενα άκρως ανησυχητικά για το μέλλον της χώρας. Από την άλλη πλευρά η αδυναμία της κρατικής διοίκησης να περιορίσει και εν τέλει να μηδενίσει την εισφοροφυγή καταδικάζει σε συρρίκνωση όλους τους φορείς της κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι εύλογα, λόγω του μεγάλου επιπέδου ανεργίας, του αυξητικού ρυθμού απολύσεων και του μεγάλου όγκου της ανασφάλιστης εργασίας, χάνουν όλο και περισσότερες εισφορές. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας μας, εξαιτίας του οποίου ένας εργαζόμενος αντιστοιχεί σε τρεις συνταξιούχους, επιβαρύνει ακόμη περισσότερο την αναλογία ασφαλισμένων απασχολούμενων και συνταξιούχων και ανέργων, με τις αντίστοιχες επιπτώσεις στην αναλογία εσόδων και εξόδων του εκάστοτε ασφαλιστικού φορέα.

Στη βάση όμως ενός έστω και στο ελάχιστο κοινωνικού κράτους, οι εργαζόμενοι απαιτείται να τυγχάνουν τις παροχές και συντάξεις που τους αναλογούν. Μόνο με αυτό τον τρόπο και με μοχλό υγιείς επιχειρήσεις, οι οποίες θα παρέχουν θέσεις εργασίας διασφαλίζοντας στους εργαζόμενους αξιοπρεπείς μισθούς και συνθήκες εργασίας θα τονωθούν τα έσοδα του ασφαλιστικού συστήματος και του κράτους εν γένει και θα κατορθώσει τελικά η χώρα μας να ανατρέψει τα εδραιωμένα πελατειακά δίκτυα που ανατροφοδοτούν αλλά ανατροφοδοτούνται από τον μη εκσυγχρονισμό της κοινωνίας (Μουζέλης, 1998). Να εισέλθει σε μια αναπτυξιακή δυναμική ενισχύοντας της ανταγωνιστικότητά της. Να αισθάνονται οι ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι της ασφάλεια και όχι αγωνία για το μέλλον τους ..

Βιβλιογραφία

Θεοδωρουλάκης Μενέλαος (Διδακτορική Διατριβή), Οι εξωτερικοί Παράγοντες της κρίσης της Κοινωνικής Ασφάλισης, οι επιδράσεις τους και οι εναλλακτικές πολιτικές αντιμετώπισής τους, Αθήνα 2008

Κιόχος Α. Πέτρος, Κοινωνική Ασφάλιση, 2000, Εκδόσεις Interbooks

Κοντιάδης Ξ., Συνταγματικές εγγυήσεις και θεσμική οργάνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004

Μητρόπουλος Α., Το τέλος του κοινωνικού κράτους; Αριστερά και συνδικάτα μπροστά στην απορρύθμιση, εκδ. Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα 2008, σελ. 105-125

Μιλτιάδης Νεκτάριος, Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, εκδόσεις Σταμούλη

Μούσης Ν., Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Αθήνα, 2008

Νικολακοπούλου-Στεφάνου Ηρώ, Η κοινωνική Ευρώπη, Ελλείμματα και προοπτικές, Αθήνα, 2002

Πέτρουλας Π., Ρομπόλης Σ., Ξυδέας Ε., Χλέτσος Μ., Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του Ι.Κ.Α., ΙΝΕ-ΓΕΣΕΕ, Αθήνα, 1993

Προβόπουλος, Κοινωνική Ασφάλιση, ΙΟΒΕ, Αθήνα 1987

Ρομπόλης Σ., Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα, εκδ. Επίκεντρο, Αθήνα 2007

Ρουπακιώτης Χ. Η κρίση της Κοινωνικής Ασφάλισης, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2005

Σακελλαρόπουλος Θ., Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική, 1993

Τήνιος Π., Κοινωνία, Οικονομία, Συντάξεις, Κρυμμένος Θησαυρός. Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2001

Τσαλίκης Γ., Η θεμελίωση της Κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2008

Ζαφείρη-Καμπίτση Αικατερίνη, άρθρο « Που οδηγείται η κοινωνική ασφάλιση;», Αθήνα 2011

Ιγνατίου Φ., άρθρο «Με ένα «Βουνό» προβλήματα έκανε την αρχή ο ΕΟΠΥΥ». Εφ. Αδέσμευτος, δημοσίευση 05-01-2012, σελ. 18

Στεργίου Άγγελος, άρθρο «Δημογραφική γήρανση και ασφαλιστικό», εφημερίδα Ελευθεροτυπία, 03/05/2007

Mink, Gwendolyn (1995). *The Wages of Motherhood: Inequality in the Welfare State, 1917–1942*. Ithaca: Cornell University Press

Kessler-Harris, Alice. *In Pursuit of Equity: Women, Men, and the Quest for Economic Citizenship in 20th-Century America*, 2001

Δικτυογραφία

<http://eurovoc.europa.eu/drupal/>

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm./drawGraph.do&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00DG98&toolbox=legent>

<http://www.ggka.gr/asfalistikokefl.htm>

<http://www.ika.gr/gr/infopages/general/history.cfm>

<http://www.oga.gr>

<http://www.oaee.gr>

<http://www.eetaa.gr>

<http://www.epixeirisi.gr>

<http://www.kepea.gr/uplds1/File/egkiklioi%20ika.pdf>

<http://www.ika.gr/gr/infopages/general/home.cfm>

<http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/benefits/monev/atix.cfm>

http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/pensions/ghratos_sub/ghratos_aa1.cfm

http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/pensions/ghratos_sub/ghratos_aa2.cfm

http://www.ika.gr/gr/infopages/asf/pensions/handicap_sub/handicap_a.cfm

<http://www.ggka.gr>

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=292959>

<http://www.oaed.gr>

http://www.poseika.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=951:2012-06-07-06-08-03&catid=44:2010-10-09-07-46-15&Itemid=161

Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Βασικές Αρχές του Νέου Οργανωτικού Μοντέλου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

«Βασικές Αρχές του Νέου Οργανωτικού Μοντέλου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ»

I. ΓΕΝΙΚΑ – ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ λειτουργεί σήμερα με βάση τις «οργανωτικές δομές» της εποχής του '50, οι οποίες δεν βρίσκονται σε αρμονία με το εσωτερικό περιβάλλον του Οργανισμού λόγω των δομικών αλλαγών που έχουν επέλθει στον σκοπό και τις λειτουργίες του. Οι σημαντικότερες αλλαγές σχετίζονται με την απόσχιση του κλάδου Υγείας και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στις λειτουργίες του (αντικατάσταση χειρόγραφων διαδικασιών με την εφαρμογή του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος ΟΠΣ-ΙΚΑ, αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ΟΠΣ-ΙΚΑ και διάθεση ηλεκτρονικών υπηρεσιών στους συναλλασσόμενους / μείωση επισκεψιμότητας, κατάργηση δικαιολογητικών με αυτοματοποιημένη επικοινωνία μεταξύ των υπηρεσιών χωρίς τη διαμεσολάβηση του πολίτη / διαλειτουργικότητα). Επίσης οι υφιστάμενες οργανωτικές δομές του Οργανισμού δεν βρίσκονται σε αρμονία και με το εξωτερικό περιβάλλον και γενικότερα τη σύγχρονη διοικητική και οικονομική πραγματικότητα (λειτουργία ΚΕΠ, διοικητική διαίρεση της χώρας, συγκοινωνιακό δίκτυο, αλλαγές που έχουν επέλθει στην οικονομία και τις επιχειρήσεις ανά γεωγραφική περιοχή κλπ).

Το περιφερειακό δίκτυο των υποκαταστημάτων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δραστηριοποιείται περιφερειακά σε 251 μονάδες τριών διαφορετικών οργανωτικών επιπέδων (21 Περιφερειακά Υποκαταστήματα, 149 Τοπικά Υποκαταστήματα και 81 Παραρτήματα).

Όμως, παρά το μεγάλο αριθμό περιφερειακών μονάδων, το ισχύον σήμερα οργανωτικό μοντέλο δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ζήτησης των πολιτών. Αποτέλεσμα είναι να παρουσιάζει ο οργανισμός μια γενικευμένη αρνητική δημόσια εικόνα, με βασικά χαρακτηριστικά την αναποτελεσματικότητα στους ελέγχους και την είσπραξη των εσόδων του

και το χαμηλό επίπεδο εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων, ιδίως στον τομέα της απανομής συντάξεων, όπου παρατηρούνται πολύ μεγάλες καθυστερήσεις.

II. ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η ανάγκη αναδιοργάνωσης των υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, υπό την έννοια του επαναπροσδιορισμού της παρουσίας του στην περιφέρεια μέσω συνένωσης δυνάμεων (ανθρώπινων πόρων και υποδομών), και δημιουργίας νέων δομών και μηχανισμών συντεταγμένων στις νέες ανάγκες για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του, καθίσταται επιτακτική, για τους εξής λόγους:

1. Αλλαγές σε δομικά στοιχεία του Οργανισμού:

1.1 Προοπτική: Το ΙΚΑ μετά την απόσχιση του Κλάδου Υγείας καθίσταται πλέον Ενιαίος Φορέας Συντάξεων Μισθωτών με μακροπρόθεσμη προοπτική τη μετεξέλιξή του σε Εθνικό Ενιαίο Φορέα Συντάξεων. Με την αλλαγή αυτή περιορίζεται σημαντικά η ανάγκη επισκεψιμότητας των πολιτών σ' αυτό, δεδομένου ότι οι συχνές επισκέψεις των ασφαλισμένων στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αφορούσαν κατά κύριο λόγο τη χορήγηση παροχών ασθενείας σε είδος που μετατρέπονταν σε χρήμα, αντικείμενο που τώρα υπάγεται στον ΕΟΠΥΥ.

Επίσης αρκετές Μονάδες λειτουργούν σε περιοχές της χώρας όπου είναι έντονο το αγροτικό στοιχείο, αλλά και η εποχιακή απασχόληση, στις περιπτώσεις αυτές εκτιμάται ότι δεν θα έχουμε αύξηση του ασφαλιστικού πληθυσμού στο μέλλον για τους εξής λόγους:

1. Δημιουργήθηκε κλάδος Κύριας Ασφάλισης για σύνταξη και ασθένεια στον ΟΓΑ από 1/1/1998 με χαμηλά ασφάλιστρα.

2. Εξαιρέθηκαν από την ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και υπήχθησαν στην ασφάλιση του ΟΓΑ πολλές κατηγορίες απασχολούμενων στην αγροτική οικονομία (ν. 3518/2006, άρθρο 52).

3. Δεν επιτρέπεται η ασφάλιση σε περισσότερους του ενός φορέα των «νέων» ασφαλισμένων από 1/1/1993 και εφεξής, σύμφωνα με το ν. 2084/92, που πρακτικά σημαίνει ότι όποιος είναι ασφαλισμένος στον ΟΓΑ ή σε άλλο ασφαλιστικό Ταμείο Κύριας ασφάλισης και απασχολείται σε εργασίες ασφαλιστές στο ΙΚΑ, δεν θα επιλέξει να ασφαλιστεί στο ΙΚΑ λόγω του κόστους.

1.2 Σκοπός / Λειτουργίες: Οι λειτουργίες του Εθνικού Φορέα Συντάξεων θα άπτονται της απανομής των συντάξεων, του ελέγχου των εισπραττόμενων εισφορών και της χορήγησης παροχών σε χρήμα.

Η υλοποίηση του σκοπού θα γίνεται με διαδικασίες που δεν απαιτούν επισκεψιμότητα πολιτών στις Μονάδες (απλούστευση διαδικασιών με εκμετάλλευση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, διαλειτουργικότητα κλπ).

2. Μείωση αριθμού ανθρώπινου δυναμικού

Οι πρόσφατες μαζικές συνταξιοδοτήσεις και η εφαρμογή του Ν. 4024/2011 περί εργασιακής εφεδρείας, σε συνδυασμό με το παράλληλο «πάγωμα» των προσλήψεων, μείωσαν δραματικά τον αριθμό των υπηρετούντων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, με αποτέλεσμα την συσσώρευση μεγάλου όγκου εργασιών και την επιδείνωση του χρόνου απόκρισης της υπηρεσίας στα αιτήματα των πολιτών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στις 31/12/2009 υπηρετούσαν (9.689) διοικητικοί υπάλληλοι (μόνιμοι & αορίστου χρόνου) όλων των κατηγοριών (ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ, ΥΕ) επί οργανικών θέσεων (12.755) υπαλλήλων και στις 31/12/2011 υπηρετούσαν (8.106) υπάλληλοι (μόνιμοι & αορίστου χρόνου).

Επειδή η κατάσταση συνεχώς επιδεινώνεται από μία δυναμική συνεχούς μείωσης του προσωπικού λόγω συνταξιοδοτήσεων, που τροφοδοτείται από τη γενικευμένη ανασφάλεια των δημοσιονομικών της χώρας, επιβάλλεται η συνένωση των δυνάμεων σε ανθρώπινους πόρους.

3. Εκσυγχρονισμός των διαδικασιών χωρίς παράλληλη οργανωτική αναδιάρθρωση

Η σημερινή οργανωτική δομή του Οργανισμού ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τις χειρόγραφες διαδικασίες που εφαρμόζονταν μέχρι την πλήρη εξάπλωση του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος (ΟΠΣ ΙΚΑ) στις λειτουργίες και υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών χωρίς παράλληλη οργανωτική αναδιάρθρωση, δεν επέτρεψε:

- ✓ Την πλήρη αξιοποίηση και επιχειρησιακή εκμετάλλευση των δεδομένων του ΟΠΣ-ΙΚΑ, ώστε να ασκήσει αποτελεσματικά η Διοίκηση του Οργανισμού τον επιτελικό της ρόλο στο δίκτυο των Μονάδων (συντονισμός, έλεγχος της απόδοσης με μετρήσιμα στοιχεία, εποπτεία, και γενικά αναλυτική εικόνα απόδοσης ανά μονάδα για κάθε λειτουργικό τομέα έσοδα/συντάξεις). Ο όγκος εργασιών όλων των λειτουργικών περιοχών κάθε Υποκαταστήματος καταγράφεται στο πληροφοριακό σύστημα και μπορεί να παρέχει στην Διοίκηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση και ασφαλή δεδομένα για την τεκμηριωμένη χάραξη των άμεσων στρατηγικών επιλογών της.
- ✓ Την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων και ωφελημάτων σε λειτουργικά κόστη των κατωτέρω διαδικασιών που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή πρόσφατα και οι οποίες μειώνουν δραστικά την επισκεψιμότητα των πολιτών στις Μονάδες, διασφαλίζουν την γνησιότητα των συναλλαγών και περιορίζουν τη διαφθορά.

Συγκεκριμένα οι διαδικασίες αυτές είναι:

3.1. Θεώρηση Βιβλιαρίων Υγείας: Από 1/1/2002 η ασφαλιστική ικανότητα παρέχεται στους ασφαλισμένους (θεώρηση του βιβλιαρίου υγείας) με την έκδοση και αποστολή στην κατοικία τους ή στον εργοδότη τους αυτοκόλλητης Ετικέτας Ασφαλιστικής Ικανότητας.

Για το ασφαλιστικό έτος 2012-2013 οι άνεργοι δεν θα προσκομίζουν Βεβαίωση ανεργίας από τον ΟΑΕΔ για χορήγηση ασφαλιστικής ικανότητας από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και δεν θα επισκεφθούν τις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για θεώρηση του Βιβλιαρίου Ασθενείας τους. Οι υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ θα λάβουν απευθείας με αυτοματοποιημένο τρόπο (διαλειτουργικότητα ΙΚΑ-ΟΑΕΔ), την πληροφορία του χρόνου ανεργίας και στη συνέχεια

θα εκδοθούν και θα αποσταλούν ταχυδρομικά στις διευθύνσεις κατοικίας 300.000 περίπου ανέργων, ετικέτες ασφαλιστικής ικανότητας.

Με την παρέμβαση αυτή θα μειωθούν περίπου κατά 300.000 οι επισκέψεις στις υπηρεσίες ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ΟΑΕΔ, αντίστοιχα και παράλληλα θα διασφαλισθεί η νομιμότητα των συναλλαγών.

3.2. Κατάργηση ασφαλιστικών ορίων προς διευκόλυνση συναλλαγών: Με την κατάργηση των ασφαλιστικών ορίων (από **19/4/2011**) οι ασφαλισμένοι που κάποιο λόγο δεν έλαβαν ετικέτα ασφαλιστικής ικανότητας μέσω του εργοδότη τους και οι συνταξιούχοι μπορούν να επισκέπτονται οποιοδήποτε Υποκατάστημα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για θεώρηση Βιβλιαρίων Υγείας και λήψη Παροχών Ασθενείας. Με την παρέμβαση αυτή για παράδειγμα, ο εργαζόμενος δεν χρειάζεται να πάρει άδεια από την εργασία του για να επισκεφθεί το Υποκατάστημα του τόπου κατοικίας του, μπορεί να εξυπηρετηθεί από οποιοδήποτε Υποκατάστημα που βρίσκεται πλησίον της εργασίας του.

3.3. Πληρωμή παροχών ασθενείας μέσω πίστωσης τραπεζικών λογαριασμών: Οι παροχές ασθενείας καταβάλλονται στους ασφαλισμένους μέσω πίστωσης τραπεζικών λογαριασμών από **6/6/11**.

3.4. Κατάργηση δικαιολογητικών μέσω διαλειτουργικότητας με άλλους φορείς: Το Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης, στο οποίο απεικονίζεται η ασφάλιση κάθε προσώπου και αποτελεί ένα από τα βασικότερα δικαιολογητικά για λήψη παροχών από άλλους φορείς ή θεμελίωση άλλων δικαιωμάτων, έχει καταργηθεί ως προσκομιζόμενο δικαιολογητικό.

- **Στον ΟΑΕΔ:** Από τον **Ιούνιο του 2011**, οι υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. που χρησιμοποιούν το Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης για χορήγηση παροχών (*επιδομάτων ανεργίας, επιδομάτων ανεργίας εποχικά απασχολουμένων, βοηθημάτων για ειδικές κατηγορίες ανέργων, επιδομάτων Στρατεύσεως, Οικογενειακών Επιδομάτων από τον ΔΛΟΕΜ, συμπληρωματικών παροχών μητρότητας*), αντλούν πλέον ηλεκτρονικά την ασφαλιστική ιστορία κάθε ασφαλιζόμενου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.
- **Στον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας:** Από τον **Ιούλιο του 2011**, οι υπηρεσίες του ΟΕΚ που χρησιμοποιούν το Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης για χορήγηση παροχών (*επιδότηση ενοικίου, χορήγηση στεγαστικού δανείου, παροχή κατοικίας*) αντλούν πλέον ηλεκτρονικά την ασφαλιστική ιστορία από **1/1/2002** για κάθε ασφαλιζόμενο στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.
- **Στον Οργανισμό Εργατικής Εστίας:** Από τον **Ιούλιο του 2011**, οι υπηρεσίες του Ο.Ε.Ε. που χρησιμοποιούν το Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης για χορήγηση παροχών (*Δελτία Κοινωνικού Τουρισμού, Δελτία Αγοράς Βιβλίων, Δελτία*

Θεάματος, Εισιτήρια οργανωμένων εκδρομών) αντλούν πλέον ηλεκτρονικά την ασφαλιστική ιστορία για κάθε ασφαλιζόμενο στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

- **Στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (πρώην Περιφέρειες) για τη νομιμοποίηση αλλοδαπών:** Από τον Δεκέμβριο του 2011, οι υπηρεσίες αυτές αντλούν ηλεκτρονικά την ασφαλιστική ιστορία από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (διαλειτουργικότητα).

Με τις παρεμβάσεις αυτές μειώθηκαν οι επισκέψεις στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ενδεικτικά αναφέρεται ότι από 1/6/2011 μέχρι και 2/1/2012 είχαν καταγραφεί (686.811) ηλεκτρονικές συναλλαγές της παραπάνω υπηρεσίας, οι οποίες μεταφράζονται σε μη επισκέψεις στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

3.5. Πρόσβαση μέσω διαδικτύου στον Ατομικό Λογαριασμό Ασφάλισης από ασφαλισμένους και εργοδότες. Από τον Δεκέμβριο του 2011 οι ασφαλισμένοι και οι εργοδότες τους μπορούν να ενημερώνονται για την ασφαλιστική ιστορία από τον ιστοτόπο ika.gr (με δυνατότητα εκτύπωσης του Αποσπάσματος Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης). Στο πρώτο μήνα λειτουργίας της εν λόγω υπηρεσίας καταγράφηκαν (16.050) ηλεκτρονικές συναλλαγές με ραγδαία αύξησή τους καθημερινά, οι οποίες μεταφράζονται σε μη επισκέψεις στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Επιπλέον οι ασφαλισμένοι μπορούν να λαμβάνουν την ασφαλιστική τους ιστορία και από την εθνική διαδικτυακή πύλη emtis.gov.

3.6. Υποβολή ΑΠΔ μέσω διαδικτύου. Από το έτος 2010 οι Εργοδότες υποβάλλουν υποχρεωτικά την ΑΠΔ μέσω διαδικτύου (Internet)

3.7. Καταβολή εισφορών στις Τράπεζες. Σύμφωνα με τον νέο ασφαλιστικό νόμο (3863/2010), οι εργοδότες από 1/ 10/ 2011 καταβάλλουν υποχρεωτικά τις εισφορές τους μέσω του τραπεζικού συστήματος και όχι μέσω των Υποκαταστημάτων - Παραρτημάτων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

3.8.Ασφαλιστική ενημερότητα μέσω διαδικτύου. Η χορήγηση ασφαλιστικής ενημερότητας είναι η μεγαλύτερη σε συναλλαγή διαδικασία των εργαζοτών με το ΙΚΑ. Από 10/1/2012 η ασφαλιστική ενημερότητα χορηγείται μέσω του διαδικτύου απευθείας στους πιστοποιημένους φορείς ή τους εργοδότες και έτσι δεν θα απαιτείται η φυσική παρουσία των εργαζοτών στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Με την παρέμβαση αυτή μειώθηκαν οι επισκέψεις στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για χορήγηση ασφαλιστικής ενημερότητας, ενδεικτικά αναφέρεται ότι σε τέσσερες (4) ημέρες από 10/1/2012 μέχρι και 13/1/2012 είχαν καταγραφεί (23.046) ηλεκτρονικές συναλλαγές της παραπάνω υπηρεσίας, οι οποίες μεταφράζονται σε μη επισκέψεις στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Επιπλέον με τη χρήση αυτής της υπηρεσίας διασφαλίζεται η νομιμότητα της διαδικασίας από φαινόμενα καταδολιεύσεων (πλαστογραφίες, παράτυπες χορηγήσεις κλπ).

3.9. Κατάργηση άσκοπων διαδικασιών: Από τον Ιούλιο του 2011 καταργήθηκαν δύο διαδικασίες που επιβάρυναν τις συναλλαγές των Μονάδων. α) Διαδικασία Θεώρησης Βεβαιώσεων Εργοδότη και β) Διαδικασία επανεκτύπωσης απωλεσθέντων Αποσπασμάτων Ατομικών Λογαριασμών Ασφάλισης.

Οι διαδικασίες αυτές είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν την πλήρη εξάπλωση του ΟΠΣ-ΙΚΑ και δεν είχε ληφθεί μέριμνα κατάργησής τους. Μετά την πλήρη εξάπλωση του ΟΠΣ-ΙΚΑ, οι διαδικασίες αυτές παρέμειναν σε ισχύ μέχρι τον Ιούλιο του 2011 παράγοντας τα εξής προβλήματα:

- Απορροφούσαν πολύ σημαντικό χρόνο των υπαλλήλων Εσόδων με τη θεώρηση Βεβαιώσεων Εργοδότη, με αποτέλεσμα την μειωμένη ενασχόλησή τους με ουσιαστικότερα καθήκοντα, όπως είναι ο έλεγχος των εργοδοτών.
- Δημιουργούσαν ανάγκες για προσωπικό στα Υποκαταστήματα προκειμένου να εκτελούνται διαδικασίες που όχι μόνο δεν προσέδιδαν όφελος, αλλά υπονόμειαν τη νομιμότητα.
- Τα στοιχεία της Βεβαίωσης δεν ελέγχονταν με αποτέλεσμα τη διαιώνιση των λαθών στις υποβληθείσες ΑΠΔ (οι ασφαλισμένοι «έκαναν τη δουλειά τους» με τη Βεβαίωση).
- Νομιμοποιούνταν «ψευδο-βεβαιώσεις» με ανύπαρκτο χρόνο ασφάλισης.
- Αύξαναν τον κίνδυνο λήψης παροχών ασθένειας και συντάξεων χωρίς ασφάλιση.
- Δημιουργούσαν σύγχυση και προβλήματα μεταξύ των υπηρεσιών εξαιτίας της ισχύος παρωχημένων οδηγιών για αποστολή των Βεβαιώσεων Εργοδοτών στο ΚΕΠ-ΙΚΑ (Δ/ση Πληροφορικής), προς καταχώριση, ενώ σ' όλες τις Μονάδες έχει εγκατασταθεί το ΟΠΣ και είναι διαθέσιμες οι ΑΠΔ και οι Λογαριασμοί των Ασφαλισμένων.

4. Αλλαγές που έχουν επέλθει στο εξωτερικό περιβάλλον

4.1. Λειτουργία των ΚΕΠ του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Εδώ και μια 10ετία λειτουργούν σ' όλη τη χώρα τα ΚΕΠ, στα οποία εκτελούνται μεταξύ άλλων και πολλές εργασίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Η οργανωτική αυτή δομή του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε πολλές περιοχές της λειτουργεί παράλληλα με τις υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Μέχρι σήμερα δεν έχει εξετασθεί η προστιθέμενη αξία της παράλληλης λειτουργίας των υπηρεσιών ΚΕΠ και ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σε μία περιοχή, ιδίως σε Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ όπου υπηρετεί μικρός αριθμός προσωπικού (1-2 άτομα). Στις περιπτώσεις αυτές οι εργασίες που μπορούν να εκτελεσθούν με νομιμότητα στις Μονάδες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, δεν είναι περισσότερες απ' αυτές που μπορούν να εκτελεσθούν στα ΚΕΠ, (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 2362/1995, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, περί δημοσιονομικής διαχείρισης και ευθύνης, τα καθήκοντα του Διατάκτη είναι ασυμβίβαστα με τα καθήκοντα των υπολόγων διαχειριστών χρημάτων του δημοσίου).

4.2. Μείωση οργανικών Μονάδων κατά 30%. Οι κατευθυντήριες οδηγίες του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που επιβάλλουν την μείωση των οργανικών μονάδων των δημοσίων φορέων και οργανισμών κατά 30%.

4.3. Δημοσιονομική κατάσταση. Η υφιστάμενη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας επιτάσσει μείωση του λειτουργικού κόστους των δημοσίων φορέων και οργανισμών.

Είναι, λοιπόν, προφανές ότι, απαιτείται ουσιαστική οργανωτική αναβάθμιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, προκειμένου να ανταποκριθεί με επάρκεια και ποιότητα στον κοινωνικό του ρόλο.

III. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Η νέα οργανωτική δομή των υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι εναρμονισμένη και συντεταγμένη με τη διοικητική διαίρεση της χώρας και σχεδιάστηκε με γνώμονα την αντιμετώπιση των νέων αναγκών, την ενσωμάτωση των αλλαγών και την αξιοποίηση στο μέγιστο βαθμό των επενδύσεων του Οργανισμού σε νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών.

Η προτεινόμενη οργανωτική δομή αποτελεί ένα μοντέλο αποκεντρωμένης διοίκησης, με ευελιξία στις αποφάσεις τοπικού ενδιαφέροντος και με επιχειρησιακή κουλτούρα για βελτίωση της αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας των εργασιών των μονάδων του δικτύου.

Οι στρατηγικοί άξονες στους οποίους κινείται είναι οι εξής:

α) Συνένωση λειτουργικών μονάδων για τη μείωση του κόστους και την επίτευξη οικονομιών κλίμακας σε όλα τα επίπεδα και

β) Καλύτερη κατανομή του υπηρετούντος ανθρωπίνου δυναμικού και οργάνωσή του με βάση τα μεγέθη κάθε μονάδας με στόχο την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους. Συγκεκριμένα με τη συνένωση των ανθρώπινων πόρων επιδιώκεται η επιτάχυνση της έκδοσης των συντάξεων, η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση φαινομένων εισφοροδιαφυγής και η είσπραξη των καθυστερούμενων οφειλών.

γ) Δημιουργία νέων οργανωτικών δομών, οι οποίες με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής, που δημιουργούν εντελώς νέες δυνατότητες λειτουργίας και διοίκησης των περιφερειακών Μονάδων Ασφάλισης, θα υποστηρίξουν:

- την αναδιάταξη των ελεγκτικών μηχανισμών με στόχο τη εξασφάλιση ποιοτικών και αποτελεσματικών ελέγχων και
- τις διαδικασίες συνεχούς εποπτείας, συστηματικής παρακολούθησης και ελέγχου των περιφερειακών μονάδων του Ιδρύματος, προκειμένου να καταστεί δυνατή η υιοθέτηση μετρήσιμων και εφικτών στόχων ποιοτικής και αποτελεσματικής λειτουργίας των Μονάδων του δικτύου.

Η οργανωτική αυτή αναβάθμιση θα προκύψει μέσω της αναδιάρθρωσης του Οργανισμού του Ιδρύματος με:

- Την εισαγωγή νέου μοντέλου αποκεντρωμένης διοίκησης στις περιφέρειες της χώρας με παράλληλο ανασχεδιασμό της περιφερειακής παρουσίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και της τυποποίησης των Μονάδων.
- Την ισχυροποίηση του κεντρικού μηχανισμού συντονισμού, ελέγχου και υποστήριξης των Μονάδων.
- Την ενσωμάτωση των νέων διαρθρωτικών αλλαγών (απόσχιση υπηρεσιών Υγείας, ΚΕ.ΠΑ. κλπ).

Το νέο Περιφερειακό Οργανωτικό Μοντέλο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ θα διαρθρωθεί σε τρία νέα επίπεδα, ως εξής:

- **Περιφερειακά Διοικητικά Κέντρα** που λειτουργούν σε επίπεδο Διοικητικής Περιφέρειας, με αρμοδιότητες επιτελικές, λειτουργικές και εκτελεστικές.
- **Υποκαταστήματα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ**, με αρμοδιότητες λειτουργικές και εκτελεστικές.
- **Γραφεία Κοινωνικής Ασφάλισης** που υποστηρίζουν τις λειτουργίες συγκεκριμένου Υποκαταστήματος στον τομέα της εξυπηρέτησης των πολιτών που συναλλάσσονται με τις υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Για τη σύσταση και λειτουργία των Γραφείων θα υπάρχει συνεργασία με δήμους ή άλλες υπηρεσίες για ενοποιημένη εξυπηρέτηση των πολιτών με χαμηλό κόστος.

Παράλληλα, στο πλαίσιο μιας στοχευμένης μεταρρυθμιστικής δυναμικής, η αναδιάρθρωση θα διεξαχθεί και στο επίπεδο της κάθε διοικητικής Περιφέρειας με βάση συγκεκριμένους κανόνες που έχουν τεθεί από την Διοίκηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ακολουθώντας τους εξής ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους:

- ➔ Η λειτουργία Υποκαταστήματος ΙΚΑ –ΕΤΑΜ να απευθύνεται σε ενεργό πληθυσμό 100.000 – 150.000 κατοίκων.
- ➔ Η λειτουργία Γραφείου Κοινωνικής Ασφάλισης να απευθύνεται σε γεωγραφικές ενότητες ενεργού πληθυσμού άνω των 10.000 κατοίκων. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση δεν θα ληφθούν υπόψη οι ειδικότερες συνθήκες και ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής (γεωγραφικά κριτήρια, οδικά δίκτυα, δυσπρόσιτες περιοχές, χιλιομετρικές αποστάσεις, απουσία ΚΕΠ, ειδικές δραστηριότητες κάποιας περιοχής κ.λ.π).
- ➔ Δημιουργία περιφερειακών δομών εποπτείας, ελέγχου και Διοίκησης. Ισχυροποίηση της περιφέρειας (αποκέντρωση αρμοδιοτήτων).
- ➔ Σύνδεση αμοιβής με την παραγωγικότητα. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να γίνει χρονισμός κάθε εργασίας προκειμένου να ορισθούν δείκτες.

Ο σχεδιασμός του νέου οργανωτικού μοντέλου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έχει παράμετρο την οικονομία λόγω δημοσιονομικής στένωσης και αφορά μόνο τις διοικητικές υπηρεσίες του ΙΚΑ-

ΕΤΑΜ. Είναι απόλυτα σαφές ότι οι οργανωτικές δομές των υπηρεσιών υγείας που έχουν περιέλθει στον ΕΟΠΥΥ δεν επηρεάζονται από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις και αλλαγές.

Κατόπιν των ανωτέρω, παραθέτουμε σε μορφή πίνακα την υφιστάμενη οργανωτική δομή ανά Περιφέρεια και αντίστοιχα τη νέα οργανωτική δομή των περιφερειακών υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όπως προτείνεται να διαμορφωθεί.

Παράρτημα 2: Πίνακας διοικητικής διάρθρωσης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ							
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ				ΗΦΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ			
1η Διοικητική Περιφέρεια Αυ. Μακεδονίας & Θράκης	ΠΑΝΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Αυ. Μακεδονίας & Θράκης	ΠΑΝΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΔΕΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Κομοτηνή	1		
ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ		1	
ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ	0	4	1	ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ		2	2
ΝΟΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	1	0	4	ΝΟΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ		1	2
ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ	0	1	0	ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ		1	
ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	1	0	1	ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ		1	
ΣΥΝΟΛΟ	2	6	7	ΣΥΝΟΛΟ	1	6	4
2η Διοικητική Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	ΠΑΝΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	ΠΑΝΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΔΕΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Θεσσαλονίκη	1		
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	0	3	0	ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣ/ΚΗΣ	1	9	3	ΝΟΜΟΣ ΘΕΣ/ΚΗΣ	0	9	3
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΙΚΙΣ	0	2	1	ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΙΚΙΣ	0	1	1
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	0	3	1	ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	0	2	0
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	0	2	1	ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	0	1	1
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	5	1	ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	0	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	1	25	8	ΣΥΝΟΛΟ	1	16	9
3η Διοικητική Περιφέρεια Αυτ. Μακεδονίας	ΠΑΝΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Αυτ. Μακεδονίας	ΠΑΝΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΔΕΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Κοζάνη	1		
ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	0	1	1
ΝΟΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0	1	0	ΝΟΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	1	2	1	ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	0	2	0	ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	0	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	1	6	2	ΣΥΝΟΛΟ	1	4	4
4η Διοικητική Περιφέρεια Ηπειρού	ΠΑΝΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Ηπειρού	ΠΑΝΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΔΕΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Ιωάννινα	1		
ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΟΤΙΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1	0	2	ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	0	1	1
ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	0	1	1
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	0	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	1	5	7	ΣΥΝΟΛΟ	1	6	2

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΘΡΗΣΗΣ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΗΣΗ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ				ΠΡΟΤΕΝΟΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΗΣΗ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ			
5η Διοικητική Περιφέρεια Θεσσαλίας	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Θεσσαλίας	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Λάρισα	1		
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	1	0	2	ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	1	1	3	ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	0	1	3
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1	2	2	ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	0	1	3
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0	2	1	ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	0	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	3	5	8	ΣΥΝΟΛΟ	1	4	7
7η Διοικητική Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Πάτρα	1		
ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	0	3	2	ΝΟΜΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	0	2	2
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	1	3	2	ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	0	3	1
ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ	0	2	3	ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ	0	2	2
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0	1	0	ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0	1	2	ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	0	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	1	10	9	ΣΥΝΟΛΟ	1	9	6
8η Διοικητική Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
				ΕΔΡΑ: Δαμία	1		
ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0	5	0	ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	1	4	1	ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	0	2	2
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	1	0	ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	1	2	3	ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	0	2	0
ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΑΔΑΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΑΔΑΣ	0	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	2	13	5	ΣΥΝΟΛΟ	1	7	4
9η Διοικητική Περιφέρεια Αττικής	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Αττικής	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ/ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
	4	53	10	ΕΔΡΕΣ: Αθήνα, Χαλάνδρι, Περιστέρι, Πειραιάς	4	41	11

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΡΟΣΗΣ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΥΠΟΣΤΑΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΡΟΣΗ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ				ΕΦΥΠΟΚΟΥΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΡΟΣΗ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ			
10η Διοικητική Περιφέρεια Πελοποννήσου	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Πελοποννήσου	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΙΦΑΛΙΣΤΗ
				ΕΔΡΑ: Τριπολιτη	1		
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	0	3	0	ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	1	1	3	ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	0	1	3
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0	2	2	ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0	1	2	ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1	1	3	ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	0	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	2	8	10	ΣΥΝΟΛΟ	1	5	11
11η Διοικητική Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Βορείου και Νοτίου Αιγαίου	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΙΦΑΛΙΣΤΗ
				ΕΔΡΑ: Πειραιώς	1		
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	1	1	1	ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	0	1	3	ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	0	1	1
ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ	0	1	0	ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1	3	3	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	0	2	2
ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0	5	2	ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	0	2	5
ΣΥΝΟΛΟ	2	11	9	ΣΥΝΟΛΟ	1	7	10
13η Διοικητική Περιφέρεια Κρήτης	ΠΑΘΟΣ			Διοικητική Περιφέρεια Κρήτης	ΠΑΘΟΣ		
	ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΤΟΠΙΚΑ ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΑ		ΠΕΡΙΦ./ΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΙΦΑΛΙΣΤΗ
				ΕΔΡΑ: Ηράκλειο	1		
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1	3	2	ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	0	2	3
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0	2	1	ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	0	1	2
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	0	1	1	ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	1	0	1	ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	0	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	2	7	5	ΣΥΝΟΛΟ	1	5	7
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ*	21	149*	80**	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	14	110	75

* Δεν περιλαμβάνονται τα Υποκ/τα που έχουν συσταθεί και δεν λειτουργούν

** Δεν περιλαμβάνονται τα Παραρτήματα που έχει ανασταλεί η λειτουργία τους

στους ΦΚΑ, στις νομαρχίες και το Δημόσιο, με εξάρτηση τις Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές, Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.), Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.), την Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και τις επιτροπές Απαλλαγών και τις Τριμελείς εξ' ιατρών επιτροπές, οι οποίες εξακολουθούν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους.

Άρθρο 7
Ενιαίος Κανονισμός Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας

Το ποσοστό αναπηρίας που συνεπάγεται κάθε πάθηση ή βλάβη ή σωματική ή ψυχική ή πνευματική εξασθένηση ή η συνδυασμένη εμφάνιση τέτοιων παθήσεων ή βλαβών ή εξασθενήσεων, καθώς και οι υποτροπές αυτών, προκαθορίζεται για όλους τους Ασφαλιστικούς Φορείς και το Δημόσιο με εκατοστιαία αναλογία σε Ενιαίο Κανονισμό Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας που εκδίδεται εντός εξαμήνου από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, μετά από γνώμη Ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και στην οποία συμμετέχει υποχρεωτικά εκπρόσωπος που υποδεικνύεται από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΜεΑ). Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η σύνθεση των μελών της επιτροπής και η συγκρότησή της.

Η ανωτέρω Ειδική Επιστημονική Επιτροπή καθορίζει επίσης και τις παθήσεις για τις οποίες η διάρκεια της αναπηρίας των ασφαλισμένων καθορίζεται επί αόριστον, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 3846/2010 (ΦΕΚ 86 Α')

Από την έκδοση του νέου ενιαίου κανονισμού καταργείται ο Κανονισμός Εκτίμησης Βαθμού Αναπηρίας (Κ.Ε.Β.Α.), καθώς και ο πίνακας καθορισμού σε εκατοστιαία αναλογία του βαθμού μείωσης της ικανότητας για εργασία του άρθρου 33 του ν. 1813/1988.

Ως την έκδοση του νέου Ενιαίου Κανονισμού η αναπηρία προσδιορίζεται, σύμφωνα με όσα σήμερα ισχύουν στον Κανονισμό εκτίμησης βαθμού Αναπηρίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, η εφαρμογή του οποίου επεκτείνεται σε όλες τις Υγειονομικές Επιτροπές πιστοποίησης αναπηρίας, πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες που λειτουργούν στους ΦΚΑ, στις νομαρχίες και το Δημόσιο συμπεριλαμβανομένης και της Ανωτάτης Στρατού Υγειονομικής Επιτροπής (Α.Σ.Υ.Ε.), καταργούμενης κάθε άλλης αντίθετης γενικής ή ειδικής διάταξης. Αιτήσεις που έχουν υποβληθεί και εκκρεμούν ενώπιον όλων των ανωτέρω Υγειονομικών Επιτροπών θα κρίνονται σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό. Από της εφαρμογής του Ενιαίου Κανονισμού οι Υγειονομικές Επιτροπές υποχρεούνται στις γνωματεύσεις τους να μηνμονεύουν ρητά το σχετικό εδάφιο ή το συνδυασμό εδωφίων στα οποία ερεζίζεται ο προσδιορισμός του ποσοστού αναπηρίας.

Άρθρο 8
Οριστικοποίηση σύνταξης αναπηρίας των ασφαλισμένων από 1.1.1993

Η παράγραφος 3 του άρθρου 25 παρ. 3 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') τροποποιείται ως ακολούθως:

«3. Το δικαίωμα συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας υφίσταται για όσο χρόνο ορίζεται από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές, παρατείνεται δε με τις ίδιες προϋποθέσεις ενώ δύναται να ελέγχεται αυτεπαγγέλτως οποτεδήποτε, με την υποβολή του συνταξιούχου σε ιατρική εξέταση από τις ανωτέρω επιτροπές. Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας είναι οριστικές για τις περιπτώσεις των ασθενειών που προβλέπονται από ρητή διάταξη, μπορεί δε να είναι οριστικές, εφόσον οι υγειονομικές επιτροπές γνωματεύουν ότι η ανικανότητα είναι μόνιμη. Οι προσωρινές συντάξεις λόγω αναπηρίας καθίστανται οριστικές, μετά και την τελική γνωμάτευση των αρμόδιων Υγειονομικών Επιτροπών εφόσον:

α) Ο συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης επτά (7) ετών συνεχώς, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε τρεις τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες υγειονομικές επιτροπές.

β) Ο συνταξιούχος έχει συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας του και χρόνο συνταξιοδότησης πέντε (5) ετών συνεχώς, κατά τη διάρκεια των οποίων υποβλήθηκε σε δύο τουλάχιστον εξετάσεις από τις οικείες υγειονομικές επιτροπές.»

Άρθρο 9
Προϋπάρχουσα αναπηρία

Ο ασφαλισμένος δικαιούται συντάξεως αναπηρίας έστω και αν η πάθηση ή βλάβη ή εξασθένηση σωματική ή πνευματική είναι προγενέστερη της υπαγωγής του στην ασφάλιση εφόσον καθίσταται ανίκανος για την εργασία του λόγω ουσιώδους επιδείνωσης και πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις που αφορούν το φορέα στον οποίο ασφαρίζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΛΟΙΠΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο 10
Όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και αναγνωριζόμενοι χρόνοι

1. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 825/1978 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύουν, αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Ο ασφαλισμένος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούται σύνταξης, αν κατά την υποβολή της αίτησης έχει πραγματοποιήσει 10.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και έχει συμπληρώσει το 58ο έτος της ηλικίας του.

Ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης για τους ασφαλισμένους που συμπληρώνουν αυτόν από 1.1.2011 αυξάνεται κατά 300 ημέρες κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση 12.000 ημερών ασφάλισης.

Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο, αυξάνεται σταδιακά από 1.1.2012 κατά ένα (1) έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.»

2. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 825/1978 (ΦΕΚ 189 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα ανωτέρω όρια ηλικίας για πλήρη και μειωμένη σύνταξη αυξάνονται από 1.1.2011 κατά εννιά (9) μήνες

κάθε έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους προκειμένου για λήψη πλήρους σύνταξης και του 58ου προκειμένου για τη λήψη μειωμένης σύνταξης.

Στην περίπτωση αυτή οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών ασφάλισής τους, από τις οποίες οι 7.500 στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.»

3. Στο τέλος της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του ν. 3029/2002 (ΦΕΚ 160 Α'), προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης για τους ασφαλισμένους του δευτέρου εδαφίου που συμπληρώνουν αυτόν από 1.12.2011 αυξάνεται κατά ένα έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών ασφάλισης. Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το δεύτερο εδάφιο αυξάνεται σταδιακά από 1.12.2012 κατά ένα έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.»

4. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του ν. 3232/2004 (ΦΕΚ 48 Α'), προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Ο ανωτέρω χρόνος ασφάλισης για τους ασφαλισμένους που συμπληρώνουν αυτόν από 1.12.2011 αυξάνεται κατά ένα έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών ασφάλισης.»

Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο αυξάνεται σταδιακά από 1.12.2012 κατά ένα έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.»

5. Στο τέλος της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του π.δ. 258/2005 (ΦΕΚ 316 Α') προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ο χρόνος αυτός ανακαθορίζεται για το έτος 2011 σε τριάντα έξι (36) έτη ασφάλισης, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται σταδιακά κατά ένα έτος και μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών ασφάλισης.»

6. Όπου από τη νομοθεσία των τομέων κύριας σύνταξης του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Αυτοαπασχολουμένων (Ε.Τ.Α.Α.) προβλέπεται συνταξιοδότηση λόγω γήρατος σε ηλικία εξήντα (60) ετών με τριάντα πέντε (35) έτη ασφάλισης, ο χρόνος αυτός ανακαθορίζεται για το έτος 2011 σε τριάντα έξι (36) έτη ασφάλισης, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται σταδιακά κατά ένα χρόνο μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών ασφάλισης.

7. Όπου από τη νομοθεσία των τομέων κύριας σύνταξης του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Αυτοαπασχολουμένων (Ε.Τ.Α.Α.) προβλέπεται συνταξιοδότηση λόγω γήρατος σε ηλικία πενήντα οχτώ (58) ετών με τριάντα πέντε (35) έτη ασφάλισης, ο χρόνος αυτός ανακαθορίζεται για το έτος 2011 σε τριάντα έξι (36) έτη ασφάλισης, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται σταδιακά κατά ένα χρόνο μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών ασφάλισης, το δε ανωτέρω προβλεπόμενο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης αυξάνεται σταδιακά από 1.12.2012 κατά ένα (1) έτος κάθε χρόνο και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.

8. Στις περιπτώσεις σταδιακής αύξησης του ορίου ηλικίας και του χρόνου ασφάλισης των παραγράφων 1, 3, 4, 5, 6 και 7 οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη

με το όριο ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης που ισχύουν κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών ή τριάντα πέντε (35) ετών ασφάλισής τους.

9. Γενικές ή καταστατικές διατάξεις φορέων κύριας ασφάλισης που προβλέπουν τη χορήγηση σύνταξης με τη συμπλήρωση 10.500 ημερών εργασίας ή τριάντα πέντε (35) ετών ασφάλισης και του 58ου ή του 60ού έτους της ηλικίας, έχουν εφαρμογή στους ασφαλισμένους που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31.12.2010.

10. Ασφαλισμένοι μετά την 1.1.1993 σε οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 12.000 ημερών εργασίας ή σαράντα (40) ετών ασφάλισης και του 60ού έτους της ηλικίας τους.

Για τη συμπλήρωση του ανωτέρω χρόνου, λαμβάνεται υπόψη και ο χρόνος ασφάλισης σε οποιονδήποτε μισοετή φορέα.

Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 2 και της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 3029/2002 (ΦΕΚ 160 Α'), της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του ν. 3232/2004 (ΦΕΚ 48 Α') και του άρθρου 41 του ν. 3518/2006 (ΦΕΚ 272 Α'), έχουν εφαρμογή στους ασφαλισμένους που συμπληρώνουν μέχρι 31.12.2010 τις 11.000 ημέρες εργασίας ή τα τριάντα επτά (37) έτη υποχρεωτικής ασφάλισης.

11. Η παράγραφος 1α του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 1 περίπτωση 1 του άρθρου 27 του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

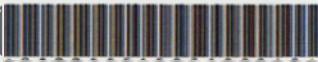
«1α. Ο ασφαλισμένος στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούται σύνταξη λόγω γήρατος εφόσον έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 4.500 ημέρες εργασίας και συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας.»

Προκειμένου για γυναίκες το όριο ηλικίας των εβήντα (60) ετών αυξάνεται από 1.12.2011 κατά ένα έτος κάθε χρόνο μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας. Η εκ μέρους των γυναικών άσκηση του δικαιώματος λήψης σύνταξης με τον ανωτέρω αριθμό ημερών ασφάλισης χωρεί οποιοδήποτε, εφόσον συμπληρώνουν το 60ό έτος της ηλικίας τους μέχρι 31.12.2010.

Στην ανωτέρω περίπτωση οι ασφαλισμένες δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης του 60ού έτους της ηλικίας τους.»

12. Η παράγραφος 1β του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α') όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 27 του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α') και συμπληρώθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 143 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'), εφαρμόζεται εφόσον ο ασφαλισμένος πληροί τις οριζόμενες σε αυτή προϋποθέσεις του ορίου ηλικίας και του αριθμού ημερών ασφάλισης μέχρι 31.12.2010.

Ο χρόνος ασφάλισης που ορίζεται από τις ανωτέρω διατάξεις για τις ασφαλισμένες που τον συμπληρώνουν από 1.12.2011 καθορίζεται σε 10.400 ημέρες ασφάλισης, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται κατά 400 ημέρες και μέχρι τη συμπλήρωση 12.000 ημερών ασφάλισης. Το όριο ηλικίας καθορίζεται από 1.12.2011 στο 58ο έτος, για πλήρη σύνταξη και στο 56ο έτος για μειωμένη, για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται κατά έξι (6) μήνες

και μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας τους, καταργουμένης εφεξής της δυνατότητας για λήψη μειωμένης σύνταξης.

Προκειμένου για ασφαλισμένους που έχουν πραγματοποιήσει 10.000 ημέρες ασφάλισης το όριο ηλικίας καθορίζεται από 1.1.2011 στο 63ο έτος για κάθε δε επόμενο έτος αυξάνεται κατά έξι (6) μήνες και μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας.

Στην ανωτέρω περίπτωση οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης που ισχύουν κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 ημερών ασφάλισής τους.

13. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α') όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 παράγραφος 1 περίπτωση 3α του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«3. α) Ο ασφαλισμένος που συμπληρώνει το 60ό έτος της ηλικίας του και 4.500 ημέρες εργασίας, από τις οποίες εκατό τουλάχιστον σε καθένα από τα πέντε ημερολογιακά έτη τα αμέσως προηγούμενα του έτους, κατά το οποίο υπαβάλει την αίτηση συνταξιοδότησης, δικαιούται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά το 1/200 της πλήρους μηνιαίας σύνταξης, για κάθε μήνα που υπολείπεται από το όριο ηλικίας που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1α.

Ειδικά για τους ασφαλισμένους της παρ. 1β του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 που πληρούν την ειδική προϋπόθεση της πραγματοποίησης των 100 ημερών κατ' έτος την αμέσως προηγούμενη της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης πενταετία, η μείωση της σύνταξης κατά το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου χωρεί για κάθε μήνα που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του διαμορφούμενου κατ' έτος ηλικίας πλήρους έτους συνταξιοδότησης, σύμφωνα με το παραπάνω.

Προκειμένου για γυναίκες που πληρούν τις ανωτέρω χρονικές προϋποθέσεις, το όριο ηλικίας των πενήντα πέντε (55) ετών αυξάνεται κατά ένα έτος από 1.1.2011 και για κάθε επόμενο έτος μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας. Το δικαίωμα λήψης μειωμένης σύνταξης στο 55ο έτος της ηλικίας χωρεί, εφόσον το όριο αυτό συμπληρώνεται μέχρι 31.12.2010. Το ποσοστό μείωσης στις ανωτέρω περιπτώσεις υπολογίζεται με βάση τους μήνες που υπολείπονται από τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1α ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

Στην ανωτέρω περίπτωση οι ασφαλισμένες δικαιούνται σύνταξη στο όριο ηλικίας όπως διαμορφώνεται κατά το έτος συμπλήρωσης του 55ου έτους της ηλικίας.

Ειδικά για τις ασφαλισμένες της παρ. 1β του άρθρου 28 του α.ν. 1846/1951 που πληρούν την ειδική προϋπόθεση της πραγματοποίησης των 100 ημερών κατ' έτος την αμέσως προηγούμενη της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης πενταετία η μείωση της σύνταξης κατά το ποσοστό του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής χωρεί για κάθε μήνα που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του διαμορφούμενου κατ' έτος ορίου ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την παρ. 12 του άρθρου αυτού. Στην περίπτωση αυτή οι ασφαλισμένες δικαιούνται μειωμένη σύνταξη στο όριο

ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης που ισχύουν κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 ημερών ασφάλισής τους.»

14. Η περίπτωση 2 της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α'), όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση του πρώτου εδαφίου με την παράγραφο 9 του άρθρου 47 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), την προσθήκη των δύο τελευταίων εδαφίων του με την παράγραφο 10 του ίδιου άρθρου του ίδιου νόμου και την προσθήκη δύο επιπλέον εδαφίων με τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 19 του ν. 2150/1993 (ΦΕΚ 98 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αν ο ασφαλισμένος λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ ή το Δημόσιο, εκτός των ανωτέρων και θυμάτων πολέμου και μητέρων, που αναγνωσθήθηκαν με το άρθρο 63 παρ. 4 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α'), δικαιούται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ πλήρη σύνταξη γήρατος, εφόσον έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 6.000 ημέρες ασφάλισης και έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας που απαιτείται από τη νομοθεσία για την απονομή πλήρους σύνταξης.

Αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει 4.800 ημέρες ασφάλισης τουλάχιστον και έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του, δικαιούται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά 50%. Προκειμένου για γυναίκες που έχουν πραγματοποιήσει τον ανωτέρω χρόνο ασφάλισης, το όριο ηλικίας των 60 ετών αυξάνεται κατά ένα έτος από 1.1.2011 και για κάθε επόμενο έτος μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας. Η εκ μέρους των γυναικών άσκηση του δικαιώματος συνταξιοδότησης με τον ανωτέρω αριθμό ημερών ασφάλισης χωρεί εφόσον συμπληρώνουν το 60ό έτος της ηλικίας τους μέχρι 31.12.2010.

Στην ανωτέρω περίπτωση, οι ασφαλισμένες δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης του 60ού έτους της ηλικίας.

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο μείωση σύνταξης επέρχεται και στην περίπτωση όπου απονέμεται σύνταξη αναπηρίας από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 παρ. 5 (εδ. α'-γ') του α.ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), εκτός αν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 3.000 ημέρες εργασίας εκ των οποίων 600 την τελευταία πενταετία.»

Οι ανωτέρω διατάξεις έχουν εφαρμογή και στους λοιπούς πλην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ φορείς κύριας ασφάλισης πλην ΟΓΑ, προκειμένου για τις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος και αναπηρίας. Ειδικά για την συνταξιοδότηση λόγω γήρατος απαιτείται η συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, με εξαίρεση την περίπτωση θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος σε περιπτώσεις του ενός φορέα κύριας ασφάλισης ταυτόχρονα ή μέσα σε διάστημα έξι (6) μηνών από την έναρξη της συνταξιοδότησης από τον πρώτο φορέα. Η ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν έχει εφαρμογή στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όταν είναι ο φορέας στον οποίο θεμελιώνεται δεύτερο συνταξιοδοτικό δικαίωμα.

15. Α) Το όριο ηλικίας των 60 ετών ή μικρότερο αυτού που προβάλεται από γενικές ή καταστατικές διατάξεις για τη συνταξιοδότηση ασφαλισμένων των

φορέων κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, αυξάνεται κατά ένα (1) έτος κάθε χρόνο από 1.1.2011 και μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου αυτού, των διατάξεων της περ. α' του εδαφίου β' της παρ. 5 του άρθρου 28 του αν. 1846/1951, καθώς και κάθε άλλης ειδικής διάταξης από την οποία προβλέπεται συνταξιοδότηση ειδικών κατηγοριών εργαζόμενων σε βαριές και ανθυγιεινές εργασίες.

Όπου από τις διατάξεις των φορέων κοινωνικής ασφάλισης προβλέπεται χορήγηση μειωμένης σύνταξης στις γυναίκες ασφαλισμένες σε όριο ηλικίας μικρότερο του 60ού έτους, το όριο αυτό αυξάνεται κατά ένα (1) χρόνο από 1.1.2011 και για κάθε επόμενο έτος μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.

β) Από 1.1.2011 τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπονται από τις διατάξεις του β.δ.7/1965 (ΦΕΚ 2 Α'), του β.δ. 649/1968 (ΦΕΚ 232 Α') και του άρθρου 19 του ν. 2703/1999 (ΦΕΚ 72 Α'), καθορίζονται κατ' ελάχιστο στο 55ο έτος της ηλικίας για πλήρη σύνταξη και στο 50ό έτος για μειωμένη, αυξάνονται δε για κάθε επόμενο έτος κατά ένα χρόνο μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού και του 55ου έτους αντίστοιχα. Όπου από τις διατάξεις των ως άνω βασιλικών διαταγμάτων και του άρθρου 19 του ν. 2703/1999 προβλέπεται συνταξιοδότηση χωρίς όριο ηλικίας, από 1.1.2011 καθορίζεται το 55ο έτος της ηλικίας, αυξάνεται δε για κάθε επόμενο έτος κατά ένα χρόνο μέχρι τη συμπλήρωση του 60ού έτους.

Οι υπέρ του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ προβλεπόμενες πρόσθετες εισφορές για τον κλάδο σύνταξης εξακολουθούν να καταβάλλονται μέχρι 31.12.2015. Από την 1.1.2016 καταβάλλεται η πρόσθετη ειδική εισφορά που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του άρθρου 23 του ν. 2084/1992.

Στις περιπτώσεις σταδιακής αύξησης του ορίου ηλικίας της παραγράφου αυτής, οι ασφαλισμένοι δικαιούνται σύνταξη στο όριο ηλικίας όπως διαμορφώνεται κατά το έτος συμπλήρωσης του προβλεπόμενου, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, ορίου ηλικίας για πλήρη ή μειωμένη σύνταξη.

16. Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από τις διατάξεις της περ. α' του εδαφίου β' της παραγράφου 5 του άρθρου 28 του αν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύουν, για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από τις γυναίκες που απασχολούνται σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, αυξάνεται κατά ένα χρόνο, από 1.1.2011 και για κάθε επόμενο έτος και μέχρι την συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας.

Στην περίπτωση αυτή οι ασφαλισμένες δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το έτος συμπλήρωσης τουλάχιστον 4.500 ημερών ασφάλισης τους από τις οποίες οι 3.600 είναι σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.

17.α) Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από τις παραγράφους 2 και 3 περ. α' του άρθρου 144 του ν. 3655/2008 για τη συνταξιοδότηση μητέρων με ανήλικα παιδιά, καθορίζεται:

από 1.1.2011 στο 52ο έτος, από 1.1.2012 στο 56ο έτος και από 1.1.2013 στο 65ο έτος.

Εάν οι μητέρες συμπληρώνουν το προβλεπόμενο από τις οικίες διατάξεις συντάξιμο χρόνο, δικαιούνται μειωμένη σύνταξη, με την συμπλήρωση του 50ού έτους της ηλικίας από 1.1.2011, του 53ου έτους από 1.1.2012 και του 60ού έτους από 1.1.2013.

β) Το όριο ηλικίας που προβλέπεται για τη συνταξιοδότηση των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέχρι 31.12.1992 μητέρων ανηλίκων τέκνων, καθορίζεται από 1.1.2011 στο 57ο έτος της ηλικίας, από 1.1.2012 στο 60ό έτος και από 1.1.2013 στο 65ο έτος.

Το όριο ηλικίας για λήψη μειωμένης σύνταξης καθορίζεται αντίστοιχα από 1.1.2011 στο 52ο έτος, από 1.1.2012 στο 55ο έτος και από 1.1.2013 στο 60ό έτος.

γ) Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από την παρ. 3γ του άρθρου 144 του ν. 3655/2008 και από την παρ. 8 του άρθρου 33 του ν. 3232/2004, για τη συνταξιοδότηση μητέρων ανηλίκων τέκνων ασφαλισμένων στον τομέα σύνταξης εφημεριδοπωλών και υπαλλήλων Πρακτορείων Θεσσαλονίκης και στον τομέα ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών, καθώς και το όριο ηλικίας των ασφαλισμένων μητέρων ανηλίκων τέκνων στον Τομέα Ασφάλισης Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου και στον Τομέα Ασφάλισης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου, καθορίζεται από 1.1.2011 στο 57ο έτος της ηλικίας, από 1.1.2012 στο 60ό έτος και από 1.1.2013 στο 65ο έτος.

Το όριο ηλικίας για λήψη μειωμένης σύνταξης καθορίζεται αντίστοιχα από 1.1.2011 στο 52ο έτος, από 1.1.2012 στο 55ο έτος και από 1.1.2013 στο 60ό έτος.

δ) Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης μητέρων ανηλίκων τέκνων ασφαλισμένων σε κλάδους κύριας ασφάλισης- σύνταξης αυτοαπασχολούμενων καθορίζεται από 1.1.2011 στο 55ο έτος της ηλικίας, από 1.1.2012 στο 58ο έτος και από 1.1.2013 στο 65ο έτος της ηλικίας.

Το όριο ηλικίας για τη λήψη μειωμένης σύνταξης καθορίζεται αντίστοιχα από 1.1.2011 στο 50ό έτος της ηλικίας, από 1.1.2012 στο 53ο έτος και από 1.1.2013 στο 60ό έτος της ηλικίας.

ε) Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από την παρ. 6 του άρθρου 24 του ν. 2084/1992 για τη συνταξιοδότηση μητέρων με ανήλικα τέκνα, καθορίζεται από 1.1.2013 στο 65ο έτος της ηλικίας.

Το όριο ηλικίας για μειωμένη σύνταξη καθορίζεται από 1.1.2013 στο 60ό έτος.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις α', β', γ', δ', σταδιακής αύξησης του ορίου ηλικίας η ασφαλισμένη μητέρα ακολουθεί το όριο ηλικίας όπως διαμορφώνεται σύμφωνα με τα παραπάνω και ισχύει κατά τη συμπλήρωσή του απαιτούμενου συντάξιμου χρόνου, εφόσον συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και στους χήρους πατέρες ανηλίκων παιδιών.

Για τους χήρους πατέρες αναπήρων παιδιών έχουν εφαρμογή οι αντίστοιχες διατάξεις που ισχύουν για τις μητέρες ανήλικων για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιών.

στ) Η διάταξη της παραγράφου 7 του άρθρου 24 του ν. 2084/1992, όπως συμπληρώθηκε με την περίπτωση β' της παραγράφου 7 του άρθρου 144 του ν. 3655/2008, καταργείται.

ζ) Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 6 του άρθρου 144 του ν. 3655/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«Προκειμένου για συνταξιοδοτικά δικαιώματα που θεμελιώνονται από 1.1.2011 απαιτείται η συμπλήρωση του 52ου έτους, από 1.1.2012 του 55ου και από 1.1.2013 του 65ου έτους της ηλικίας.»

18. Το άρθρο 40 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ως χρόνος ασφάλισης στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και το Δημόσιο λογίζεται, πλην του χρόνου πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης: α) ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας, β) ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, γ) ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και μέχρι 300 ημέρες, ο χρόνος επιδότησης τακτικής ανεργίας και μέχρι 300 ημέρες, δ) ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο (2) έτη, ε) ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, καθώς και ο χρόνος σπουδών, μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας σε μέσες επαγγελματικές σχολές, ο οποίος είναι ίσος με τα κατά το χρόνο αποφοίτησης επίσημα ακέραια χρόνια σπουδών της οικείας σχολής, στ) ο χρόνος ανεργίας, μετά την υπαγωγή στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, ζ) ο προβλεπόμενος από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κήτης και λοχείας, η) ο χρόνος απεργίας, θ) ο πλασματικός χρόνος του άρθρου 141 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'), που αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές και ανεξάρτητα του χρόνου γέννησης των παιδιών και ι) ο χρόνος μαθητείας όπως ορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις και μέχρι ένα (1) έτος, ια) ο χρόνος αποδεδειγμένης άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας πριν την εγγραφή στα μητρώα του Ο.Α.Ε.Ε. και μέχρι πέντε (5) έτη εφόσον δεν είχαν πληρωθεί οι ασφαλιστικές εισφορές.

2. Η αναγνώριση και εξαγορά του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1358/1983 (ΦΕΚ 60 Α') όπως ισχύουν κάθε φορά.

Στις περιπτώσεις που θεμελιώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2011 μέχρι 31.12.2014 με βάση τις ισχύουσες διατάξεις, το ποσό για την εξαγορά του χρόνου της στρατιωτικής θητείας στους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης μειώνεται κατά 30%. Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2015 και εφεξής το ανωτέρω ποσό μειώνεται κατά 50%. Το καταβαλλόμενο ποσό και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις δεν μπορεί να είναι κατώτερο αυτού που προκύπτει με βάση υπολογισμού το 25πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη.

Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών αναγνωρίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται βάσει του ποσοστού εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη, που ισχύει για κάθε φορέα και του 25πλάσιου του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη, που ισχύει κατά τη χρονολογία υποβολής της αίτησης αναγνώρισης.

Οι ημέρες επιδότησης λόγω ασθένειας λόγω τακτικής ανεργίας και ο προβλεπόμενος από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.

χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κήτης και λοχείας, συνυπολογίζονται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας και ο χρόνος απεργίας αναγνωρίζονται, με αίτηση του ενδιαφερομένου, τόσο για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και εξαγοράζεται βάσει του ποσοστού εισφοράς εργοδότη και ασφαλισμένου του οικείου φορέα και των αποδοχών του ασφαλισμένου κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης, το ποσό δε της εξαγοράς βαρύνει τον ασφαλισμένο. Η αίτηση υποβάλλεται στον ασφαλιστικό οργανισμό που υπάγεται ο ασφαλισμένος κατά το χρόνο χορήγησης της εκπαιδευτικής άδειας ή της απεργίας και συνοδεύεται από βεβαίωση του εργοδότη που εκδόθηκε κατά τον ίδιο χρόνο, από την οποία να προκύπτει ο λόγος χορήγησης και η διάρκεια της άδειας ή της απεργίας.

Ο χρόνος φοίτησης σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές, ο χρόνος σπουδών σε μέσες επαγγελματικές σχολές, ο χρόνος μαθητείας, καθώς και ο χρόνος ανεργίας αναγνωρίζονται, μετά από αίτηση του ασφαλισμένου, για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης με την καταβολή για κάθε μήνα ποσού εξαγοράς υπολογιζόμενου με ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) για τους φορείς κύριας ασφάλισης και έξι τοις εκατό (6%) για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης επί του 25πλάσιου του ΗΑΕ που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Οι ασφαλιστικές εισφορές για τις κατά τα παραπάνω αναγνωρίσεις καταβάλλονται είτε εφ'όπαξ, εντός τριμήνου από την κοινοποίηση της απόφασης οπότε παρέχεται έκπτωση 15 % είτε σε μηνιαίες δόσεις, ίσες με τους αναγνωριζόμενους μήνες. Η πρώτη δόση καταβάλλεται μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα της κοινοποίησης της απόφασης. Καθυστέρηση καταβολής δόσης συνεπάγεται επιβάρυνση της με τα εκάστοτε προβλεπόμενα πρόσθετα τέλη.

Σε περίπτωση θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή προσαύξησης του ποσού της σύνταξης πριν το χρόνο εξόφλησης της εισφοράς εξαγοράς, παρακρατείται κάθε μήνα από τη σύνταξη και μέχρι την εξόφληση ποσό ίσο με το 1/3 του ποσού της σύνταξης.

Ο πλασματικός χρόνος ασφάλισης του άρθρου 141 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α'), συνυπολογίζεται και για τη συμπλήρωση του χρόνου συνταξιοδότησης λόγω γήρατος σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 10 του άρθρου αυτού, καθώς και των 4.500 ημερών ή δεκαπέντε (15) ετών ασφάλισης.

Οι χρόνοι των περιπτώσεων γ' και ζ' συνυπολογίζονται μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος και όχι για τον προσδιορισμό του δικαιούμενου ποσού σύνταξης.

Ο χρόνος κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος έλαβε σύνταξη αναπηρίας συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των ελάχιστων προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος.

Όσοι συμπληρώνουν τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος μέχρι 31.12.2010, με προσμέτρηση χρόνων που προβλέπονται στο άρθρο 40 του ν. 2084/1992, εφόσον η σχετική αίτηση

αναγνώρισης υποβληθεί μέχρι 31.12.2013, ακολουθούν τις κατά περίπτωση προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που ισχύουν κατά το έτος 2010.

3. Οι αναγνωριζόμενοι χρόνοι συνυπολογίζονται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, εφόσον ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες ή δώδεκα (12) έτη ασφάλισης.

Ο συνολικός χρόνος ο οποίος, με βάση τα ανωτέρω, συνυπολογίζεται ή αναγνωρίζεται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, δεν μπορεί να υπερβεί τα επτά (7) έτη.

Ειδικότερα, ο χρόνος αυτός καθορίζεται κατ' ανώτατο όριο:

α) σε τέσσερα (4) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2011.

β) σε πέντε (5) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2012.

γ) σε έξι (6) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2013 και

δ) σε επτά (7) έτη για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2014 και εφεξής.

Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 1.1.2011.

19. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 155 του ν. 3528/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» (ΦΕΚ 26 Α') προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ο υπάλληλος με αίτησή του, που υποβάλλεται έξι (6) μήνες πριν τη συμπλήρωση τριάντα πέντε (35) ετών πραγματικής και συντάξιμης δημόσιας υπηρεσίας, καθώς και του ορίου ηλικίας υποχρεωτικής αποχώρησης, μπορεί να ζητήσει να παραμείνει στην υπηρεσία έως τρία (3) επιπλέον έτη και έως τη συμπλήρωση κατ' ανώτατο όριο του 65ού έτους της ηλικίας.»

Κατά την πρώτη εφαρμογή της διάταξης η αίτηση γίνεται αποδεκτή εφόσον υποβληθεί εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Δυνατότητα ασήθησης του ανωτέρω δικαιώματος έχουν και όσοι έχουν αυτοδικαίως απολυθεί από της Ιουνίου 2010.

20. Διατάξεις Κανονισμών Εργασίας και Επιχειρησιακών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας που εφαρμόζονται σε εργαζόμενους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτές ορίζεται από το ν.1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), και προβλέπουν αυτοδίκαιη και υποχρεωτική απόλυση με τη συμπλήρωση είτε του οριζόμενου σε αυτές χρόνου υπηρεσίας και ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, είτε του ορίου ηλικίας που προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος, δεν εφαρμόζονται, εφόσον υποβληθεί από τον εργαζόμενο αίτηση παραμονής στην υπηρεσία που γίνεται υποχρεωτικά αποδεκτή από τον εργοδότη. Η παραμονή δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τριών (3) ετών εκτός και εάν δεν θεμελιώνεται δικαίωμα για συνταξιοδότηση με πλήρη σύνταξη.

Άρθρο 11

Αναπροσαρμογή συντάξεων και ορίων ηλικίας

1. α) Από 1.1.2014 οι συντάξεις των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων του Δημοσίου αναπροσαρμόζονται κατ' έτος με κοινή

απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης στη βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% από τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους και δεν υπερβαίνει την ετήσια μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

β) Οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου με τις οποίες προβλέπεται αναπροσαρμογή ή αύξηση των συντάξεων, που καταβάλλονται από αυτό, κατά τρόπο διαφορετικό από τον οριζόμενο με τις διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης ή με βάση τις ισχύουσες κάθε φορά μισθολογικές διατάξεις, καταργούνται από 1.1.2014.

2. Από την 1.1.2011 και ανά διετία η Εθνική Αναλογιστική Αρχή εκπονεί αναλογιστικές μελέτες, οι οποίες επικυρώνονται από την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αντικείμενο τη συνεχή παρακολούθηση της εξέλιξης της εθνικής συνταξιοδοτικής δαπάνης. Με ειδικό νόμο ανακαθορίζονται οι συντάξεις με στόχο τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος. Το ύψος των ανωτέρω δαπανών για τη βασική, την αναλογική και την επικουρική σύνταξη, προβαλλόμενο έως το έτος 2060, δεν πρέπει να υπερβαίνει το περιθώριο αύξησης των 25 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, με έτος αναφοράς το 2009.

3. Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και του Δημοσίου, ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 10 του παρόντος νόμου και σε καταστατικές ή γενικές διατάξεις νόμων, ανακαθορίζονται κατά τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των 65 ετών. Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 1.1.2021 και κατά την πρώτη εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή της δεκαετίας 2010 έως και 2020. Από 1.1.2024 τα ανωτέρω όρια ανακαθορίζονται ανα τριετία. Η αναπροσαρμογή των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που εκδίδεται κατά το τελευταίο έτος κάθε περιόδου με βάση τους σχετικούς δείκτες που προσδιορίζονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Eurostat και αφορούν στην επόμενη περίοδο.

Άρθρο 12

Γενικοί όροι συνταξιοδότησης επιζώντος συζύγου

1. Ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη από ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, ή το Δημόσιο κατά περίπτωση, στις εξής περιπτώσεις:

Α. Αν ο θάνατος του ασφαλισμένου συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο τριών (3) ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν:

α) Ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα, εργατικό ή μη.

β) Κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε, νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο.

γ) Η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου τελούσε σε κατάσταση εγκυμοσύνης, η οποία δεν διεκόπη και γεννήθηκε ζων τέκνο.

Παράρτημα 4: Εγκύκλιοι ΙΚΑ υπ' αριθμ. 38/2012 και 53/2012, Νόμος 3996/2011

ΑΔΑ: Β49Φ4691ΩΓ-ΣΚΨ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΣΦ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
Ταχ. Δ/ση: Αγ. Κων/νου 8 (10241)
Πληροφορίες: Χ. Τσαμπανάκη
Αριθ. Τηλεφώνου: 2105215194
FAX: 2105230046
e-mail : diefpar@ika.gr

ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, 11/05/2012

Αριθ. Πρωτ. **ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ**
Σ48/54 **ΑΡ. 38**

ΠΡΟΣ
Τους Αποδέκτες του Πίνακα Α'

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Η.ΔΙ.ΚΑ Α.Ε.
Δ/ΝΣΗ: Α' ΣΥΝΤ/ΣΗΣ
& ΡΟΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ: Β'
Λαγουμιτζή 40, Ν. Κόσμος
117 45 ΑΘΗΝΑ
2. ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
Δ/ση Εκμετάλλευσης
Τμ. Παραγωγής
Ανακίνησης Αναφορών
Παπαδιαμαντοπούλου 87,
115 27, Ζωγράφου
3. ΟΠΣ-ΙΚΑ-ΕΤΑΜ
Επιχειρησιακή Ομάδα Παροχών
Πατησίων 12, 106 77, Αθήνα
4. Από ένα αντίτυπο σε κάθε υπάλληλο των Τμημάτων Πληρωμών Συντάξεων

ΘΕΜΑ: Χορήγηση Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.) από 01/01/2012.

Σχετ.: Εγκ. 64/2011

Όπως είναι γνωστό, με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 20 του ν. 2434/1996, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με την παράγραφο 1 του άρθρου 34 του ν. 3996/2011 και τη σχετική με αριθμ. πρωτ. Φ.80000/οικ.18510/1227/16.08.2011 Εγκύκλιο του Υπουργείου, προβλέπεται ότι τόσο τα εισοδηματικά κριτήρια της παραγράφου 1, του άρθρου 34, του ν. 3996/2011, όσο και τα εισοδηματικά κριτήρια της παραγράφου 2, του ίδιου άρθρου, μπορούν να αναπροσαρμόζονται από 1.1.2012 κι εφεξής και σε ετήσια βάση, με κοινή απόφαση

των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με βάση το ποσοστό αύξησης του εισοδήματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος, που αναφέρεται στο κριτήριο β', της παραγράφου 1, του άρθρου 34, του ν. 3996/2011 κι αντιστοιχεί σε συνταξιούχο πλήρους κατώτατου ορίου κύριας σύνταξης γήρατος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ χωρίς προσαυξήσεις. Με την ίδια απόφαση μπορούν να αναπροσαρμόζονται και τα ποσά του Ε.Κ.Α.Σ. (τόσο της παραγράφου 1, του άρθρου 34, του ν. 3996/2011 όσο και της παραγράφου 2, του ίδιου άρθρου), για τις από 1.1.2012 κι εφεξής ετήσιες χρονικές περιόδους, με βάση την εξέλιξη του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του έτους αναπροσαρμογής.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτό, το Υπουργείο με το Φ.11321/3614/273/5.3.2012 έγγραφο του μας γνώρισε ότι δεδομένης της μη μεταβολής των μηνιαίων κατώτατων ορίων χορήγησης σύνταξης γήρατος και αναπηρίας του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. κατά τα έτη 2009-2010, για το τρέχον έτος 2012, τα εισοδηματικά κριτήρια των παραγράφων 1 και 2, του άρθρου 34, του ν. 3996/2011 δεν πρόκειται να αναπροσαρμοστούν. Επομένως, για την καταβολή των αντίστοιχων επιδομάτων για το τρέχον έτος, εξακολουθούν να ισχύουν τα εισοδηματικά κριτήρια που ίσχυαν για το έτος 2011. Ειδικά δε, για το εισοδηματικό κριτήριο υπό στοιχείο ε), που τέθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 34, του ν. 3996/2011 [δηλαδή, το ύψος της καταβαλλόμενης ακαθόριστης μηνιαίας κύριας κι επικουρικής σύνταξης - στην οποία συμπεριλαμβάνονται και τα πάσης φύσεως επιδόματα, εκτός από τα επιδόματα εορτών κι επιδόματα αδείας-, που δε μπορεί να υπερβαίνει τα οκτακόσια πενήντα ευρώ (850,00€)], σημειώνουμε ότι η συνδρομή του ή μη θα εξετάζεται κατά το μήνα ανάρτησης του σχετικού εγγράφου του Υπουργείου Εργασίας (Α.Π. Φ.11321/3614/273) στη Διαύγεια (ΑΔΑ: Β441Λ-ΚΨΝ - Μάρτιος 2012).

Επίσης, μας γνώρισε ότι για το έτος 2012, δεν πρόκειται να αναπροσαρμοστούν ούτε και τα ποσά του Ε.Κ.Α.Σ. των παραγράφων 1 και 2, του άρθρου 34, του ν. 3996/2011.

Κατόπιν των ανωτέρω, οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης του ΕΚΑΣ παραμένουν ίδιοι, όπως αυτοί προσδιορίστηκαν στην 64/2011 εγκύκλιο, τους οποίους επαναφέρουμε για διευκλίνισή σας. Για τον έλεγχο, όμως, της πλήρωσης των κατωτέρω εισοδηματικών κριτηρίων θα λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα που δηλώθηκαν με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος του προηγούμενου οικονομικού έτους, δηλ. τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2011.

ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ Ε.Κ.Α.Σ.

Εισοδηματικά κριτήρια

Α) Το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημα από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα να μην υπερβαίνει το ποσό των **8.472,09 ευρώ**.

Από το ανωτέρω εισόδημα αφαιρούνται μόνο τα ποσά που αντιστοιχούν:

- στη σύνταξη αναπήρων και θυμάτων πολεμικής περιόδου κατά την εκτέλεση της στρατιωτικής υπηρεσίας
- στην ισόβια σύνταξη που χορηγείται σε πολύτεκνες μητέρες βάσει του άρθρου 63 του Ν. 1892/90, όπως ισχύει και
- στα προνοιακά βοηθήματα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Ευνόητο είναι ότι προηγούμενες οδηγίες εξακολουθούν να ισχύουν και στο κριτήριο αυτό συνυπολογίζονται το επίδομα απόλυτης αναπηρίας, το επίδομα παραπληγίας - τετραπληγίας, το καθαρό ποσό από μισθούς και συντάξεις αλλοδαπής προέλευσης, τα ποσά στρατιωτικής σύνταξης που χορηγούνται σε αναπήρους ειρηνικής περιόδου.

Β) Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο, καθώς κι απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει τα **9.884,11 ευρώ**.

Γ) Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο, καθώς κι απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει τα **15.380,90 ευρώ**.

Σας επιστούμε την προσοχή στο στοιχείο που προστίθεται στη νέα διάταξη, που είναι ο συνυπολογισμός στα εισοδηματικά κριτήρια Γ και Δ του απαλλασσόμενου ή φορολογούμενου με ειδικό τρόπο εισοδήματος, δηλαδή εκτός από το ποσό που αναφέρεται στο πεδίο «φορολογητέο εισόδημα» θα λαμβάνεται υπόψη και οποιοδήποτε άλλο ποσό π.χ. «αυτοτελώς φορολογούμενα ποσά» κ.λ.π., με εξαίρεση την περίπτωση που τα αυτοτελώς φορολογούμενα ποσά αφορούν ποσά Ε.Κ.Α.Σ., οπότε και δεν θα συνυπολογίζονται για τα κριτήρια Γ και Δ καθώς και τα ποσά που αντιστοιχούν:

- ο στη σύνταξη αναπήρων και θυμάτων πολεμικής περιόδου κατά την εκτέλεση της στρατιωτικής υπηρεσίας
- ο στη σύνταξη και τυχόν επιδόματα που χορηγούνται σε πολύτεχνες μητέρες
- ο στα προνοιακά βοηθήματα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Για τον έλεγχο της πλήρωσης των ανωτέρω εισοδηματικών κριτηρίων λαμβάνονται υπόψη τα εισοδήματα που δηλώθηκαν με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος του προηγούμενου οικονομικού έτους, δηλαδή προκειμένου για το τρέχον έτος εξετάζεται η δήλωση φορολογίας εισοδήματος του 2011.

Δ) Το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης που καταβάλλεται στον συνταξιούχο τον **Μάρτιο του 2012** - στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και τα πάσης φύσεως επιδόματα, εκτός από τα επιδόματα εορτών και επιδόματος αδείας - **δεν υπερβαίνει το ποσό των 850,00 ευρώ**.

Προκειμένου για όσους συνταξιοδοτούνται μετά το **Μάρτιο του 2012**, για τη διαπίστωση της υπέρβασης ή όχι του ανωτέρω ορίου (δηλ. των 850,00 ευρώ) λαμβάνονται υπόψη τα ακαθάριστα ποσά κύριας και επικουρικής σύνταξης του πρώτου πλήρους μήνα συνταξιοδότησης.

Ε) Επιπρόσθετα σας υπενθυμίζουμε ότι:

1) **δε συνυπολογίζονται** στα εισοδηματικά κριτήρια ως αυτοτελώς φορολογούμενα ποσά, τα ποσά που χορηγήθηκαν ως **επίδομα θέρμανσης** (σχετ. Εγκ. 11/2009), καθώς και τα ποσά που χορηγήθηκαν ως **έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις** το έτος 2010 (σχετ. Εγκ. 80/2010).

2) **δε συμπεριλαμβάνονται** στα υπό έλεγχο κριτήρια τα **ακαθάριστα έσοδα ατομικής επιχείρησης**

3) **συνυπολογίζονται τα καθαρά έσοδα (κέρδη) ατομικής επιχείρησης**, που εμφανίζονται ως εγγραφές είτε ως εισοδήματα από εμπορικές επιχειρήσεις είτε ως αυτοτελώς φορολογούμενα ποσά.

ΣΤ) Όριο ηλικίας

Οι συνταξιούχοι γήρατος και θανάτου να συμπληρώνουν από την 1/1/2012 το 60^ο έτος της ηλικίας τους.

Δεν απαιτείται η συμπλήρωση του ανωτέρω ορίου ηλικίας στις περιπτώσεις συνταξιούχων λόγω αναπηρίας και παιδιών που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους.

Ποσό επιδόματος

Η κλιμάκωση στο ποσό του Ε.Κ.Α.Σ., με βάση τα συνολικά ποσά εισοδήματος από συντάξεις (κύριες, επικουρικές κ.λ.π.) καθώς και από μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα, διαμορφώνεται αντίστοιχα για το έτος 2011 ως εξής:

α) για συνολικά ποσά εισοδήματος **μέχρι 7.715,65 ευρώ** καταβάλλεται επίδομα ύψους **230,00 ευρώ κατά μήνα**
 β) για συνολικά ποσά εισοδήματος από 7.715,66 ευρώ μέχρι του ποσού των 8.472,09 ευρώ καταβάλλεται ποσό μηνιαίου επιδόματος ως εξής:

<u>Ποσό εισοδήματος</u>	<u>Ποσό Ε.Κ.Α.Σ.</u>
Από 7.715,66 μέχρι 8.018,26 ευρώ	172,50 ευρώ
Από 8.018,27 μέχρι 8.219,93 ευρώ	115,00 ευρώ
Από 8.219,94 μέχρι 8.472,09 ευρώ	57,50 ευρώ

Τα παραπάνω ποσά χορηγούνται σε όσους συνταξιούχους γήρατος και αναπηρίας λαμβάνουν πλήρη σύνταξη.

Σε όσα από τα ανωτέρω πρόσωπα λαμβάνουν μειωμένη σύνταξη γήρατος (λόγω ορίου ηλικίας) ή μειωμένη σύνταξη αναπηρίας, το δικαιούμενο Ε.Κ.Α.Σ. ισούται με 2/3 των ανωτέρω πλήρων ποσών Ε.Κ.Α.Σ.

Στις περιπτώσεις συνταξιούχων λόγω αναπηρίας, η οποιαδήποτε μεταβολή στο ποσοστό αναπηρίας εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους στο οποίο καταβάλλεται το Ε.Κ.Α.Σ. δεν επιφέρει μεταβολή στο ποσό του επιδόματος.

Π.χ. συνταξιούχος αναπηρίας με ποσοστό 80% - δικαιούχος Ε.Κ.Α.Σ. για το τρέχον έτος - που επανακριθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές τον Οκτώβριο του 2012 με ποσοστό αναπηρίας 67%- θα εξακολουθήσει να λαμβάνει πλήρες ποσό Ε.Κ.Α.Σ., καθ' όλο το τρέχον έτος και η μείωση κατά το 1/3 του δικαιούμενου ποσού θα χωρήσει για το τυχόν δικαιούμενο Ε.Κ.Α.Σ. του 2013.

Στην περίπτωση συνδικαιούχων σύνταξης θανάτου - δικαιούχων του Ε.Κ.Α.Σ., το ποσό του επιδόματος επιμερίζεται στους συνδικαιούχους κατά τα ίδια ποσοστά επιμερισμού της σύνταξης.

**ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΟΣΟΥ Ε.Κ.Α.Σ.
(ΜΕ ΕΙΔΙΚΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ)**

Με την παρ. 2 α-γ του άρθρου 34 του Ν. 3996/2011 χορηγείται Ε.Κ.Α.Σ. ύψους 30 ευρώ κατ' μήνα, με τα ακόλουθα εισοδηματικά κριτήρια, εφόσον υπάρχει μόνιμη διαμονή στη χώρα και το ηλικιακό όριο των 60 ετών (για συνταξιούχους γήρατος και θανάτου),

α) Το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημα από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα κυμαίνεται από **8.472,10 ευρώ μέχρι 9.200,00 ευρώ**.

Από το ανωτέρω εισόδημα αφαιρούνται μόνο τα ποσά που αντιστοιχούν:

- στη σύνταξη αναπήρων και θυμάτων πολεμικής περιόδου κατά την εκτέλεση της στρατιωτικής υπηρεσίας
- στην ισόβια σύνταξη που χορηγείται σε πολύτεχνες μητέρες βάσει του άρθρου 63 του Ν. 1892/90, όπως ισχύει και
- στα προνοιακά βοηθήματα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

β) Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο καθώς και απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των **9.884,11 ευρώ**.

γ) Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο καθώς και απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των **13500,00 ευρώ**.

Το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης που καταβάλλεται στον συνταξιούχο τον Μάρτιο του 2012 - στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και τα πάσης φύσεως επιδόματα, εκτός από τα επιδόματα εορτών και επιδόματος αδείας - δεν υπερβαίνει το ποσό των **850,00 ευρώ**.

Προκειμένου για όσους συνταξιοδοτούνται μετά τον Μάρτιο του 2012, για τη διαπίστωση της υπέρβασης ή όχι του ανωτέρω ορίου (δηλ. των 850,00 ευρώ) λαμβάνονται υπόψη τα ακαθάριστα ποσά κύριας και επικουρικής σύνταξης του πρώτου πλήρους μήνα συνταξιοδότησης.

Το ποσό των 30 ευρώ μειώνεται κατά το 1/3 σε περίπτωση συνταξιούχων με μειωμένη σύνταξη γήρατος και αναπηρίας, όπως αναφέρεται αναλυτικό στην παρ. 1 της παρούσας εγκυκλίου.

ΧΡΟΝΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

Η εξέταση της πλήρωσης των εισοδηματικών κριτηρίων για τη χορήγηση του Ε.Κ.Α.Σ. του 2012, αν και θα έπρεπε να γίνει με τη σύνταξη μηνός Μαΐου, λόγω μηχανογραφικών προβλημάτων θα γίνει με τη **σύνταξη Ιουνίου 2012 στις 22/05/2012**.

Επισημαίνουμε ότι το ποσό του Ε.Κ.Α.Σ. δεν υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές υπέρ κλάδου ασθενείας, ούτε στην Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων.

Σας ενημερώνουμε, επίσης, ότι οι περιπτώσεις κατοίκων ημεδαπής με εισοδήματα από το εξωτερικό, τα οποία έχουν δηλώσει στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, θα αντιμετωπιστούν μηχανογραφικά.

Τέλος, αναφορικά με το αν θα χορηγείται πλήρες ποσό ή μειωμένο στους συνταξιούχους που έχουν πάρει τμηματική σύνταξη συνυπολογίζοντας για τη θεμελίωση και χρόνους σε χώρα του εξωτερικού, θα σας ενημερώσουμε μετά την απάντηση στο σχετικό ερώτημα προς το Υπουργείο Εργασίας.

Εσωτερική διανομή:

1. Γραμματεία Διοικητή ΙΚΑ-ΕΤΑΜ
2. Γραμματεία Υποδ/τη κ. Δ. Πατσούρη
3. Γρ. Γεν. Δ/ντριας Ασφ/κων Υπηρεσιών
4. Γρ. Δ/ντριας Παροχών
5. Δ/νση Παροχών
Τμήμα Κύριας Σύνταξης (7 αντίτυπα)

Η ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΤΡΙΑ
ΑΣΦ/ΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΓΔΟΝΤΑΚΗ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΣΦ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ταχ. Δ/ση: Αγ. Κων/νου 8 (10241)
Πληροφορίες: Μ. Κουτσοπούλου
Αριθ. Τηλεφώνου: 2105215185
e-mail : dietsor@ika.gr

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα, 24/7/ 2012

Αριθ. Πρωτ. Εγκ. 64/2004, 4/2005, Γ.Ε.: Σ50/29/5.12.2005, Σ40/106/24.11.2005, Σ50/2/20.1.2006.
ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΑΡ.53
Σ50/8

ΠΡΟΣ:

Τους Αποδέκτες του Πίνακα Α'

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
Διεύθυνση Εκμετάλλευσης
Τμήμα Συντάξεων
Παπαδιαμαντοπούλου 87, Τ.Κ. 11527 Αθήνα
2. Η.ΔΙ.ΚΑ. Α.Ε.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Α' ΣΥΝΤ/ΣΗΣ & ΡΟΗΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
Τμήμα: Β'
Λαγουμπιζή 40, Τ.Κ. 11745 ΑΘΗΝΑ
3. Ο.Π.Σ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ
Ομάδα Υποέργου Παραχών Συντάξεων
Πατησίων 12, Τ.Κ. 10677 Αθήνα
4. ΕΤΕΑΜ
Πειραιώς 9-11, Τ.Κ. 10552 Αθήνα

Θ Ε Μ Α : «Τροποποίηση προϋποθέσεων συνταξιοδότησης διαζευγμένων, σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ/ΕΤΕΑΜ. Κοινοποίηση διατάξεων του άρθρου 37 παρ. 3 του Ν. 3996/2011 και παροχή οδηγιών».

Σχετ.: Εγκ. 64/2004, 4/2005, Γ.Ε.: Σ50/29/5.12.2005, Σ40/106/24.11.2005, Σ50/2/20.1.2006.

Σας κοινοποιούμε το άρθρο 37 παρ. 3 του Ν. 3996/2011, με το οποίο τροποποιούνται οι διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 3232/2004 περί συνταξιοδότησης διαζευγμένων λόγω θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, ο οποίος επέρχεται από 5.8.2011 και εξής, ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων αυτών.

A. Οι μεταβολές στη νομοθεσία

Με τις κοινοποιούμενες διατάξεις επήλθαν οι ακόλουθες τροποποιήσεις στο άρθρο 4 του Ν. 3232/2004 (σε παρένθεση οι διατάξεις που μεταβάλλονται):

1. Η σύνταξη λόγω θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου χορηγείται σε διαζευγμένους/-ες και από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (α' εδάφιο παρ. 1).
2. Η διάρκεια του έγγαμου βίου μεταξύ των πρώην συζύγων μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση πρέπει να είναι **δεκαετής** (γ' στοιχείο παρ. 1).
3. Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του/της αιτούντος/-σας τη σύνταξη δεν πρέπει να ξεπερνά το **διπλάσιο** του ποσού που καταβάλλει κατ' έτος ο ΟΓΑ στους ανασφάλιστους υπερήλικες (στοιχείο ε' παρ. 1).
4. Τα ποσοστά επιμερισμού της σύνταξης, κύριας και επικουρικής, σε πρώην συζύγους και χήρους/-ες, διαφοροποιούνται και εξαρτώνται από τη διάρκεια του έγγαμου βίου μεταξύ των πρώην συζύγων, η οποία έχει τροποποιηθεί αντιστοίχα (παρ. 2).

B. Ερμηνευτικές οδηγίες

Μετά τις ανωτέρω τροποποιήσεις ισχύουν τα εξής:

- i. Οι νέες διατάξεις επεκτείνουν το δικαίωμα συνταξιοδότησης και από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Για τη διάταξη αυτή θα δοθούν οδηγίες από την αρμόδια υπηρεσία (ΕΤΕΑΜ).
- ii. Μειώνονται σε 10 τα έτη έγγαμου βίου που πρέπει να έχουν συμπληρωθεί μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ή μέχρι την εκπνοή των δικονομικών προθεσμιών για την άσκηση τακτικών και έκτακτων ένδικων μέσων.
- iii. Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του/της αιτούντος/-σας τη σύνταξη κατά το έτος 2010 δεν πρέπει να ξεπερνά το ποσό των 10.080 €, που αντιστοιχεί στο **διπλάσιο** του ετήσιου ποσού που κατέβαλε ο ΟΓΑ στους ανασφάλιστους υπερήλικες το 2010, δεδομένου ότι το εισόδημα του έτους αυτού δηλώθηκε στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων οικονομικού έτους 2011, το εκκαθαριστικό σημείωμα του οποίου λαμβάνεται ως δικαιολογητικό για την πλήρωση της προϋπόθεσης αυτής.
- iv. Το ποσό της σύνταξης, κύριας και επικουρικής, εξαρτάται από τη διάρκεια του έγγαμου βίου μεταξύ των πρώην συζύγων.

Στην περίπτωση που ο γάμος συμπλήρωσε **διάρκεια μέχρι δέκα ετών**, ο/η **χήρος/α λαμβάνει το 75%** της σύνταξης που χορηγείται σε επιζώντες συζύγους και το υπόλοιπο **25%** ο/η **διαζευγμένος/-η**. Από τη συμπλήρωση του **ενδέκατου έτους μέχρι και του τριακοστού πέμπτου**, για κάθε έτος έγγαμου βίου μετά το δέκατο **το ποσοστό σύνταξης που δικαιούται ο/η χήρος/-α μειώνεται κατά μία ποσοστιαία μονάδα και αυξάνεται αναλόγως υπέρ του διαζευγμένου/-ης**.

Από τη συμπλήρωση του τριακοστού έκτου έτους έγγαμου βίου τα ποσοστά σύνταξης μοιράζονται κατά 50% στο/η χήρο/-α και κατά 50% στο/η διαζευγμένο/-η.

Τα ανωτέρω ποσοστά ισχύουν και στην περίπτωση που δεν υπάρχει χήρος/-α. Επομένως, ο/η διαζευγμένος/-η δικαιούται τα ποσοστά σύνταξης που του αναλογούν ως εάν υπήρχε χήρος/-α, ανάλογα με τα έτη διάρκειας του γάμου μεταξύ των πρώην συζύγων.

Εξ άλλου, εάν υπάρχουν περισσότεροι του/της ενός/μιας επιζώντες/-σες διαζευγμένοι/-ες, το ποσοστό της σύνταξης που δικαιούνται συνίσταται στη διαίρεση του ποσοστού που δικαιούνται σε κάθε περίπτωση κατά τα ανωτέρω με τον αριθμό των διαζευγμένων.

Επομένως, για τη συνταξιοδότηση χήρων και διαζευγμένων χωρίς τέκνα, ισχύει ο ακόλουθος πίνακας, τον οποίο παραθέτουμε προς διευκόλυνσή σας, επισημαίνοντας ότι όπου αναφέρονται δύο διαζευγμένοι εννοείται ότι έχουν τα ίδια χρόνια έγγαμης συμβίωσης με το/τη συνταξιούχο:

Διάρκεια γάμου	Ποσοστό σύνταξης χήρου/-ας	Ποσοστό σύνταξης ενός διαζευγμένου/-ης	Ποσοστό σύνταξης δύο διαζευγμένων
10 έτη	52,5% (75%Χ70%)	17,5%(70%Χ25%)	Από 8,75%(17,5%:2)
Από 11 μέχρι 35 έτη	Μείωση του ποσοστού κατά μία μονάδα για κάθε έτος μετά το 10 ^ο μέχρι και το 35 ^ο (με ένα διαζευγμένο/-η)	Αύξηση του ποσοστού κατά μία μονάδα για κάθε έτος μετά το 10 ^ο μέχρι και το 35 ^ο	Αύξηση του ποσοστού από μισή μονάδα για κάθε έτος μετά το 10 ^ο μέχρι και το 35 ^ο
	Μείωση του ποσοστού κατά μισή μονάδα για κάθε έτος μετά το 10 ^ο μέχρι και το 35 ^ο (με δύο διαζευγμένους/-ες)		
π.χ. 20 έτη	45,5%(65%Χ70%) (με ένα διαζευγμένο/-η) 49%(70%Χ70%) (με δύο διαζευγμένους/-ες)	15,9%(45,5%Χ35%)	Από 7,95% (15,9%:2)
Από το 36 ^ο έτος	35%(50%Χ70%)	17,5%(50%Χ35%)	Από 8,75% (17,5%:2)

Όταν υπάρχουν και τέκνα, προκειμένου να εξευρεθεί το ποσό της σύνταξης που δικαιούται ο/η διαζευγμένος/-η, πρέπει να συνυπολογιστεί το ποσοστό και, επομένως, το ποσό που δικαιούνται ο/η χήρος/-α και το τέκνο/-α του/της θανόντα/ούσας.

Ως ποσοστό του/της χήρου/-ας θα λαμβάνεται αυτό που διαμορφώνεται σε συνάρτηση με το ποσοστό των τέκνων και όχι αυτό το οποίο προκύπτει μετά την τυχόν εφαρμογή μείωσης βάσει άλλων διατάξεων (π.χ. λόγω λήψης και άλλης σύνταξης ή λόγω εργασίας).

Παραδείγματα:

Διάρκεια γάμου	Ποσοστό σύνταξης χήρου/-ας	Ποσοστά σύνταξης ενός διαζευγμένου-ης		
		1 τέκνο	2 τέκνα	3 τέκνα
10 έτη	52,5% (75%Χ70%) (με ένα τέκνο)	13,125% (52,5Χ25%)	11,93% (47,73Χ25%)	10,095% (40,38%Χ25%)
	47,73 (75%Χ63,64%) (με δύο τέκνα)			
	40,38% (75%Χ53,84%) (με τρία τέκνα)			
Από το 36 ^ο έτος	35% (50%Χ70%) (με ένα τέκνο)	17,5% (35%Χ50%)	15,91% (31,82%Χ50%)	13,46% (26,92%Χ50%)
	31,82%(50%Χ63,64%) (με δύο τέκνα)			
	26,92%(50%Χ53,84%) (με τρία τέκνα)			

Γ. Οι διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 3232/2004 που εξακολουθούν να ισχύουν

Ως προς τις υπόλοιπες ρυθμίσεις του άρθρου 4 του Ν. 3232/2004, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν, εφαρμόζονται οι οδηγίες που είχαν δοθεί με τα ανωτέρω σχετικά έγγραφα.

Προς διευκόλυνσή σας, ανακεφαλαιώνοντας τις οδηγίες αυτές, παραθέτουμε τα κυριότερα σημεία:

1. Προϋποθέσεις

Οι ακόλουθες προϋποθέσεις, όπως είχαν τεθεί με τις ανωτέρω διατάξεις, **εξετάζονται αθροιστικά** με τις προαναφερθείσες, όπως έχουν τροποποιηθεί, ήτοι:

α) Συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας του/της διαζευγμένου/-ης. Δεν εξετάζεται η συμπλήρωση αυτού του ορίου ηλικίας στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι κατά το χρόνο θανάτου του/της πρώην συζύγου ο/η διαζευγμένος/-η ήταν ανίκανος προς άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, χωρίς να εξετάζεται η διάρκεια της αναπηρίας.

Επομένως, εφ' όσον διαπιστωθεί ότι συντρέχει αυτή η προϋπόθεση στο πρόσωπο του/της διαζευγμένου/-ης κατά την ημερομηνία θανάτου, σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες νόμιμες προϋποθέσεις, η σύνταξη χορηγείται εφ' όρου ζωής, εφ' όσον πληροίται διαρκώς και η προϋπόθεση του εκάστοτε ισχύοντος ορίου εισοδήματος του/της συνταξιούχου, μετά τον έλεγχο που διενεργεί η υπηρεσία ανά διετία. Για τη διαπίστωση της ανικανότητας, η οποία είναι αμιγώς ιατρικό ζήτημα, αρμόδιες είναι οι υγειονομικές επιτροπές ΚΕΠΑ.

β) Καταβολή διατροφής από τον θανόντα/-ούσα στη/στον διαζευγμένο/-η αντίστοιχα κατά την ημερομηνία επέλευσης του θανάτου, βάσει δικαστικής απόφασης ή σύμβασης μεταξύ των πρώην συζύγων. Εκτός από τη δικαστική απόφαση ή τη σύμβαση, μπορεί να γίνει δεκτή, ως αποδεικτικό στοιχείο της

καταβολής διατροφής, η δήλωση φορολογίας εισοδήματος του/της διαζευγμένου/-ης που εισέπραττε τη διατροφή, ο/η οποίος/-α υποχρεούτο να τη δηλώνει ως εισόδημα.

γ) Το διαζύγιο δεν πρέπει να οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης με υπαισιότητα του προσώπου που ζητεί τη σύνταξη ως διαζευγμένος/-η. Στην περίπτωση που το διαζύγιο εκδόθηκε βάσει του αμάχητου τεκμηρίου περί κλονισμού της έγγαμης συμβίωσης έπαιτα από συνεχή διάσταση μεταξύ των συζύγων, διάρκειας τουλάχιστον δύο ετών (άρθρο 3 Ν. 3500/2006, ΦΕΚ Α232/24.10.2006), γίνεται δεκτό ότι το διαζύγιο δεν οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό του γάμου με υπαισιότητα ενός από συζύγους και, επομένως, πληροίται η συγκεκριμένη νόμιμη προϋπόθεση στο πρόσωπο που ζητεί τη σύνταξη ως διαζευγμένος/-η.

δ) Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του/της αιτούντος/-σας τη σύνταξη κατά το έτος 2010 δεν πρέπει να ξεπερνά το ποσό των 10.080 €, όπως προεκτέθηκε. Για τον καθορισμό του εισοδήματος αυτού δεν πρέπει να συνυπολογίζονται τα ποσά της διατροφής που εισέπραξε ο πρώην σύζυγος κατά το έτος επέλευσης του θανάτου.

ε) Ο/η διαζευγμένος/-η πρέπει να μην έχει τελέσει νεότερο γάμο, γεγονός που μπορεί να αποδειχθεί από το πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, όπου πρέπει να αναφέρεται ότι αυτός/-ή εξακολουθεί να είναι διαζευγμένος/-η.

ii. Ιδιαιτέρες επισημάνσεις

- Οι διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 3232/2004 όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με την παρ. 3 του άρθρου 37 του Ν. 3996/2011, αφορούν όλους τους ασφαλισμένους, ανεξάρτητα από την ημερομηνία έναρξης υπαγωγής των προσώπων αυτών στην ασφάλιση.
- Η σύνταξη αρχίζει να καταβάλλεται από την πρώτη μέρα του μήνα που έπεται εκείνου κατά τον οποίο κατατέθηκε η αίτηση συνταξιοδότησης και διακόπτεται σε περίπτωση που ο/η διαζευγμένος/-η τελέσει νέο γάμο.
- Τα πρόσωπα που δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου ως διαζευγμένοι/-ες, δεν έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν κατώτατα όρια σύνταξης ούτε το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ).
- Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 3232/2004, όταν ο θάνατος επέρχεται μετά την 12.2.2004, η σύνταξη χορηγείται σε διαζευγμένους ανεξάρτητα από το δικαίωμα του γήρου/γήρας σε σύνταξη λόγω θανάτου η οποία εξακολουθεί να ισχύει.
- Εξακολουθεί να ισχύει ο υπηρεσιακός έλεγχος για τη διαπίστωση της συνέχισης του δικαιώματος συνταξιοδότησης ανά διετία, βάσει εισοδηματικών κριτηρίων, όπως αυτά έχουν τροποποιηθεί (βλ. παρ. Β iii της παρούσας).

Δ. Υπηρεσιακές ενέργειες

1. Δεδομένου ότι από την ημερομηνία που καθίσταται κάποιος/-α διαζευγμένος/-η συνταξιούχος λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου πρέπει να

ανακαθοριστεί και το ποσοστό της σύνταξης που λαμβάνει ο/η χήρος/-α, επιβάλλεται η απόφαση με την οποία χορηγείται σύνταξη σε διαζευγμένο/-η να κοινοποιείται στο αρμόδιο Τμήμα Πληρωμών Συντάξεων του Υποκαταστήματος όπου ανήκει αρμοδίως ο/η συνταξιούχος χήρος/-α. Ο ανακαθορισμός αφορά τόσο την περίπτωση που καταβάλλεται οργανικό ποσό σύνταξης λόγω θανάτου όσο και αυτή κατά την οποία τυχόν καταβάλλεται τμήμα κατωτάτου ορίου στο/στη χήρο/-α.

2. Η σύνταξη λόγω θανάτου σε διαζευγμένους θα χορηγείται για δύο έτη, δηλαδή θα αναγγέλλεται λήξη του δικαιώματος και, μετά τον έλεγχο της πλήρωσης των εισοδηματικών κριτηρίων και του στοιχείου της διατήρησης της ιδιότητας του/της διαζευγμένου/-ης, θα παρατείνεται με ΔΑΜ από τα τμήματα Πληρωμών Συντάξεων.

3. Στο πλαίσιο του ελέγχου της παράτασης του δικαιώματος συνταξιοδότησης μετά τη συμπλήρωση διετίας από την ημερομηνία έναρξης της χορήγησης της παροχής, πρέπει να διαπιστώνεται και η διατήρηση της ιδιότητας του/της διαζευγμένου/-ης. Για το λόγο αυτό, οι αρμόδιες υπηρεσίες πληρωμών συντάξεων πρέπει να ζητούν από το/τη διαζευγμένο/-η την κατάθεση υπεύθυνης δήλωσης ότι δεν έχει συνάψει νεότερο γάμο.

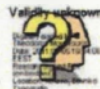
Τέλος, όπως προαναφέρθηκε, οι τροποποιήσεις του άρθρου 37 παρ. 3 του Ν. 3996/2011, εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο θάνατος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου επέρχεται από 5.8.2011 και εξής.

Συν.: Ν. 3996, άρθρο 37 παρ. 3 [ΦΕΚ αρ.170 τ. Α] (3 σελίδες)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:
Τμήμα Κύριας Σύνταξης
(10 αντίγραφα)

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΓΔΟΝΤΑΚΗ

3529

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 170

5 Αυγούστου 2011

ΝΟΜΟΣ ΥΠ ΑΡΙΘ. 3998

Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας,
ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδωμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α΄
ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΕΠΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΣΥΣΤΑΣΗ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 1

Σύσταση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.)

Συνοπάται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), το οποίο υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Συνοπάται επίσης μία θέση μετاقλητού Ειδικού Γραμματέα, ο οποίος προάγεται του Σώματος αυτού (άρθρο 53 του π.δ. 63/2006, Α'98).

Άρθρο 2

Έργο και αρμοδιότητες -
Ελεγκτική και υποστηρικτική δράση

1. Έργο του Σ.ΕΠ.Ε. είναι η επίβλεψη και ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, η έρευνα της ασφαλιστικής κάλυψης και παράνομης απασχόλησης των εργαζομένων, η συμφιλίωση και επίλυση των εργατικών διαφορών, καθώς και η παροχή πληροφοριών σε εργαζόμενους και εργοδότες σχετικά με τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την τήρηση των κείμενων διατάξεων.

2. Για την εκτέλεση του έργου του, το Σ.ΕΠ.Ε. έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Επιθεωρεί και ελέγχει τους χώρους εργασίας με κάθε πρόσφορο μέσο, προβαίνει σε κάθε είδους αναγκαία εξέταση και έλεγχο σε όλες τις επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και γενικότερα σε κάθε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο εργασίας ή εκμετάλλευσης ή χώρο όπου

πιθανολογείται ότι απασχολούνται εργαζόμενοι, εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζεται διαφορετικά από ειδικές διατάξεις, όπως της παραγράφου 5 του άρθρου 2 και της παραγράφου 4 του άρθρου 69 του ν. 3950/2010 (Α'64), και επιβλέπει την τήρηση και εφαρμογή:

αα) των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας της σχετικής ιδίας με τους όρους και τις συνθήκες εργασίας, τα χρονικά όρια εργασίας, την αμοιβή ή άλλες παροχές, την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, τους ειδικούς όρους και συνθήκες εργασίας των ευπαθών ομάδων εργαζομένων (όπως ανήλικα νέοι, γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή λοχείας, άτομα με αναπηρία), καθώς και ειδικών κατηγοριών εργαζομένων,

ββ) των όρων κάθε είδους συλλογικών συμβάσεων εργασίας,

γγ) των διατάξεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας της σχετικής με την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων, την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση,

δδ) των διατάξεων σχετικά με τη νομιμότητα της απασχόλησης των εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών και

εε) της νομοθεσίας για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας.

β. Ερευνά, ανακαλύπτει, εντοπίζει και δίδει, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, παράλληλα και ανεξάρτητα από άλλες Αρχές και Οργανισμούς, τους παραβάτες των υποπεριπτώσεων αα έως εε της περίπτωσης α΄.

γ. Καταγράφει, αξιολογεί και αναφέρει προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης τις ελλείψεις ή τις παραλείψεις που δεν καλύπτονται από την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, καθώς και τα προβλήματα που δημιουργούνται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας και ενημερώνει σχετικά τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

δ. Ερευνά οποιαδήποτε ώρα κατά τη διάρκεια της ημέρας ή της νύχτας τους χώρους εργασίας όταν κρίνει αναγκαία, χωρίς προειδοποίηση προς τον εργοδότη και έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιοδήποτε από τα βιβλία, μητρώα, έγγραφα, αρχεία και κάθε άλλο είδους στοιχείο που τηρούνται από την επιχείρηση, λαμβάνει αντίγραφα, καθώς και έχει πρόσβαση στη δομή της παραγωγικής διαδικασίας. Προβαίνει σε δειγματοληψίες και αναλύσεις δειγμάτων από τους χώρους εργασίας

ταβάλλεται από την πρώτη του επόμενου ήφια εκείνου που συμπληρώνουν το 60ό έτος της ηλικίας τους, με εξαίρεση τους συνταξιούχους λόγω αναπηρίας, καθώς και τα τέκνα που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους, για τους οποίους δεν απαιτείται όριο ηλικίας.

γ. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις της περίπτωσης γ' της παραγράφου 3 και των παραγράφων 5 έως 11 του άρθρου 20 του ν. 2434/1996 (Α' 186), όπως ισχύει.

Άρθρο 35

Ρυθμίσεις ασφαλισίας ασθενείας - Κάλυψη ανέργων

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 31 του α.ν. 1846/1951 προστίθενται παράγραφοι ως εξής:

«1Α. Οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ καθώς και τα μέλη οικογένειάς τους που αναφέρονται στο άρθρο 33 για την περίοδο από 1.3.2011 έως 29.2.2012 καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παροχές ασθένειας σε είδος, εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον πενήντα (50) ημέρες ασφαλισίας είτε το προηγούμενο ημερολογιακό έτος είτε κατά το τελευταίο δεκαπεντάμηνο, χωρίς να συνυπολογίζονται οι ημέρες που πραγματοποιήθηκαν κατά το τελευταίο ημερολογιακό τρίμηνο του δεκαπενταμήνου.

1Β. Οι εργαζόμενοι της Ναυπηγοεπισκευαστικής Ζώνης Περάματος, καθώς και των Ναυπηγείων Σκαρμαγκακά και Ελευσίνιας και τα μέλη της οικογένειάς τους που αναφέρονται στο άρθρο 33 για την περίοδο από 1.3.2009 μέχρι 28.2.2013, καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παροχές ασθένειας σε είδος, χωρίς την προϋπόθεση συμπλήρωσης ημερών ασφαλισίας.

1Γ. Οι ρητσοσυλλέκτες και τα μέλη της οικογένειάς τους, που αναφέρονται στο άρθρο 33, κάτοικοι των περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως πυρόπληκτες και ασφαλιζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αριθ. 2150/24.1.1967 Α.Υ.Ε. (Β' 7C), για την περίοδο από 1.3.2009 μέχρι 28.2.2013, καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παροχές ασθένειας σε είδος, εφόσον είχαν δικαίωμα παροχών σε είδος το έτος 2007.

1Δ. Οι ξενοδοχοπάλληλοι, οι οποίοι το 2009 απασχολήθηκαν σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις του νομού Κέρκυρας, που δεν λειτουργήσαν το έτος 2010 και τα μέλη οικογένειάς τους, καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παροχές ασθένειας σε είδος για την περίοδο από 1.3.2011 έως 29.2.2012, εφόσον είχαν τις απαιτούμενες χρονικές προϋποθέσεις για το έτος 2009.

Για την ασφάλιση των παραπάνω προσώπων, ο ΟΑΕΔ καταβάλλει στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τον Κλάδο Ασθένειας σε είδος μηνιαία εισφορά σε ποσοστό 6,45% επί του εκάστοτε βασικού ημερησίου επιδόματος ανεργίας.»

2. Η ασφαλιστική κάλυψη των ανέργων που έχουν κάνει χρήση των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 2768/1999 (Α' 273), πορτσίνεται για ένα έτος από τη λήξη της και πάντως όχι πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2011.

Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναφερόμενα στις επί μέρους διατάξεις του παραπάνω νόμου και ο ΟΑΕΔ υποχρεούται να καταβάλλει την προβλεπόμενη εισφορά στους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Άρθρο 36

Προστασία από απόλυση λόγω μητρότητας

1. Η παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 1483/1964 (Α' 153) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Απαγορεύεται και είναι απόλυτα άκυρη η καταγγελία της σύμβασης ή σχέσης εργασίας εργαζόμενης από τον εργοδότη της, τόσο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της όσο και για το χρονικό διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών μετά τον τοκετό ή κατά την απουσία της για μεγαλύτερο χρόνο, λόγω ασθένειας που οφείλεται στην κύηση ή τον τοκετό, εκτός εάν υπάρχει υποδικασίας λόγος για καταγγελία. Η προστασία από την καταγγελία της σύμβασης ή σχέσης εργασίας ισχύει τόσο έναντι του εργοδότη, στον οποίο η τεκνοαποδοχή παραλαμβάνεται, χωρίς να έχει προηγουμένως απασχοληθεί αλλού, πριν συμπληρώσει δεκαοκτώ (18) μήνες από τον τοκετό ή το μεγαλύτερο χρόνο που προβλέπεται στην παρούσα, όσο και έναντι του νέου εργοδότη, στον οποίο η τεκνοαποδοχή παραλαμβάνεται και μέχρι τη συμπλήρωση των ανωτέρω χρόνων.

Ος απουδασίας λόγος δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ενδεχόμενη μείωση της απόδοσης στην εργασία της εγκύου που οφείλεται στην εγκυμοσύνη.»

2. Η αληθής έννοια του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 είναι ότι στο πεδίο εφαρμογής αυτού εμπίπτει η μητέρα που είναι ασφαλισμένη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εργάζεται με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις του ιδιωτικού τομέα και για την εναλλακτική χρήση του μετεκμένου ωραρίου ως άδειας για φροντίδα του παιδιού καλύπτεται αποκλειστικά και μόνο από τις ρυθμίσεις της εκάστοτε ισχύουσας Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (ΕΓ.Σ.Σ.Ε.), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 9 της ΕΓ.Σ.Σ.Ε. των ετών 2004-2005.

3. Το πέμπτο εδάφιο του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Ο χρόνος της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας λογίζεται ως χρόνος ασφαλισίας στους κλάδους κύριας σύνταξης και ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθώς και στους οικείους φορείς επικουρικής ασφάλισης, οι δε προβλεπόμενες εισφορές υπολογίζονται επί του κατά περίπτωση αναφερόμενου παραπάνω ποσού, από το οποίο η ΟΑΕΔ πηρακρηπεί την προβλεπόμενη εισφορά ασφαλισμένου και την αποδίδει στους αρμόδιους φορείς μαζί με την προβλεπόμενη εισφορά εργοδότη που βαρύνει τον ΟΑΕΔ. Ο χρόνος ασφαλισίας, που έχει διακοπεί από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του άρθρου θεωρείται χρόνος ασφαλισίας στον Κλάδο Ασθένειας σε είδος και σε χρήμα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.»

4. Η παρ. 2 του άρθρου 148 του ν. 3655/2008 αντικαθίσταται από την έναρξη ισχύος του ν. 3655/2008 ως ακολούθως:

«2. Οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δικαιούνται επίδομα ασθένειας, εφόσον πέραν των λοιπών προϋποθέσεων που ορίζονται από διατάξεις του Κανονισμού του έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον εκατό (100) ημέρες ασφαλισίας, οι οποίες από 1.1.2009 αυξάνονται ανά δέκα (10) κατ' έτος και μέχρι εκατόν είκοσι (120). Προκειμένου για οικοδόμους, οι αγδόντα ημέρες της παρ. β' του άρθρου 35 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179) αυξάνονται από την ίδια ως άνω ημερομηνία ανά δέκα (10) κατ' έτος και μέχρι εκατό (100).»

Άρθρο 37

Συνταξιοδότηση γονέων, ουζέγων και αδελφών αναπήρων

1. Η παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (Α' 46), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου

2 του άρθρου 30 του ν. 2084/1992 (Α' 165), που λαμβάνουν προσαύξηση της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας.»

β. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 32 του ν. 3896/2010 (Α' 207) τροποποιείται ως εξής :

«Ειδικά για το εξωδρυματικό επίδομα που λαμβάνουν οι συνταξιούχοι των ασφαλιστικών Οργανισμών κύριας ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του ΝΑΤ, καθώς και για το επίδομα απόλυτης αναπηρίας με το οποίο προσαυξάνεται η σύνταξη των τυφλών συνταξιούχων των Οργανισμών αυτών, ως δώρο εορτών Χριστουγέννων χορηγείται ολόκληρο το ποσό του μηνιαίου καταβαλλόμενου επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξωδρυματικού επιδόματος, ενώ ως δώρο Πάσχα και επιδόματος αδείας το ήμισυ του μηνιαία καταβαλλόμενου επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξωδρυματικού επιδόματος αντίστοιχα.»

3. α. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως ισχύει τροποποιείται ως ακολούθως:

«1. Ο/η διαζευγμένος/η, σε περίπτωση θανάτου του/της πρώην συζύγου δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου του/της πρώην συζύγου από τους φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και το ΝΑΤ εφόσον πληροί οριστικά τις εξής προϋποθέσεις.»

β. Το στοιχείο γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως ισχύει τροποποιείται ως ακολούθως:

«γ. Δέκα (10) έτη έγγαμου βίου μέχρι τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.»

γ. Το στοιχείο ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως ισχύει τροποποιείται ως ακολούθως:

«ε. Συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα το οποίο να μην υπερβεί το διπλάσιο του ποσού των εκάστοτε καταβαλλόμενων από τον Ο.Γ.Α. ετήσιων συντάξεων στους ανασφάλιστους υπηρέτες.»

δ. Η τιμολογία του άρθρου 4 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως ισχύει, τροποποιείται ως ακολούθως:

«2. Το ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης που δικαιούται ο/η διαζευγμένος/η καθορίζεται ως εξής:

α. Σε περίπτωση θανάτου του/της πρώην συζύγου, εφόσον ο γάμος είχε διαρκέσει δέκα (10) έτη έως τη λύση του με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, το ποσό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος ή η χήρα επιμερίζεται κατά 75% στο χήρο ή χήρα και 25% στον/στη διαζευγμένο/η. Για κάθε έτος εγγάμου βίου πέραν του δεκάτου (10ου) και μέχρι το τριακοστό πέμπτο (35ο) έτος διάρκειας του γάμου, το ποσοστό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος ή η χήρα μειώνεται κατά 1% στο χήρο ή χήρα και αυξάνεται αντίστοιχα κατά 1% στον/στη διαζευγμένο/η. Προκειμένου περί έγγαμου βίου που διήρκεσε πλέον των τριάντα πέντε (35) ετών έως τη λύση του κατά τα ανωτέρω, το ποσό σύνταξης που δικαιούται ο χήρος ή η χήρα επιμερίζεται κατά 50% στο χήρο ή χήρα και 50% στον/στη διαζευγμένο/η.

Στις ανωτέρω περιπτώσεις εάν ο θνήσκων (ή η θνήσκουσα) δεν καταλείπει χήρο ή χήρα, ο/η διαζευγμένος/η δικαιούται το αυτό ποσοστό του/της διαζευγμένου/ης κατά τα ως άνω, της σύνταξης που θα εδικαιούτο ο χήρος ή η χήρα.

β. Σε περίπτωση περισσότερων του ενός δικαιούχων διαζευγμένων το αναλογούν για τον/τη διαζευγμένο/η

κατά το ως άνω ποσοστά προς σύνταξης κύριας και επικουρικής επιμερίζεται εξίσου μεταξύ αυτών.»

ε. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο θάνατος επέρχεται μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου αυτού.

4. Οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 612/1977 (Α 164) εφαρμόζονται και στους ασφαλισμένους των ασφαλιστικών οργανισμών, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι ιώσασαν από κωστική ίκωση ή μόνιμη ορθοκωστική διατοραχή, εφόσον για τις παθήσεις τους αυτές συντρέχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

Άρθρο 38

Επιτάχυνση διαδικασίας απονομής συντάξεων

1. Οι ασφαλιστικοί φορείς κύριας ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, το Δημόσιο και το ΝΑΤ υποχρεούνται εφόσον έχει εκδοθεί βεβαίωση χρόνου ασφάλισης, να εκδώουν την οριστική απόφαση συνταξιοδότησης το αργότερο μέσα σε τρεις (3) μήνες από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης και των δικαιολογητικών που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις. Σε περιπτώσεις διαδοχικής ασφάλισης, το παραπάνω χρονικό διάστημα επιμηκύνεται σε έξι (6) μήνες.

2. Για τη συνταξιοδότηση ασφαλισμένων λόγω αναπηρίας, η προθεσμία που αναφέρεται στην ανωτέρω παράγραφο αρχίζει από την κοινοποίηση στον φερέα ή την υποβολή από τον ενδιαφερόμενο της οριστικής γνωμάτευσης της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής.

3. Αν δεν είναι δυνατή για οποιονδήποτε λόγο η έκδοση της οριστικής συνταξιοδοτικής απόφασης εντός της προθεσμίας της παραγράφου 1, ο ασφαλιστικός φορέας εκδίδει πράξη προσωρινής σύνταξης μέσα σε χρονικό διάστημα σαράντα πέντε (45) ημερών από την υποβολή της αίτησης που συνοδεύεται από υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 σχετικά με το χρόνο ασφάλισης στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία και την υποβολή των δικαιολογητικών που απαιτούνται και εβδομήντα (75) ημερών, σε περίπτωση συνταξιοδότησης με διαδοχική ασφάλιση.

Το ύψος του ποσού της προσωρινής σύνταξης αντιστοιχεί τουλάχιστον με το 80% της σύνταξης που προκύπτει από το χρόνο ασφάλισης και τις εισφορές ή τις αποδοχές που λαμβάνονται υπάλλη κατά περίπτωση για τον υπολογισμό της σύνταξης και προκειμένου για το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ με τις μεικτές αποδοχές που έλαβε ο ασφαλισμένος το μήνα Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης ή σε περίπτωση προγενέστερης διακοπής της ασφάλισής του, τον τελευταίο μήνα απασχόλησής του, όπως οι αποδοχές αυτές προκύπτουν από τα προσκομιζόμενα ασφαλιστικά βιβλιάρια. Σε κάθε περίπτωση το ποσό της προσωρινής σύνταξης δεν μπορεί να υπερλείπει του 90% του εκάστοτε ισχύοντος κατά κατηγορία σύνταξης Κατώτατου Ορίου.

Το ποσό της σύνταξης που καταβάλλεται στον ασφαλισμένο με την προσωρινή σύνταξη συμψηφίζεται με το